POŠTNINA PLAČANA V GOTOVINI

VEČERNIK

Leto XIII. Štev. 265

TELEFON UREDNIŠTVA: 25—67
UPRAVE: 25—67 in 28—67
POSLOVALNICA CELJE Prešernova 3. tel. 280
POŠTNI ČEKOVNI RAČUN 11.409

Maribor, 18. in 19. novembra 1939

NAROČNINA NA MESEC
Prejeman v upravi ali po pošti 14 din, dostavljen na dom 16 din, tujina 30 din

Cena din 1·—

Ali Nemčija ali Velika Britanija

Sedanja vojna se lahko konča samo z razkosanjem Nemčije ali pa s popolnim uničenjem velikobritanskega svetovnega imperija — Po zadnjem brezuspešnem mirovnem poizkusu ni več druge alternative — Napad na Anglijo bo izvršen vendarle še letos

Pripravlja se direktni napad na Anglijo

AMSTERDAM, 18. nov. Stefani. **Po posvetu, ki ga je imel holandski poslanik v Berlinu z nemškim zunanjim ministrom, smatrajo, da je politična faza holandsko-belgijskega mirovnega koraka zaključena.**

RIM, 18. nov. Exchange Telegraph. **Po informacijah berlinskih poročevalcev italijanskih listov izjavljajo v Nemčiji, da je čas za diplomatske akcije po neuspehu haaškega mirovnega poizkusa dokončno minil, in to izključno po krivdi Anglije. Tudi namera za obnovitev Avstrije, Češkoslovaške in Poljske je izšla iz Anglije. Nemčija se sedaj dobro zaveda, da je angleški cilj razkosanje Nemčije, zato se Nemčija ne bo poslužila nobene akcije proti nevtralnim državam, ampak bo rajši direktno napadla Anglijo in ji dokazala, da se njen položaj na otoku ne more obvarovati pred direktno vojno. Pri Hitlerju se vrše neprestana posvetovanja, vendar ni mogoče izvedeti, kdaj namerava Nemčija izvršiti svoj napovedani napad, zatrjuje pa se, da se bo to zgodilo na vsak način še letos. Nemčija ima sedaj samo en cilj: uničiti svetovno gospodstvo Velike Britanije.**

Admiral Nomura o evropski vojni

TOKIO, 18. nov. Exchange Telegraph. Japonski admiral Nomura, ki sicer ni več v aktivni vojaški službi, zavzema pa še vedno ugleden položaj na Japonskem, je objavil te dni izjavo, razširjeno potom tiska in letakov, v kateri pravi med drugim: **Nemški sporazum s sovjetsko Rusijo je Nemčiji vnaprej onemogočil zmago v tej vojni. Pred pričetkom vojne so bili potencialni sovražniki Velike Britanije Nemčija, Italija, Španija in Japonska, nemško-sovjetski sporazum pa je to temeljito spremenil, ker sta Japonska in Španija ostali nevtralni, Italija pa se je odločila za neaktivnost. Na ta način je bil problem, pred katerim je stalo angleško vojno brodovje, reduciran na nalogo, da se upre nemški gverilski vojni na Severnem morju. Velika Britanija more sedaj z absolutnim zaupanjem računati na zmago. Hitler ni doumel položaja. Admiral se nato ukvarja z razmerjem letalskih sil in pravi, da z letalstvom ni mogoče doseči zmage, mimo tega pa bo nemška premoč v zraku hitro izginila.** Ob koncu daje admiral nasvet tudi japonskim državnikom, naj čimprej urede vse konflikte Japonske, **ker se bo evropska vojna končala že v teku enega leta.**

Glavna naloga bo poverjena letalstvu

PARIZ, 18. nov. Agencija Radio poroča iz Berlina, **da je nemški tisk ustavil vso kampanjo proti Holandiji in Belgiji in se obrnil v tem ostrejši obliki proti Veliki Britaniji in Turčiji.** Turčijo napada z oziroma, da je prešla popolnoma na stran Velike Britanije in med sovražnike Nemčije, **zato jo je treba uničiti prav tako, kakor velikobritanski imperij.** Nemški tisk sedaj odkrito piše, **da je glavni in prav za prav edini nemški vojni cilj uničenje velikobritanskega imperija. Dokler ta imperij ne izgine, po nemškem mnenju ne bo mogoče ustvariti na svetu novega reda in trajnega miru.** Z velikim zanimanjem se pa v berlinski javnosti spremljajo tudi konference pri Hitlerju. **Tekom zadnjih dni so bili pri njem ponovno vsi vrhovni voditelji stranke in vojske.** V Berlinu se splošno sodi, da bo sedaj le sledila tako dolgo pričakovana velika vojna akcija proti Angliji. **Pri tem se naglaša, da bo poverjena glavna naloga nemškemu letalstvu.**

Angleži opozarjajo na resne dogodke

LONDON, 18. nov. Exchange Telegraph. Angleški tisk in odgovorni činitelji pričenjajo opozarjati angleško javnost, da se mora pripraviti na najtežje faze vojne, ker je **še zadnji poizkus za sklenitev miru sedaj dokončno propadel.** Široke množice angleškega prebivalstva doslej še niso občutile vojne, razen v pomanjkanju nekaterih malenkosti, ki si jih niso mogle nabaviti niti za zlato. **Sedaj je pa treba pričakovati s strani sovražnika obupne akcije, katerih namen bo v prvi vrsti omajati moralo angleškega ljudstva, ki ne more razumeti, zakaj se ne vodijo vojaške operacije velikega stila, dasi je zanje vse pripravljeno.** Prihodnji čas bo prinesel veliko težkih žrtev in neprijetnosti, toda na vse to se je treba vnaprej pripraviti. **Sedaj ne gre le za življenje posameznikov, ampak za obstoj ali neobstoj celokupnega velikobritanskega imperija.**

Nemški odgovori na obnavljanje Avstrije

BERLIN, 18. nov. DNB. »Berliner Börsenzeitung« polemizira z zahtevo Anglije in Francije za upostavitev Avstrije. List ugotavlja, da so tako angleški kakor francoski novinarji prinašali ob priliki priključka Avstrije k Nemčiji obširna poročila, kako da je s tem izpolnjena enodušna želja avstrijskega prebivalstva. List navaja dalje mnoge izjave francoskih ter angleških odličnikov o vprašanju priključitve ter se vprašuje, kako je mogoče, da so zdaj v Franciji in Angliji čez noč izpremenili svoje stališče, zahtevajoč svobodno Avstrijo.

Nemški poleti nad Anglijo in Francijo

PARIZ, 18. nov. Havas. **Nemško letalstvo je postalo v zadnjih dneh kljub slabemu vremenu zelo aktivno in nemški poleti v notranjost Francije se vedno bolj množe, a s tem tudi alarmi pred nevarnostjo napadov. Letala lete navadno zelo visoko. Tako so se pojavila včeraj nad Lyonom, Marseillom in drugod. Bomb niso metala nikjer. Francoska protiletalska obramba je stopila povsod v akcijo in dvignila so se tudi francoska letala, ki so nemška pregnala.**

LONDON, 18. nov. Reuter. Londonski radio poroča, **da so nemška letala včeraj znova letela nad Shetlandskimi otoki. Skoraj istočasno je doživelo tudi prebivalstvo zahodnega obrežja prvi resni alarm, toda nevarnost napada je kmalu minila.** Alarm je bil odrejen zaradi poleta neznanih letal, ki pa niso metala nobenih bomb. Protiletalska obramba je takoj stopila v akcijo.

LONDON, 18. nov. Reuter. **Osamljen nemški bombnik znamke »Henkel« je včeraj prodrl prav v osrčje angleške industrije.** V 13 mestih južnega Lançashira je bil odrejen zračni alarm. Protiletalsko topništvo je streljalo in dvignili so se lovci »Spitfire«, ki so končno pregnali nemško letalo. Ta letalec je bil najpogumnejši, ker se je upal zelo daleč v angleško notranjost. Lovci so ga pregnali, bomb ni metal.

PARIZ, 18. nov. Havas. Francoska in angleška letala so napravila v zadnjih dneh več izvidniških poletov nad dolino Rena, v srednjo Nemčijo, na Bavarsko in Hanoveransko. Nemška letala doslej niso prišla globlje v Francijo, zadovoljila so se z izvidniškimi ogledi do doline Marne in Seine. Izjema je bil včerajšnji polet nemških bombnikov preko Švice v dolino gornjega Rodana. Tako je bila švicarska nevtralnost prvič kršena.

BRUSELJ, 18. nov. Agencija Belge javlja, da je v zadnjih dneh letelo več tujih letal nad belgijskim ozemljem. Vsakokrat so posegli vmes protiletalski topovi in belgijski lovci ter prisilili nasprotnika, da je menjal smer in se vrnil. Ti prehodi Belgije se pa omeje na kratek pas ob meji in je tuja letala težko preganjati, ker se jih ne more obstreljevati na tujih tleh.

Nemci varajo angleško mornarico

LONDON, 18. nov. Havas. **Po vesteh iz Kodanja je izjavil neki potnik, da je videl v nekem nemškem pristanišču obe tolikokrat imenovani nemški križarki »Deutschland« in »Admiral Scheer«. Po njegovem mnenju sta križarki, ki križarita po Atlantiku, samo maskirani kakor omenjeni dve križarki in ne dosezata niti daleč tiste brzine, kakor »Deutschland« in »Admiral Scheer«. Nemški namen je pri tem zaposlovati na Atlantiku večje število angleških bojnih ladij.**

EKSPLOZIJA V AMERIKI

KANSAS CITY, 18. nov. Havas. Pri gradnji neke cerkve je nastala eksplozija, ki je ranila 12 delavcev.

Cesar Viljem ostane v Doornu

DOORN, 18. nov. Havas. Bivši nemški cesar Viljem je izjavil, da ne veruje v možnost nemškega vdora v Holandijo. Iz njegove okolice so demantirali vesti, da se namerava preseliti v Portugalsko. Iz zdravstvenih razlogov je želel, da bi se preselil na Krf, kjer ima svoje posestvo, a je to misel opustil. Vsi, ki so v stalnem stiku v bivšim cesarjem, pravijo, da so leta naporov zanj že minila.

POOSTRITEV NADZORSTVA NA MORJU

BERLIN, 18. nov. DNB. Javljajo, da se bo po 20. t. m. angleška kontrola tihotapcev na morju še bolj poostrila, kljub temu, da so Angleži še pred dnevi obetali nevtralnim državam olajšanje mednarodne trgovine. Nasprotni korak Londona bo lahko nevtralne države prepričal o brutalnosti angleškega sklepa.

Italija ni instrument tujih vplivov

Diplomatska in politična aktivnost Italije na Balkanu ni inspirirana s strani nobene vojskujoče se države — Bolgarski glasovi o italijanskih zaslugah na Balkanu — Diplomatska pri zade a a T čije

LONDON, 18. nov. Reuter. **Poročevalec rimske radijske postaje je sinoči, komentirajoč dogodke po svetu, poudaril, da se diplomatska in politična aktivnost Italije na Balkanu ne sme smatrati tako, kakor da zastopa Rim katero koli vojskujočo se državo, še manj pa, da postaja Italija instrument teh držav.**

RIM, 18. nov. Stefani poroča iz Sofije, da se v bolgarskih političnih krogih z zadovoljstvom poudarja, **da se položaj na Balkanu vedno bolj izboljšuje, kar je v prvi vrsti zasluga daljnovidnosti italijanske politike, katere namen je razčistiti vsa še nerazčiščena balkanska vprašanja.** Tudi bolgarski tisk razpravlja s simpatijami o naporih in pravi, da predstavlja zadržanje italijanske vlade resno garancijo za mir in pravičnost na Balkanu.

BOSTON, 18. nov. Mottor Press. **Odnošji med Turčijo in Bolgarijo so se zelo izboljšali, ker sta obe državi sklenili, da zmanjšata število svojih čet ob meji.** Turčija tudi želi, da bi prišlo čimprej do sklenitve trgovinske pogodbe z Italijo, podobne, kakor med Italijo in Bolgarijo. Turčija se dalje zavzema, **da bi posredovala pri sporazumu med Rusijo in Romunijo glede Besarabije ter na drugi strani med Romunijo in Bolgarijo zaradi Dobrudže.** To dela Turčija po nasvetu Velike Britanije. Romunski kralj Karol je izdelal načrt, po katerem naj bi balkanske države in Madžarska pristale na vodstvo Italije. Tudi voditelj madžarske opozicije, Tybor Eckhart, je izjavil, da je za tesno sodelovanje med Mažarsko in Romunijo, če se uredi vprašanje manjšin, in za vodstvo Italije.

Maribor, 17. novembra.

Po rešitvi hrvatskega vprašanja z ustanovitvijo banovine Hrvatske, je nastala sama po sebi tudi potreba po dokončni rešitvi slovenskega in srbskega vprašanja na podlagi ureditve slovenskega in osrbskega ozemlja. Medtem pa, ko ni glede položaja in obsega slovenske samouprave nobenih bistvenih razdorov in oddvojenih naziranj, to glede vprašanja srbskega dela ne velja. Tam se že nekaj tednov v vsej odločnosti pretresa problem, ali naj se vse vzhodno od banovine Hrvatske ležeče ozemlje organizira v eno samo skupno srbsko banovino, ali pa naj se razdeli na več samoupravnih edinic. Spočetka so se pojavljali posamezni glasovi, ki so pledirali za ustanovitev več samoupravnih banovin, tako srbske, vojvodinske, črnogorske in bosensko-hercegovinske. Vendar niso avtonomistična gibanja v Vojvodini in Črni gori nikoli zavzela tako širokega obsega, da bi se to vprašanje postavljalo s kakim posebnim poudarkom, ali da bi moglo predstavljati vzrok za resno razhajanje naziranj. Drugače je z Bosno in Hercegovino.

Bosna in Hercegovina zavzemata v Jugoslaviji svoj čisto poseben položaj, ki izhaja iz razdelitve prebivalstva na tri verske in dve narodni skupini, katerima se pridružuje še velika množica vmesnjakov, ki se še vse do dandanes niso narodno tako prebudili, da bi bilo njihovo prepričanje jasno opredeljeno, bodisi za Hrvate bodisi za Srbe. Te vmesnjake predstavljajo muslimani. Dočim so katoličani vsi Hrvati in pravoslavni vsi Srb ,se od muslimanov le manjši del prišteva na eni strani k Hrvatom, na drugi k Srbom. Večina je »jugoslovanska«, to se pravi vmesno nevtralna, ker ji je verska skupnost še vedno važnejša vrednota, kakor narodna. Kakšen je številčni položaj in v koliko sta Bosna in Hercegovina hrvatski ali srbski, odnosno jugoslovanski, nam povedo najbolj podatki ljudskega štetja.

Po ljudskem štetju iz l. 1931. štejeta Bosna in Hercegovina skupno 2,323.555 prebivalcev. Od teh je pravoslavnih in s tem Srbov 1,028.139 ali 44.25%, katoličanov, Hrvatov 547.931 ali 23.58% ter muslimanov 718.069 ali 30.90%. Absolutne večine torej nimajo ne prvi ne drugi ne tretji, relativno večino predstavljajo Srbi, najmočnejšo skupino za njimi vmesnjaški muslimani, najmanjšo pa Hrvati. Ako bi predstavljale te tri skupine v resnici tri narodnosti, bi bil položaj še vedno težaven, vendar v toliko lažji, da bi pripadala prednost pri odločanju vsaj relativno najmočnejši skupini, t. j. v tem primeru Srbom. Toda muslimani se kot vmesnjaki lahko priključijo prav tako Hrvatom kakor Srbom, ker je to odvisno edino le od njihove lastne odločitve. Ako bi se vsi muslimani odločili za srbstvo, bi štela srbska skupina 1,746.208 duš ali 75.15%, ako bi se pa odločili za hrvatstvo (s katerim jih veže latinska pisava), bi štela hrvatska stran 1,265.000 duš ali 54.48%. S tem bi imeli Hrvati sicer večino, toda zelo šibko.

S stališč različnih narodnostnih orientacij so nastale različne težnje glede bodočega položaja Bosne in Hercegovine. Voditelj muslimanov, minister dr. Džafer Kulenović, je podal izjavo, v kateri je terjal za Bosno in Hercegovino v celoti položaj samostojne banovine, bosensko-hercegovinski Srbi so se soglasno in brez izjeme izrekli proti samostojnosti in za edinstvo s Srbi, Hrvati pa podpirajo po večini muslimansko stališče. Znani frankovski prvak, pisatelj dr. Mile Budak, je napisal v »Muslimanski Svijesti« članek pod naslovom »Najčistejši hrvatski krvi!« Dr. Budak se odločno zavzema za posebno banovino Bosno in Hercegovino, stoječ na stališču, da so muslimani Hrvati. Ob koncu pa pravi čisto odkrito, da ta posebna banovina ne more biti dokončni, ampak le začasni ideal, kajti končni ideal je in ostane združitev Bosne in Hercegovine s Hrvatsko.

Iz tega sledi, da obstajajo dejansko tri težnje: srbska za priključitev Bosne in Hercegovine k Srbiji, muslimanska za samostojno banovino in hrvatska za priključitev k Hrvatski. Ako bi se Bosna in Hercegovina (v kolikor nista bili na obrobju dodeljeni Hrvatski) priključili Srbiji, bi bilo Hrvatov (brez muslimanov) v Srbiji približno enako kakor Srbov na Hrvatskem, ako bi se pridelili Hrvatski, bi pa bili v njej združeni večinoma vsi Hrvati, dočim bi bilo na Hrvatskem skoraj 2 milijona Srbov.

Problem je z vseh stališč težek, a zadeva izključno le Hrvate in Srbe in se zato vanj mi Slovenci ne moremo mešati. Prepuščamo ga njim z željo, da bi ga rešili tako, kakor bi bilo najbolje za moč in vztrajnost naše skupne države Jugoslavije. Želeli pa bi vendarle, da bi se muslimani končno narodno opredelili za eno ali drugo skupino, kajti trajno je tako vmesnjakarstvo nemogoče. -r.

Sklepi vrhovnega vojnega sveta

Velika Britanija in Francija sta podredili vse svoje vojno gospodarstvo skupnemu vodstvu in skupnim naporom za zmago

LONDON, 18. nov. Reuter. Na velikem vojnem posvetu, ki so se ga udeležili Chamberlain, Daladier, Gamelin, Gort, Vuillemin, Ironside, Darlan, Halifax, Churchill, Hore Belisha, Kingsley Wood, Newall in Pound, odlični predstavniki angleške in francoske vlade ter poveljniki zavezniške kopne in pomorske sile, je bilo izdano uradno poročilo, ki pravi med drugim, **da bosta Anglija in Francija po izkušnjah iz preteklosti čimbolj poenotili svoje gospodarske napore v vojni.** Nekateri skupni sklepi se že izvajajo, drugi bodo postopoma prišli do izraza. **Skupno sodelovanje bo izvedeno na področju letalstva, dobave municije, surovin, petroleja, v akcijah pomorske plovbe, dobavi prehrane in blokadi. Tako bodo med obe državi pravično porazdeljena vsa bremena in koristi. Izvedba sklepov je poverjena posebnemu angleško-francoskemu odboru.** Obe državi bosta složno dali iz sebe vse napore za končne uspehe. Kar je bilo v svetovni vojni izvedeno šele po treh letih, je zdaj v praksi že po drugem mesecu. Kljub samostojnosti je zdaj gospodarski, diplomatski in vojaški učinek obeh držav izredno pojačen, ker deluje kakor iz enote složno iz dveh močnih držav. Ko so v radiu razglasili ta sklep, so naglasili na kraju: **»Naj sedaj Nemčija podvoji svoje napade proti Franciji in Angliji, naj podvoji obtožbe! Sklep združenega vrhovnega sveta naj bo najmočnejši odgovor Hitlerju!«**

LONDON, 18. nov. Reuter. Angleško-francoski načrt o gospodarskem sodelovanju obeh držav je bil v diplomatskih krogih toplo pozdravljen. S tem bo obenem zagotovljeno, da se bodo dosegle pri nabavah potrebščin tudi primernejše cene. Sestavljenih je šest odborov, ki so takoj začeli z delom.

LONDON, 18. nov. Reuter. Ves nemški tisk soglasno odobrava odločitev vrhovnega vojnega sveta za enotno nastopanje Anglije in Francije za dobave vseh potrebščin za vojno in prehrano prebivalstva. »Daily Telegraph« je mnenja, da bo ta sklep mnogo pripomogel h končni zmagi. List pričakuje močan odmev te odločitve v nevtralnih državah. »Times« pišejo, da je na ta način stvorjena stvarna zveza med obema državama ob Kanalu, ki obeta mnogo za končni uspeh.

Japonska ne sklene nenapadalnega pakta

TOKIO, 18. nov. Havas. Po izjavi, ki so jo dobili zastopniki tujega tiska včeraj v japonskem zunanjem ministrstvu v zvezi s sovjetsko-japonskimi pogajanji, **Japonska nima nikakega namena skleniti s sovjetsko Rusijo nenapadalni pakt.** Pač pa se naglaša, da je na vsak način potrebna politika dobrega sosedstva z vsemi silami, zato seveda tudi s sovjetsko Rusijo. **V prvi vrsti pa je Japonski koristna dobra trgovinska pogodba z Moskvo.** Glede pogajanj je zunanji minister izjavil, da se bodo stvarno šele pričela po 20. t. m., ko bo novi sovjetski veleposlanik Smetanjin izročil mikadu svoje poverilnice.

Še vedno neaktivnost na fronti

ŠE VEDNO NEAKTIVNOST NA FRONTI

PARIZ, 18. nov. Havas. **Vojno poročilo glavnega poveljstva pravi, da ni razen lokalnih aktivnosti na fronti nobenih pomembnejših dogodkov.**

PARIZ, 18. nov. Havas. **Francoski izvidnik je iz letala opazil, kako Nemci gradijo in popravljajo utrdbe v Siegfriedovi črti, ki jih je porušilo francosko topništvo.**

Litvanska vladna kriza

KAUNAS, 18. novembra. Havas. **Ministrska kriza bo skoro rešena. Od 21. novembra dalje bo na vsem teritoriju Vilne edino plačilno sredstvo litvanski denar.**

Preseljevanje narodov

BERLIN, 18. nov. **Iz pokrajin, ki so sedaj pod ruskim vplivom, bodo izselili 115.000 Nemcev, Rusov in Ukrajincev iz pokrajin pod nemškim vplivom pa 1 milijon.**

ŽIVLJENJE NA FINSKEM NORMALNO

HELSINKI, 18. novembra. Havas. **Življenje na Finskem je postalo normalno. Roosevelt je izjavil, da ni mogoče verovati ruskim pripovedkam, da misli Finska napasti Rusijo.**

JUSTIFIKACIJA VOHUNOV

BERLIN, 18. nov. DNB. **Včeraj so bile izvršene tu tri justifikacije vohunov, ki so delovali v korist sovražnika. Četrti vohun je bil justificiran drugod.**

SMRT EKVADORSKEGA PREZIDENTA

QUITO (Ekvador), 18. nov. — Reuter: **Predsednik Aurelio Mosquera, ki ga je pred nekaj dnevi na seji vlade zadela kap, je umrl. Odrejeno je osemdnevno žalovanje.**

LITVINOV DOBI SINEKURO

MOSKVA, 18. nov. Havas. Imenovanje Litvinova za šefa informativnega oddelka osrednjega komiteja sovjetov se tu ne potrjuje, pa tudi ne zanikuje. Če je stvar resnična, smatrajo, da je to neke vrste sinekura ali pokojnina po dolgoletni diplomatski službi. Litvinov stanuje še dalje v poslopju komisariata za zunanje zadeve in na razpolago ima še vedno sijajno modro limuzino.

NESREČA AVTOMOBILA HOLANDSKEGA PRINCA

AMSTERDAM, 18. nov. Stefani. **Avtomobil princa Bernarda je na nemški meji trčil z nekim vojaškim tovornim avtomobilom. Princ je inspiciral holandske čete in je tik pred karambolom izstopil iz avta. Ostal je po naključju nepoškodovan, dočim je njegov šofer težko ranjen.**

VRAČANJE BALTSKIH NEMCEV

RIGA, 18. novembra. Stefani. Iz Rige in pristanišča Liepaje je odplulo v Gdinjo 3500 Nemcev.

VESELO PRIČAKOVANJE NA DANSKEM

KJEVENHAVN, 18. novembra. DNB. V družini danskega prestolonaslednika Frederika, ki se je 1935. poročil s hčerjo švedskega prestolonaslednika Adolfa, pričakujejo prvorojenca.

POTOPLJENA NOVA NORVEŠKA LADJA

OSLO, 18. novembra. Norveško zunanje ministrstvo javlja, da se je velika tovorna ladja »Arne Niede« potopila. Od 40 članov posadke so se štirje utopili a več jih je lažje ranjenih.

POVEČAN AMERIŠKI IZVOZ

WASHINGTON, 18. nov. Reuter. Izvoz USA se je povišal v oktobru za 14 odst. napram septembru in 18 odst. napram oktobru 1938.

Borza. Curih, 18. nov. Devize. Pariz 9.84¼, London 17.37¼, Newyork 445⅞, Bruselj 73.20, Milano 22.50, Amsterdam 236.50, Berlin 178.50, Stockholm 106.20, Oslo 101.20, Kopenhagen 86.05, Helsinki 8.80, Buenos Aires 104.

Mariborska napoved. Malo oblačno in stanovitno vreme. Včeraj je bila najvišja toplota 15.2, danes najnižja minus 1.4, opoldne 9.0.

Domači zapiski

Dr. Korošec in centralizem

»Novine«, župnika g. Klekla, glasilo JRZ za Prekmurje, prinašajo v zadnji številki odgovor na trditve letaka z naslovom »Prekmurskemu ljudstvu« ter podpisom »Volivci Mihaela Kranjca«. Ob tej priliki ostro napadajo književnika g. Miška Kranjca. Med drugim trdijo, da se je Stojadinović »zrušil ravno radi svobodnih volitev in zrušil ga je dr. Korošec ravno zato, ker je prelomil dano besedo, da bo izvedel sporazum s Hrvati ter dal njim in Slovencem avtonomijo. Dr. Korošec in ljudje njegove stranke so pokazali skozi 20 let odkrito vso ljubezen do slovenskega ljudstva, oni so mu dosegli svobodo ter jo ohranili, oni so se borili neustrašeno za avtonomijo ne samo Slovencev, temveč tudi Hrvatov celo tedaj, ko so voditelji hrvatskega naroda sedeli v vladi ter vodili centralistično politiko. Te resnice ne more pobiti nobena laž, ker jo potrjuje zgodovina, zgodovina vseh 20 let.«

Dajte nam čimprej sabor!

V tem smislu razpravlja uvodničar »Hrvatskega dnevnika« in med drugim izvajuje, da so Hrvati narod, poln dinamike. Vse svoje sile hočejo uporabiti za svoj razvoj, za gospodarsko okrepitev in prosvetni napredek. Ta težnja se enako občuti pri izobraženstvu kakor kmetstvu. Hrvatska kot matica hrvatskega naroda mora biti instrument, ki bo služil ustvarjenju teh ciljev. Uspešno pa lahko vrši svoje delo le, če ima svojo narodno predstavništvo, vsaj sabor. Vsa hrvatska javnost nestrpno čaka razpisa sabornih volitev.

Pravoslavje je čisto od nasilja

Strinjam se z izjavo škofa Nikolaja, ki je naglasil, da je srbska zgodovina čista od fanatičnih persekucij in nasilnih prestopov z vere v vero. To svojo sijajno tradicijo morajo Srbi ohraniti za vse čase, je dejal na obisku samostana v Žiči pravosodni minister dr. L. Marković.

Vloga cerkve v Hrvatski

Naše delo za Hrvatsko bo vzgoja naroda v duhu krščanskega idealizma, boj proti korupciji in nemorali, obramba naših plemenitih narodnih tradicij, delo za solidno in trdno narodno družino, stvarjanje zdravih socialnih odnosov, odpor proti degeneraciji, materializmu in brezverstvu tako v tisku, literaturi, družabnem, javnem, socialnem in državnem življenju, piše »Katolički tjednik«.

Varčevanje na železnicah

Železniška uprava bo s skrčenim zimskim obratom prihranila vsaki dan 145 tisoč din ali 12.054 voznih kilometrov. Od tega odpade na Slovenijo 20 odst.! Pri nas bo torej, računajoč povprečni promet, prihranila železnica 28.900 din na dan. Spet nekaj, če pomislimo, da prinašajo proge v Sloveniji četrtino dohodka državi.

Koliko ostane delavcu od kruha

Industrijskemu delavcu ostane po prehrani s prehrano za druge potrebščine skrbi s prehrano za druge potrebščine pri Dancih 32, v Južni Afriki 29.8, na Novem Zelandu 29, v USA in Švici 26, v Bolgarski 17 in v Jugoslaviji 9.4% od zaslužka.

Narodnost hrvatskih novin

Vsem protinarodnim režimom je bilo prav, če so bile hrvatske novine čim manj hrvatske. Po sili razmer so dobile novine nenarodno smer in vsebino. Zunanja slika naših novin v dveh barvah je podobna onim listom, ki zbujajo pri drugih narodih senzacije najnižjega efekta. Beograjske, pa tudi ljubljanske novine so prinašale mnogo več narodnega gradiva, zagrebški listi so pa postajali zmerom bolj kozmopolitski. Veliki naslovi o vnanjepolitičnih dogodkih, vesti o razbojništvu, vlomih, tatvinah, pa razne reportaže, prevedene iz tujih listov, vse je tuje. Hrvati čitajo o vsem svetu več kakor o samih sebi. Skrajni čas je, da mislimo na lastno kulturo, piše kulturni kritik v zagrebški »Novi Riječi«.

Ob zibelki slovenske kmetsko-delavske stranke

Vladimir Kreft

V nedeljo, 12. novembra, je bil v Zagrebu položen temelj novi stranki, **Slovensko kmetsko-delavske stranke.** V Zagrebu samo zato, kar na domačih slovenskih tleh ni bilo mogoče.

Jugoslavija je v dobi preureditve. Ustanovitev banovine Hrvatske daje odgovornim državnikom veliko dela in skrbi. Ovira za oviro se pojavlja in treba je posebne previdnosti in uvidevnosti, da se vse težkoče prijateljski odstranjujejo. Zato ljudstva Jugoslavije z nestrpnostjo čakajo, na dovršitev zgraditve naše države na novih temeljih, ki naj bodo trajni in naj prinesejo od ljudstva zaželeno sožitje Slovencev, Hrvatov in Srbov.

V izredno težkih časih se vrši ta preureditev. Poleg peščice ljudi, ki se ne morejo sprijazniti s 26. avgustom in hočejo ovirati delo za konsolidacijo prilik v državi, povzroča tudi evropski konflikt odgovornim na oblasti resne skrbi. Kljub temu pa smo uverjeni, da bo narodom Jugoslavij ohranjen mir in da se bo celotna preureditev države kmalu izvedla v zadovoljstvo velike večine prebivalstva naše narodne države.

Sedanja doba ni najprimernejša za politične akcije. Toda ker se razvoja v tej smeri ne more zaustaviti, mu moramo slediti in skušati pripraviti vse ono, kar mislimo, da bo za narod in državo v bodočnosti dobro.

Po vsem, kar smo doživeli v prvih dvajsetih letih skupne države, še posebno pa pred in po lanskih skupščinskih volitvah do današnjega dne, se je pokazala potreba po ustanovitvi političnega gibanja, **katerega jedro bo tvorilo kmetsko ljudstvo,** to je kmet, žalar, bajtar, kmetski obrtnik, viničar, poljedelski delavec itd.

Šestdeset odstotkov prebivalstva Slovenije je kmetskega, ostalih 40% odpade na ostale stanove, med katerimi zavzema industrijsko delavstvo, kot najbližji zaveznik kmetskega ljudstva, prvo mesto. Znano je, da prevladuje v kmetskem sloju mali posestnik, katerega borba za življenje bo sorazmerno med vsemi pripadniki sloja najtežja ali pa vsaj enaka položaju, ki ga imajo poedini člani številne kmetske družine. **Bistvo gorja** pa je enako za ves sloj, bodisi da je to kmet ali poljedelski delavec. Velika večina članov kmetskega sloja ima še vedno **svojstveno kmetsko mišljenje.** Kakšno je to mišljenje ni potrebno razlagati. Razumljivo je zaradi tega, da stremijo kmetske množice po lastni politični organizaciji, v kateri bodo imele odločilen vpliv in s tem tudi jamstvo, da se njihovih interesov ne bo zapostavljalo.

Želja po takšni organizaciji je bila v nedeljo v Zagrebu manifestirana. Res, da za slovenski narod ne predstavlja 237 delegatov, ki so bili na zborovanju misli vsega slovenskega naroda, nego trenutno celo manjšino, toda kljub temu je potek zborovanja pokazal, da je bil pri večini zbranih namen jasen in iskren: **izbojevati si boljši življenjski standard.** Ta želja pa je zapisana v srcih tisočih in tisočih slovenskega ljudstva. Kdo jo bo uresničil, je seveda drugo vprašanje. Ne oziraje se na to, je bila naravna posledica te želje ustanovitev stranke kot oblike, s katero se lahko doseže zastavljeni smoter. Stranka je dobila ime kmetsko-delavska, kot znak, da hoče skupnost dela s sorodnimi stanovi, ne da bi pri tem zapirala vrata za pripadnike tudi ostalih stanov, ki čutijo isto, kakor kmetski človek. Program stranke pa do potankost kaže smer njenega dela.

Prvi korak je bil storjen, sedaj sledi delo in samo delo. Začasni zastopniki nove stranke, ki pripadajo za enkrat mlajši generaciji, katerih mišljenje in pogledi na naše javno življenje se v večini razlikuje od mišljenja in pogledov svojih očetov, se dobro zavedajo težav in nevšečnosti, na katere bodo pri svojem delu naleteli.

Preteklostne izkušnje in zgodovinski razvoj jim bosta vodnika v borbi za narodno in ljudsko pravico. Pot bo realna in demokratična, bodočnost pa bo pokazala ali bo novo gibanje zajelo ljudstvo in ga tudi prisvojilo. Napačno bi tudi bilo, če bi kdo smatral, da je nova stranka bila ustanovljena predvsem zaradi bližajočih se volitev; **njen začetek in končni smoter imata mnogo globokejši koren.**

Iznesel sem nekaj potrebnih misli, ob koncu po dodajam in poudarjam:

Mislim, da so že danes vsaki napadi s katere koli strani odveč. Če pa bo novemu političnemu gibanju usojeno življenje, **to ne bo rušilo slovenske narodne skupnosti, tudi ne skupnosti preprostega ljudstva in bo branilo vedno in povsod interese slovenskega naroda in jugoslovanske države.**

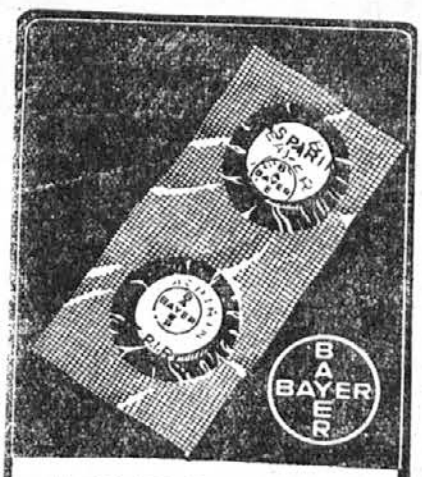

ASPIRIN
TABLETE
v novem
zavitku od »celofana«
Higijenski — zavarovane proti nečistobi — pri prelomu brez izgube!

Oglas reg. pod S. br. 5839 1. III. 1939.

Holandija in njen kolonialni imperij

Radivoj Rehar

V pravkar minulih dneh je bila poleg Belgije v ospredju svetovnega zanimanja kraljevina Holandija, slovensko Nizozemska, holandsko »Koninkrijk der Nederlanden«. Grozila ji je nevarnost nemškega vdora, ki naj bi utrl nemški vojski pot za hrbet Maginotovi črti in do najbližjih pomorskih ter letalskih oporišč za napad na Anglijo. Holandija sama je odredila nujne varnostne ukrepe

in je pri tem celo poplavila del svojega ozemlja. Koliko so bile te alarmantne vesti upravičene ali neupravičene, je težko izvedeti, splošno se pa trdi, da je imela holandska vlada za svoje ukrepe zelo tehtnih razlogov in da je Nemčija opustila svojo namero šele tedaj, ko je prepričala, da bi tvarna in materialna škoda takega vdora odtehtala even tualne koristi. Neposredna nevarnost je torej vsaj za enkrat minila, ali je vsaj odložena, kar so potrdile tudi nemške uradne izjave.

VELIKOST IN PREBIVALSTVO

Kraljevina Holandija spada kot evropska država med male sile, kot kolonialna pa zavzema prav za prav že položaj velike sile. Njena površina meri samo 34.23 kv. km, t. j. le nekaj tisoč kv. km več kakor celokupno slovensko narodno ozemlje, na njej pa živi skoraj 8 in pol milijona ljudi, ali povprečno nad 235 na kv. km. Po narodnosti je 71 odst. Holandcev, 15 odst. Flamcev, 14 odst. Frizov in še nekaj Nemcev ter Židov. Holandci so Germani in njihov jezik je prehod med nemščino in angleščino. Prav tako so Germani tudi Flamci, katerih nacionalnojaki tvorijo skoraj polovico prebivalstva sosedne Belgije, in Frizi, najmanjše germansko ljudstvo, katerega drobec živi tudi še na Nemškem. Po veri je 44 odst. državljanov protestantov, 36 odst. katoličanov, 8 odst. brezkonfesionalcev, 2 odst. izraelitov itd. Naravni prirastek na leto znaša skoraj 100.000 duš in je prebivalstvo v zadnjih 10 letih naraslo skoraj za milijon ljudi.

POVRŠINA ZEMLJE

Holandija je po površini skoraj izključno ravnina, nekaj gričevja ima samo v Maastrichtu. Ob meji Belgije in Nemčije se širijo velika barja in pašniki. Za poljedelstvo prikladne so le višje ravnine, nižinske so pa za vrtnarstvo in živinorejo. Te ravnine so deloma nižje kakor je morska gladina in jih varujejo pred poplavo umetni nasipi in črpalke, katere gonijo največ tako imenovani »mlini na veter«. Te pokrajine se dajo zato poljubno poplaviti ali potem z izčrpanjem vode zopet osušiti. Mesta, trgi in vasi stoje večinoma na takem ozemlju, ki sega nad poplavno nižino. Zaradi tega ima Holandija z rekami in prekopi 4800 km vodnih poti in le 3705 km železnic. Država je zelo rodovitna, umetno namakana in kot lastnica delte Rena in Šelde prometno izhodišče velikega zaledja. Pomorska sila je postala že zgodaj in ima sedaj domovinsko trgovsko mornarico, ki obsega več kot 3 milijone reg. ton. Za ostali promet skrbi 70.000 avtomobilov, 40.000 tovornih avtomobilov in skoraj enako število motornih koles. Drv, premoga, gradbenega kamenja in vodnih sil ima premalo, pač pa ima močno industrijo in živinorejo.

VISOKA STOPNJA KULTURE

Holandci spadajo med najkulturnejše narode na svetu. Nepismenosti ne poznajo. Velika mesta omogočajo velik razmah umetnosti in znanosti. Holandski slikarji, kiparji, glasbeniki, igralci itd. so bili že od nekdaj slavni. Njihovo glavno mesto Amsterdam šteje skoraj 800.000, Rotterdam 600.000, rezidenčno mesto Haag nad 450.000, Utrecht nad 170.000, Haarlen (kjer je tudi precej Slovencev) nad 140.000, Gromngen 120.000, Eindhoven pa nad 100.000 prebivalcev. Mimo tega imajo še 11 mest z nad 50.000 prebivalci. V vseh teh mestih izhajajo dobro čitani dnevniki in igrajo stalna gledališča. Prav tako je močno razvito šolstvo, od ljudskega preko srednjega in strokovnega do univerz ter ostalih visokih šol. Javne knjižnice, galerije in ljudske univerze izpopolnjujejo izvrstno izobraževalno organizacijo holandskega naroda, kakor tudi holandskih Flamcev in Frizov. Sedaj deluje v Holandiji tudi slovenska operna pevka in filmska igralka, Mariborčanka Erika Druzovičeva.

KOLONIALNO BOGASTVO

Glavno tvarno in politično moč pa črpa Holandija iz svojih ogromnih kolonij, ki merijo skupno skoraj 2 milijona kv. km, torej približno polovico evropske Rusije, in v katerih živi skoraj 60 milijonov ljudi, pretežno Malajcev. Glavno skupino teh kolonij tvori Holandska Indija, t. j. otočje, ležeče med Azijo in Avstralijo ter Indijskim in Tihim oceanom. Te azijske kolonije merijo same 1 milijon 900.000 kv. km. V Južni Ameriki leži holandska kolonija Guayana, ki meri 135 tisoč kv. km, a šteje le nekaj nad 130 tisoč ljudi. V Aziji (Holandska Indija) pripadajo Holandiji vsa Sumatra, vsa Java, ves Celebes, večji del Bornea, manjši del Nove Gvineje in Mali Sundski otoki, Moluki itd. Najpomembnejši je otok Java, na katerem živi nad 40 milijonov duš. Otok je ves prepreżen z železnicami, ima izvrstno upravo in več večjih mest, med katerimi je glavno upravno, trgovsko, politično in kulturno središče Batavia. Ta kolonija ima tudi lastno trgovsko in bojno mornarico.

V Holandski Indiji (holandsko Nederlandsch Oost Indie) stoji na čelu uprave generalni guverner, a tudi vsa ostala višja upravna mesta zavzemajo Holandci, odnosno njihovi čisti in mešani potomci. Ti poslednji, rojeni iz zakonov Holandcev z Malajkami in le v redkih primerih Holandk z Malajci, igrajo sploh važno vlogo tudi v trgovskem in ostalem življenju, ker so zelo prikladni za življenje v tropičnem podnebju. V Bataviji, ki šteje nad 325.000 prebivalcev, stanujejo Holandci v mestnem delu, ki leži na višini nad pristaniščem, do koder vodijo železnice, tramvaji in avtomobilske ceste. V spodnje mesto hodijo samo v službo. V tem delu je vzdušje bolj zdravo. Tam so krasne vile, zabavišča, igrišča, gledališča, kinematografi itd. Druga velika mesta so Soerabaya z 270.000, Samarang z 200.000, Soerakarta s 170 tisoč, Bandoeng s 150.000 in Djokjakarta z nad 100.000 prebivalci. Kakor Holandija, je tudi Java strahovito obljudena in pride okoli

320 LJUDI NA KVADRATNI KM.

Zato pa so ostali otoki redko obljudeni, komaj z 10 prebivalci na kvadratnem kilometru.

Trgovinska mornarica Holandske Indije ima nad 630.000 reg. ton, dolžina železnic znaša okoli 7500 km, motornih vozil pa je tam okoli 90.000. Glavni pri-

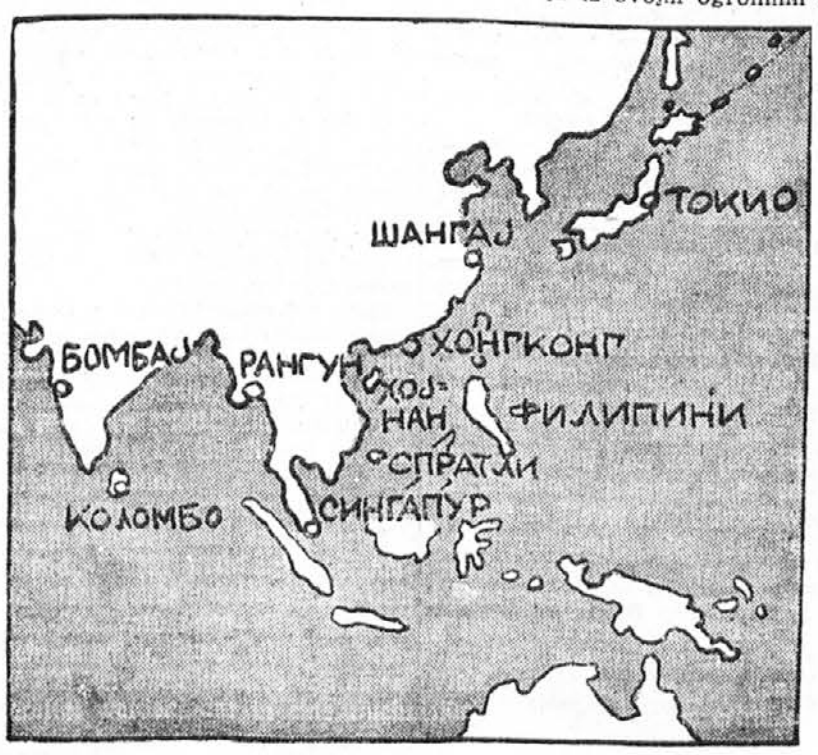

(NADALJEVANJE NA 4. STRANI)

Kmetski upori na Slovenskem

Poglavje iz najtežjih dni kmetske grude

Josip Mravljak / Socialno obeležje naših prednikov pred kmetskimi upori

Sicer ne edina, gotovo pa zelo, ako ne najbolj svetla točka v slovenski preteklosti so kmetski upori. V času, ko je bilo v deželi domala vse javno življenje, gosposki stan, obrtništvo, meščanstvo, v velikem, ako ne pretežnem delu tudi duhovništvo tuje, je bil kmet edini reprezentant Slovencev. In če se je ta od vseh zatirani in izrabljeni, od Turkov oropani in od najemnikov oguljeni ubogi ratar brez tujega vodstva upal, postaviti se v bran svojim tlačiteljem, se mora to z ozirom na okolnosti ceniti pač neprimerno više, kakor pa slični pojavi v Nemčiji, Angliji, Franciji in drugod.

KMET IN NJEGOVA PRAVICA

Medtem ko so bili še za prvih križarskih vojn kmetje po veliki večini brezpravna raja in živ kapital zemljiškega gospoda, so se v naslednjih dveh stoletjih predvsem po prizadevanju cerkvene gosposke prilike za kmeta vidno zboljšale. Prej suženj, je dobil polagoma nekoliko človeških pravic, predvsem glede lastnega zemljišča, ženitve in osebne svobode, potem pa so začeli njegove redne letne dajatve tudi zapisovati v tako imenovane urbarje, to so seznami vsega donosnega zemljišča in dajatev od teh zemljišč v denarju in v naravi. Namen tega zapisovanja je bil naravno ta, da bi nihče ne mogel podložniku svojevoljno zviševati dajatev in da bi i gosposka i nevoljnik vedela, česa se jima je držati.

DAJATVE VSEH VRST

Kljub tem zapiskom pa so v drugi polovici XV. stoletja nastopile takšne prilike oziroma neprilike, da se gosposka pri najboljši volji z dajatvami, določenimi v urbarjih, ni mogla več zadovoljiti. Doslej je kmet po velikosti in donosnosti zemlje, ki jo je imel ponajvečkrat v dosmrtni užitek, odrajtoval letno zemljiškemu gospodu redne dajatve, nekaj davka v denarju (činž), nekaj pa v žitu in malih služnostih (jajca, piščeta, kapune, sire, ovce, kozliče, prašiče, drva in drugo); razen tega je moral opravljati tlako, ki tudi ni bila pretirana. Med redne dajatve je še šteti desetino, ki se je dajala cerkvi ali graščakom, ki so jo imeli od cerkve v zakup ali v zastavo. Med izrednimi dajatvami sta bili znatnejši naselnina in smrtnina, manjše pa laudemij, sodne takse, ženitne takse in upravnikove pristojbine.

KMET IN GRAŠČAK

Urbarialne dajatve, torej činž, dajatve v naravi in tlaka, so bile prav za prav nezvišljive. Toda kaj je hotel zemljiški gospod, ko so pa njemu začeli predpisovati vedno večje zneske? Od kod naj jih vzame, ako ne od kmeta-podložnika, svojega skoraj edinega vira dohodkov? Skoraj bi rekli, ker so nekateri imeli v zakup tudi mitnice, ki jih je bilo takrat mnogo, drugi dohodke od trgov in pod. Stalno naraščanje dajatev pade v dobo vladanja cesarja Friderika III. Glavni vzrok so bili neprestani boji in s tem zvezani veliki stroški. Najprej je omeniti boj za dediščino Celjanov, ki je povzročil pri nas mnogo gorja. Komaj so bile te rane zaceljene, so morali čutiti kmetje divjanje Baumkirchnerjevih vojakov-najemnikov, ki so čakali na plačilo zaostale mezde. Sodobnik teh homatij, koroški župnik Unrest pravi, da se je zgodila v deželi taka škoda, da je ni moči popisati. Potem so prišli vpadi Turkov, ki so ropali, požigali, odganjali živino in ljudi in pustili za seboj same pustote. Še ne dovolj tega, so prihruli potem Ogri, da poberejo še to kar je ostalo. Tako je razumljivo, da skoraj ni bilo kraja, ki bi ne bil več ali manj trpel od te ali one invazije. Proti vsem tem nasprotnikom pa sta morala cesar in dežela postaviti vojsko in se braniti, in ta vojska je stala mnogo denarja. Kdo naj bi te zneske plačal če ne graščaki? In ker ti zopet niso imeli drugih dohodkov kakor od svojih podložnikov, je jasno, da so končno padla vsa bremena na ubogo paro kmeta, ki je že itak neposredno dovolj trpel.

DENAR ZA VOJSKO

Denar je moral biti, in hočeš nočeš, pravica ali krivica, nevoljnik — plačaj! Kajti tudi deželni stanovi, ki so končno sami bili graščaki, niso vlastelinov nič vprašali, od kod bodo ti dobili zvišane zneske: repartirali so zahtevane izdatke na gosposke. Tako je umljivo, da tudi dajatve, točno zapisane v urbarjih, niso mogle več držati.

BRAMBOVCI Z GRUNTOV

Razen tega je moral v obrambo deželo vsak peti, deseti ali dvajseti mož na vojsko (deželno brambo), domači pa so morali dajati, priprego, stanovanje in hrano vojakom. V okolišu gotovih mest je oblast naložila kmetom še pomoč pri popravilu mestnega obzidja, graščaki pa so odvzeli podložnikom staro pravico planinske paše, lova in ribolova; prepovedano je bilo kmetom tudi kupčevanje na deželi, kar je le škodilo domači obrti.

BREZUSPESNE PRITOŽBE

Deloma pa je zvišanje dajatev povzročilo tudi dejstvo, da je po številnih vpadih sovražnikov ostalo precej kmetij neobljudenih, pustih. Sovražnik je ljudi in živino, kar se ni rešilo pravočasno, odpeljal. Tudi ta delež se je moral potem porazdeliti na zasedene kmetije. Iz istega vzroka so morale gosposke zvišati tudi tlako, saj bi sicer ne bilo mogoče, vsega dela pri gradu opraviti.

Pri takih razmerah je povsem razumljivo, da so kmetje postali nevoljni in so se uprli plačilu zvišanih davščin. Začeli so se šhajati, da se posvetujejo, kako in kaj ukreniti proti tem neprilikam. Naslavljali so pritožbe na svoje gosposke, pošiljali so celo deputacije za odpomoč k cesarju, vse seveda zaman.

Pa še en nedostatek moramo šteti med glavne vzroke nezadovoljstva kmetov: silno malomarno in pristransko, da krivično pravosodje, tudi na najvišjem mestu. Umljivo je, če gospoda nikdar ni dala kmetu prav, pa če je imel stokrat prav, kajti takrat je pač veljal pregovor: quod licet Jovi, non licet bovi. Toda če je v medsebojnih tožbah graščakov, pri katerih so nastopali kot priče i uradniki i kmetje, dobil pravdo oni, ki je dokazano vedno delal le krivice, je to vsekakor moralo vplivati demoralizujoče tudi na podložnike.

(Dalje prihodnjo soboto.)

Po dolinah in klancih severne meje

Lado Božič / Srečanja po Kobanskem in dalje do grebena Ojstrice

Ko sem preteklo poletje zaključil svojo turo po naši severni meji od Maribora do Kamniških planin, sem na vprašanje, kako je izpadla, odgovoril, da je bila to moja najlepša tura do danes. Živel sem s prirodo, živel tu di z našimi ljudmi in take ture so najhvaležnejše.

Letos me je znova zvabila.

Iz središča Slovenije sem odpotoval v ogroženo ozemlje naše severne meje. Tu klije vse drugačno življenje. Svet je tu v stiku so sosed stvom, obraz obmejne zemlje razgalja dušo naroda, ki živi v zaledju.

NA SEVERNO MEJO

Stik z ljudmi v znamenju pojasnil, navodil, nato pa k prvi točki programa, k Sv. Vrbanu nad Mariborom. Pod vrhom primorska grča v vinogradu. Zapustil je sončno Goriško in se zaril v zemljo na severni meji. Gotovo močan branik, žal, da jih ni več.

Za prvim vinogradom dohitim žanjice. — Oprezni sta, redkobesedni. Onkraj njive mi pride nasproti starejši mož z voli. Hlapec je pri bližnjem kmetu, doma iz Ptuja. Pozna Gorico, Doberdob, bil je ob Piavi in drugod. Ne želi si vojne. Mesečno zasluži 100 din in obleko. Zna nemški, čita mohorjevke.

Ob novem vodnjaku globoko v jarku napaja 14 letni pastirček. Že osem let je pastir in obiskuje šolo. Oče je tesar. Preveč jih je bilo in moral je od doma. Plače nima nobene, le za hrano in stanovanje dela. Nemški ne zna, čita le slovenske knjige.

Strmi breg proti Sv. Križu. Voznik v kratkih hlačah, na pol kmet na pol gospod. Doma je iz mesta, obdeluje zemljo. Vozi vodo. Tožil nad strašno sušo, ki uničuje ta del Kozjaka. Gospodarsko, pravi, da stoji ta del precej dobro. Les, živina, sadje in dobro vino, dajejo zaradi bližine mesta precej zaslužka. Opozori me na lične kmetske hiše. Slovenski izletniki prihajajo redko, večinoma tujci.

Tik pod Sv. Križem me začudi čista govorica in južnjaški naglas mladega fanta, zidarja. Odslužil je svoj kader. Pozna se mu vpliv. O razmerah tam preko je imel svojo sodbo. Pravi, da je najbolje doma.

Onkraj Sv. Križa dohitim naslednje jutro dva mlada moška. Mlad obrtnik, tuj državljan toži, da ni zaslužka, če pa je, pa denarja ni. Govori čisto slovenščino. Vseeno mu je kje je in kdo mu je gospodar. Zaupa mi tudi, da je dobil opozorilo, da ne sme prodati posestva.

Prvi stik z državno mejo. Graničarji in dva gospoda iz doline. Lepe kmetije in obdelana polja. Bajtarjev ni. Kmetije je pred vojno reševala živinoreja, danes jih rešuje sekira. Kaj bodo čez leta? Viničarije? Prepovedati meščanom kupovati kmetsko zemljo in tako ustvarjati kmetski proletariat. Kmetu zemljo, meščan pa naj ima vile.

PO DOLINAH IN KLANCIH

Žlemberški ribniki. Viničarska bajta onstran. Beda . . . Mož srednjih let čudno govori. Z očmi, ušti in ušesi lovim besede. Le vsaka dvajseta je naša. Živi od obljub. Po stenah slike posvetnih gospodov, na praznočnem, strganem suknjiču kup raznih znakov. Članstvo in članarina. Da, da članarina, ta je važna. Enotna hrana vsak dan. Mlad deček se skriva pod klopjo. Hudi časi.

Veliki Boč. Pogorišče. Graničar in kmetje. Meja jim ne hodi v račun. Zaslužka ni, zato doli ali gori.

Sv. Duh na Ostrem vrhu. Močna trdnjava. Stopim v trgovino. Kako? Slabo v vsakem oziru. Les nima cene. Slabe poti. Žita komaj za nekaj mesecev. Prometa čez mejo ni, tujski promet ne prinaša dobička. Slovenci ne kažejo zanimanja za te kraje.

Župnik prijazen, postrežljiv in družaben. Nemcev nima v fari, 40 naročnikov na mohorjevke in prav toliko članov strelske družine.

Ljudje na vsej poti sprašujejo, kako gledamo doli na jugu na pojav množičnega bega preko. Videl sem takega begunca v rokah postave. V rokah lističek z naslovom tujega delodajalca. Kje najti pri nas dela? Javna dela?

Gradišče. Pred hišami velike in košate lipe. Ljudje molčeči in zaprti vase. Ozka dolina. Zaveden kmetski gostilničar se spominja pokojnega učitelja z vrha. Takih mož je treba. Revno bajte. Šola CMD. Tako je treba delati. Pod hribom mlin. Najemnik živi v njem za ceno delovne moči, ki mora biti celo leto na razpolago gospodarju.

Na hribu mogočna hiša. Hišna mati vabi, pogosti z moštom in kruhom.

Mimo stare raznarodovalnice v Kapli proti meji. Nad Močilnikom kmetska hiša, zakoličena z mejniki. Velika neprijetnost. Domačin zasluži komaj 15 din na dan, če dela v gozdu, če žge oglje, pa 10 do 12 par od kg oglja.

Gozd pod Kapunarjevim vrhom. Pod velikim križem nabira osemdeset letna ženica suhljad. Toži o današnjih časih, preteklost je bila lepša in boljša. Vzgojila je celo vrsto otrok brez podpor. Danes je pa težko. Hočejo mnogo otrok, a ti so nerabni za delo.

Dolga in pusta pot proti Sv. Jerneju. Nikjer žive duše v ozki grapi. Opuščeni mlini. Sv. Jernej, nato v dolino. V strmem bregu se ustavim na kmetskem dvorišču. Kmet odloži sekiro in prisede. Samozavestno govori. Čudim se. Gospodarsko, da stoji dobro. Povedali so mi, da ga imajo v pesteh kremplji iz doline.

SAMOTNE SLIKE

Visoko v bregu srečam fantka. Ne razume slovenski. Ali je mogoče? Šola je daleč. — Naše obmejne šole, poglavje zase.

Pri župniku. Toži in se razburja. Povejte doli, da smo siti obljub in besed. Ljudje so postali brezbrižni do vsega. To je nevaren pojav ob meji. Par besed izmenjam z bivšim županom v Pernicah. Mož ima baje največ zaslug za to, da je kraj ostal v Jugoslaviji. Pokaže mi luknje, kjer so stale strojnice. — Ljudje žive sedaj samo zase, prevečkrat so bili že razočarani. Preveč skrbi imajo.

Vrh Košenjaka. Sv. Vrban. Mežnarija. Revna, raztrgana bajta s kravico, ki jih redi. Stara mama mi toži, da jih prepanjajo kmetje, da ne smejo pasti krave. Usoda reveža.

Preko Košenjaka v Ojstrico. Trenntek v zavetišču Mori. Pod vasjo srečam bajtarja-delavca. Toži. Dela v gozdu in zasluži 10 din od kubičnega metra napravljenih drv.

SREČANJA PO KOROŠKEM

Dravograd. Mesto ostaja za menoj. Preko mostov na Koroško in dalje proti meji. Kmetski fant me dohiti. Kam? Čudi se moji poti, ne more me razumeti. Černeče. Dalje proti Libeličam sam. Ob mogočni Dravi, ki mi vzbudi pravo spoštovanje. Cesta slabu.

Libeliče. Razgledujem se po vasi. Za menoj prisopiha mož postave. Kam? Naprej. Legitimacija? Zadovolji se, postane in razgovarjava. V šoli akademija tabora CMD. Vstopim. Učitelj govori. Na oder stopijo taborjani in zapojo »Hej Slovani«. Udeležba: ženske in otroci. Moški kegljajo v bližnji gostilni. Taborjani so navdušeni. Kdaj še ni bila mladina navdušena?

Slaba pot preko Libeliške gore na Strojno. Veseli koroški fantje prepevajo, v krasno noč odmeva lepo fantovsko petje. Razgledujem veliko kmetsko hišo. Domačini so prijazni in zgovorni. Na pokopališču ni nemških napisov.

Proti Sv. Danijelu. Žejo hladim z moštom. Zavedni ljudje, le neki Prekmurec vleče na drugo stran.

CANKARJEV »HLAPEC JERNEJ!«

Raztreseno naselje Holmca. Pri veliki hiši stopim na skedenj, povprašam za pot. Za vratmi leži 80 letni starec, onemogel in slep. Petdeset let je služil kot pastir. Sedaj je oslepel, »zasluženi« pokoj uživa za vrati, na prepihu. Odet je v strgane, umazane cape, govori sam s seboj in krčevito stresa z udi. Smrt bo rešila njegovo socialno vprašanje

Bajta nad cesto. Iz nje stopi stara ženica. Bila je v Ljubljani kot kuharica, onemogla je, zdaj živi pri sinu.

Graničarji so res gostoljubni ljudje. Spoštuj njihovo službo in ne boš imel nadleg.

Libeliška gora. Še nekaj hiš in že sem v gozdu pod Peco.

Na Peci star znanec komandir, mlad koroški fant. Zaveden dečko je in bistrega pogleda. Optimist je. Izpod megle mi pokaže lepe vasice njegove ožje domovine. Posloviva se prisrčno z bodrilom za bodočnost.

SLOVO OD KOROTANA

Čez mejo in nazaj do meje. Nato v dolino na Prevoje. Srna. Na prelazu lovski čuvaj. S strastjo govori o lovskih stezah po Peci in o številni divjadi.

V dolino in nasprotni breg. Na stezi med poleglim žitom me dohitita dve briški dekliči. Takoj načneta živahen pogovor. Naseba Sv. Ana je to. Starejša obiskuje šolo v dolini. Ko sem odložil v hiši svoje breme, mi bilja razkazovat številne hleve. Stara gospa, priklenjena zaradi bolezni na sobo, toži o razmerah. Delavcev ni. Pomagaj si s šolskimi otroci. Šola je daleč, pot pretrgana. Tudi tu poglavje o šolah in poteh.

Na planini Olševi srečam kosce in dve krepki dekleti iz Koprivne. Nebo se oblači, megle se vlačijo po Olševi. Navrh grebena in dalje k Sv. Duhu. Stražar se vzpenja, kljuno neurju na svojo postojanko. Miren je.

Logarska dolina. Preko Savinjskih planin v sončno dolino, na »kranjsko« stran.

IN BILANCA?

Kraji lepi, a zapuščeni. Slabe poti in slabe markacije. Oskrba povsod skromna, a dobra. Enako prenočišča. Ljudje se trudijo, so dobri, prijazni in gostoljubni. Ne iščejo dobička. Veseli so vsakega obiska, hvaležni so za vsako toplo besedo.

Gospodarsko stoje slabo, padajo v roke dobičkarjem. Tudi moralne prilike niso povsod najboljše. O narodni zavednosti z redkimi izjemami, seveda, ni govora.

Pomoč? Zgradite mogočne mejnike, mogočne šole. Skandal je, da imamo take šole ob meji ali pa, da jih celo ni. V šolo učitelje, ki bodo vzljubili mejo. Vse sili v dolino, otrok se komaj nauči pisati in brati. Šola naj vzgaja dobre Slovence, zavedne državljane. Izbolšajte učiteljem gmoten položaj. Otvorite tudi dalnjevalne šole. Ustanavljajte društva. Razbremenite druge državne uslužbence ob meji. Tudi ti bi lahko bili dobri delavci izven službe. Odprite številne knjižnice, ne samo mohorjevk, tudi drugih. Skrbite za tujski promet. Napravite nove poti, markacije! Usmerite s potrebno reklamo letoviščarje in izletnike na severno mejo.

Predvsem pa ljudem kruha in zaslužka. — Dvignite cene lesu in živini. Odkupujte ogrožene kmetije. Vsa Slovenija, predvsem pa kulturno žarišče, Ljubljana, ima tu programa za delo dovolj!

(NADALJEVANJE S 3. STRANI)

delki so kavčuk, sladkor (iz sladkornega trsa), tobak, kopra, čaj, kava, riž, korunza, dišave ter premog, petrolej, sol, cin, zlato in srebro. Kolonija je velika odjemalka izdelkov evropske holandske industrije, a v zadnjem času se razvija tam tudi močna lastna industrija, posebno za predelavo domačih agrarnih in rudniških surovin. V času, ko je skoraj ves svet trpel zaradi gospodarske krize, je Holandija s svojimi azijskimi kolonijami čutila manj kakor marsikatera druga država in tudi brezposelnosti skoraj ni poznala. Holandija bi bila torej v vojni važen faktor, ki ga ne bi kazalo podcenjevati.

Novice

Gostovanja mariborskega gledališča v Celju

Proti vsemu pričakovanju je letos enkrat nastala v Celju vest, da bo v bodoče mesto Ljubljane gostovalo mariborsko gledališče v Celju. Priznati je treba, da je ta vest prišla tako nenadno, da je sprva niti verjeti nismo mogli, saj ni bilo niti povoda niti pogajanj, saj za to izpremembo niso vedeli do njene izvršitve niti soodločujoči člani prosvetnega odseka na magistratu. Zgodilo se je vse tako nenadno, da so celo ljubljanski gledališki krogi za spremembo zvedeli šele iz časopisov. Publika pa je bila sprva prav skeptična.

Vsi poznavalci mariborskega gledališča so bili te spremembe prav veseli, saj niso prav nič dvomili, da se bo mariborsko gledališče izkazalo in prav dobro nadaljevalo gostovanja za Ljubljančani. Vedeli pa so tudi, da je mariborskemu gledališču tak polet ven iz Maribora nujno potreben, ker daje novih nagibov in vzpodbud, igralcem nudi nekaj sprememb in — morda — tudi nekaj diet.

Tako je bila napovedana prva predstava: Shawov Pygmalion. Iz prve radovednosti, da bi mogli primerjati Maribor z Ljubljano, je šla večina v gledališče, skoraj kar napolnila hišo, saj je prišla v gledališče tudi okolica, da je stalo med predstavo pred gledališkim poslopjem avtomobilov, kakor jih ni v Mariboru nikoli. Zastor se je dvignil, predstava pričela. Vse je šlo kar dobro. Ta je sicer omenjal neizpiljenost nekaterih prekrepkih izrazov, drugemu niso bile všeč kretnje posameznih igralcev, zopet kdo je imel kake želje glede toalet, pa vse take misli je takoj zamorila misel na minimalno subvencijo mariborskega gledališča ni nihče ni imel ničesar več oporekati mariborskemu gostovanju. Prav srečno je bilo drugo gostovanje s Kreftovimi Celjskimi grofi. Ti so na moč potegnili, da so bili zasilni sedeži nameščeni kar v orkestru in med klopmi v parterju, v ložah pa so se gledalci stiskali. Tudi dijaško stojišče, ki je za številno dijaštvo v Celju nedvomno premajhno, je valovalo mladine, ki je seveda dajala duška neprijetni gneči in povzročala nemir. Igra sama pa je pokazala nenavaden napredek mariborskega gledališča in tudi resno pripravljanje na letošnjo otvoritev jubilejne sezone. Reči se mora, da je ta predstava zadovoljila pač slehernega obiskovalca in jamčila, da bo tako tekla tudi vsa sezona desetih gostovanj. Radovednost je bila še velika, kako bo z opereto: tudi ta je prišla: Beneševa »Navihanka«. Tudi ta je zadivila vse občinstvo z lahko in lepo igro, živahnim tempom, skladnim ansamblom in — za to gledališče morda prekrepko — godbo. Zopet je bilo gledališče polno, občinstvo navdušeno. Igralci pa so to priznanje hvaležno sprejeli s ponavljanjem posameznih spevov, kar je veselje občinstva le še stopnjevalo in dokazovalo, da se igralcem ne mudi na vlak, kajti v tem pogledu so bile doslej pritožbe več ko upravičene, saj so ljubljanski igralci res komaj pri vsej naglici dospevali na vlak.

Tako se je torej pričela gledališka sezona tudi za Celje na moč ugodno. Seveda bi Celje, ki leži tako lepo v sredi med Ljubljano in Mariborom, rado bilo še bolj deležno kulturnih dobrin, ko niso državna in banovinska subvencija ter druge dajatve namenjene le tema dvema mestoma. Zlasti Celje bi v svoji osrednji legi rado uživalo napredek obeh, ko se mora odpovedati itak svojemu lastnemu stalnemu gledališču. Pri dobri volji bi se morda vendarle dala urediti stalna gostovanja ob obeh strani, iz Ljubljane in iz Maribora, torej enkrat tedensko. Odklanjati taka gostovanja, češ da bi bilo to le tekmovanje obeh gledališč, menda ni čisto pravilno, saj tvorijo taka tekmovanja tudi izmenična gostovanja med Ljubljano in Mariborom že sama. Sicer pa bi tekmovanje bilo tudi gledališki ustanovi v korist in dalo posameznim igralcem novega razmaha. Morda bi taka gostovanja, urejena na širši podlagi, pritegnila v gledališče še tiste prijatelje te umetnosti, ki so ji prej zvesto služili, se ji pa v sedanjih razmerah umikajo v zavesti, da mora biti kultura sama sebi namen in ne sme biti le priprega dnevnih vprašanj. Vemo, da to ni v zvezi z vprašanjem ali Ljubljana ali Maribor, pač pa je redno gostovanje od obeh strani možno, če bo gledališče res svetišče za vse, ki jim je namenjeno, da se ga bodo oklenili in hoteli okleniti vsi tisti, ki znajo ceniti gledališko umetnost. Le pod takimi zvezdami bo napredovala naša kultura in vsesplošno ljubljena Talija bo nje prvi in najlepši znak. St.

Poslano

DA SMO SI NA JASNEM

Meseca marca je bil v Zagrebu sestanek delegatov Slovenskega kmetskega gibanja, na katerem je bil izvoljen pripravljalni odbor za ustanovitev Slovenske kmetske stranke. Ta odbor je imel nalogo, organizirati stranko po občinah in okrajih glasom v Zagrebu sprejetih statutov ter stopiti v stik s sorodnimi skupinami. Skušal naj bi doseči fuzijo ali vsaj sodelovanje z nijmi. Po večmesečnih razgovorih in konferencah se je končno dosegla fuzija med tako zvanimi »Mladokmetijci«, ki so vstopili po svojih predstavnikih v pripravljalni odbor in v eksekutivo Slov. kmetske stranke. Z ostalimi demokratičnimi skupinami so se vršila pogajanja v tem smislu, da bi se osnovala Zveza slovenskega delovnega ljudstva kot zbirna Kmetsko-delavska zveza, v kateri bi bile koalirane politično organizirane demokratske skupine Slovenije s skupnim poslovnim odborom in delovnim programom. Predpogoj za tako zvezo je torej, da je vsaka izmed koaliranih skupin politično organizirana. V zvezi ohrani vsaka izmed teh koaliranih političnih skupin svoj program in ves svoj politično-strankarski aparat.

Eksekutiva Slovenske kmetske stranke je v pošiev prihajajočim predstavnikom slov. demokratičnih skupin sporočila, da je v načelu za sodelovanje z njimi, toda je pod gori navedenimi pogoji. Ti pogoji so bili v celoti sprejeti od predstavnika delavske skupine g. Paukovška kot edino mogoča pot, da postane postena slovenska demokracija resnično soodločujoč političen faktor v državi in konsolidator nezdravih razmer v Sloveniji.

Kot organizator Slovenske kmetske stranke v celjskem okraju sem ta pristanek na naš predlog iskreno pozdravil, ker sem na terenu spoznal, da si kmet in delavec želita sodelovanja. Tako sodelovanje kmeta in delavca sem videl v Zvezi slovenskega delovnega ljudstva, v kateri bi bila neodvisno organizirani delavec in neodvisno organizirani kmet skupna borca za skupne interese. Tako Zvezo slovenskega delovnega ljudstva sem pozdravil iz vsega svojega srca. Lotil sem se še intenzivneje organiziranja našega kmeta in tudi z veseljem dal svoj pristanek za Zvezo slovenskega delovnega ljudstva v gornjem smislu.

Pred nekaj dnevi pa je izšel tiskani letak Zveze slov. delovnega ljudstva, ki se imenuje stranko. Na tem letaku se nahaja tudi moj podpis. Izjavljam, da nisem dal svojega podpisa nikdar za stranko Zveze slov. delovnega ljudstva, temveč le za zvezo demokratičnih političnih skupin, med katerimi bi bila tudi naša stranka, katere disciplinirani član in organizator sem in ostanem.

Preklicujem torej svoj podpis, ker vendar kot pošten človek ne morem biti član dveh političnih strank obenem.

To je bilo potrebno povedati, da si bomo popolnoma na jasnem!

Mr. Fedor Gradišnik.

Zborovanje Maistrovih borcev

V nedeljo je bil v prostorih »Beograd« v Slov. Bistrici tovariški sestanek Maistrovih borcev iz Slov. Bistrice in bližnje okolice. Sestanka se je udeležilo veliko število borcev. Namen sestanka je bil izvoliti pripravljalni odbor ter se posvetovati o pripravah za ustanovitev odseka Zveze Maistrovih borcev s sedežem v Slov. Bistrici. Sestanek je otvoril Fric Drago iz Slov. Bistrice. Nato je sledilo izčrpno poročilo tajnika Zveze Maistrovih borcev tovariša Cimermana, o dosedanjem delovanju Zveze in o pomenu spominskih kolajn, ki bodo podeljene vsem onim borcem, ki so se v prevratni dobi udeležili Maistrovih osvobodilnih akcij. Po končanem poročilu je bil izvoljen pripravljalni odbor in sicer: za predsednika Fric Drago, za tajnika Lorber Franjo, za blagajnika pa Kmetec Ivan. Lepo uspeli sestanek je vidno pokazal, da vlada med našimi borci še vedno isto iskreno in nerazdružljivo prijateljstvo, kakor pred 20 leti, ko so se ramo ob rami borili za svobodo naših severnih slovenskih pokrajin.

o **Iz Legije koroških borcev.** Glavni odbor Legije sporoča članstvu, naj prijav (prošenj) za podelitev spominske kolajne in overjenih prepisov vojaških dokumentov za enkrat še ne vlaga in ne taksira. Vsakdo naj počaka, da prejme predpisani obrazec prijave od svoje krajevne organizacije, člani izven krajevnih organizacij pa direktno od glavnega odbora. Vsa potrebna navodila in pojasnila bodo obrazcu prijave priložena. — Vse še neorganizirane koroške borce opozarjamo, da bomo posredovali in dajali navodila izključno organiziranim članom.

o **Rudarska inženirka.** Na tehnični fakulteti v Ljubljani je bila diplomirana za inženirko rudarstva gdč. Aneška Skopalova.

o **Regulacija Drave.** Med Lokami in Šentjanžem bo gradbeno podjetje inž. Pretnar reguliralo Dravo za 791.500 din. Z deli bodo v kratkem pričeli.

o **Pri Sv. Juriju ob Taboru** je umrl nenadne smrti zdravnik dr. Ludvik Šinkovec. Zadela ga je možganska kap.

o **Kolikor je Protituberkulozna zveza** mogla doslej zaključiti svoje račune, je znašal izkupiček za razno propagandno gradivo letošnjega protituberkuloznega tedna s prostovoljnimi prispevki okroglo 86 tisoč din. Računi dokončno sicer še niso zaključeni, ker Zvezi posamezne njene edinice še niso poslale svojih obračunov, vendar pa pričakujemo, da bo ta vsota za nekaj tisočakov še narasla.

o. **Avtomobilska nesreča na Pragerskem.** sinoči je neki tovorni avto zavozil v jarek pred gostilno Berglez na Pragerskem. Šofer trdi, da so nesrečo povzročili trije moški, ki so šli sredi ceste. Avto je poškodovan.

Celje

c **Delavsko kulturno društvo „Vzajemnost“** priredi danes ob pol 21. uri v dvorani Delavske zbornice kulturni večer z lepim sporedom. Predaval bo tudi prof. Favaj Franc iz Maribora o Panevropi.

c **Miklavžev obisk na domovih** bo tudi letos izvršila prostovoljna gasilska četa Celje. Naročila se sprejemajo najkasneje do 3. decembra t. l. v Gasilskem domu na dvorišču mestnega poglavarstva. Miklavž bo obiskal domove le pri povoljnem številu naročil.

c **Predavanje o obrambi pred sovražnimi napadi iz zraka** se vrši v Št. Pavlu pri Preboldu jutri ob pol 9. uri dopoldne v Zadružnem domu. Predava kapetan I. kl. g. Toš Franc.

c **Kruh se je podražil v Celju.** Včeraj so stopile v Celju v veljavo nove, višje cene kruha. Beli kruh se je podražil pri kg za 0.50 din, polbeli za 0.65 din, črni in rženi pa za 0.40 din.

c **Uspela racija.** Celjska policija je ob sodelovanju orožništva izvedla v noči na petek veliko racijo v raznih privatnih stanovanjih, gostilnah in skrivališčih ter izsledila in aretirala nad 40 moških in žensk. Nekateri aretiranci bodo oddani zaradi raznih grehov sodišču, nekatere ženske pa bodo morale v bolnišnico. Aretirali so tudi več krošnjarjev, ki so brez dovoljenja prodajali manufakturno blago.

c **Kramarski in živinski sejem v Št. Juriju pri Celju** bo v ponedeljek, 20. t. m.

c **Vlom.** Neznani vlomilci so te dni vlomili v hišo posestnika Antona Šteblovnika v Podgori pri Šmartnem ob Paki. Odnesli so raznega blaga v vrednosti 1300 din in 300 din gotovine.

c **Zaradi evidence za zimsko pomoč** se je pri socialnem uradu mestne občine doslej zglasilo že nad 350 potrebnih.

c **Javno zaklonišče pred napadi iz zraka** je začela graditi tik celjske postaje železniška sekcija v Celju. Zaklonišče bo 21 metrov dolgo, 2 in pol metra široko in štiri metre globoko. Gradnja mora biti končana v enem mesecu.

c **Sejmi v celjskem okraju** so razen na področju mestne občine celjske, zopet dovoljeni, ker je slinavka in parkljevka prenehala.

c **Delavci in nameščenci v Celju** naj čimprej zamenjajo svoje stare poslovne knjižice. Nove dobe pri predstojništvu mestne policije.

c **Kulturni odsek gasilske čete Gaberje** vprizori jutri popoldne ob 16. v dvorani Narodnega doma veseloigro „Lesena peč“.

c **Težka nesreča.** Na postaji v Rimskih Toplicah se je ponesrečila 21 letna železničarjeva žena Kristina Stoparjeva iz Laškega. Hotela je stopiti v vlak, pri tem pa ji je spodrsnilo, da je padla. Pri padcu si je zlomila desno nogo, levo pa ji je zmečkalo in so ji jo morali v bolnišnici v Celju odrezati.

c **Zdravniško dežurno službo** za člane OUZD ima jutri zdravnik dr. Josip Cerin, Prešernova 1.

c **Nočno lekarniško službo** ima od 18. do 24. t. m. lekarna „Pri Mariji Pomagaj“ na Glavnem trgu.

c **Kronika nesreč in napadov.** 20 letni Josip Pratnemer iz Nove vasi pri Celju si je pri delu prerezal dlan leve roke. — 24 letna tovarniška delavka iz Brnice pri Hrastniku je doma padla in si zlomila desno roko. — 74 letnega preužitkarja Janeza Pobežina iz Cerovca pri Rog. Slatini je podrl na cesti neki motociklist. Zlomil mu je levo nogo pod kolenom. — 49 letnega dninarja Adolfa Vouka iz Pečovnika pri Celju, je napadel neki sosed ter ga udaril p oglavi in rebrih. — Vsi se zdravijo v celjski bolnišnici.

Ptuj

p **Poškodbam** je podlegel Čelan Rudolf, posestnik iz Zlatoličja. Preteklo nedeljo ga je zabodel v prsa Zupanič Franc iz Slovenje vasi. Včeraj predpoldan so raztelesili njegovo truplo.

p **Zvočni kino Ptuj** predvaja danes in jutri „Križ ob potoku“. Češki film!

p **21. novembra** se prične zasedanje davčnega reklamacijskega odbora v Mariboru, ki bo presojal pritožbe radi previsoke davčne odmere na promet, pridobnino, posebni davčni dodatek na skupni kosmati promet, zgradarino in rentnino. Člani tega odbora so: Osel Miloš, veletrgovec v Mariboru, Čeh Franc, veletrgovec v Murski Soboti, Bureš Franc, urar v Mariboru, Sojč Ivan, kipar v Mariboru, dr. Juvan, mariborski župan in stavbeni inženir Šlajmer v Mariboru.

p **Podprite Dijaško kuhinjo v Ptuju!** Število dijakov, ki jih starši ne morejo preživljati, vedno bolj narašča. Obračajo se na Dijaško kuhinjo. Ta pa brez izdatne pomoči od strani oblasti in občinstva ne more kriti svojih potreb. Zato odbor opozarja vse, ki jim je skromno preživljanje velikega števila dijakov pri srcu, da podpro po svojih močeh to prevažno ustanovo. Zato ne odklanjajte nabiralca prispevkov, ki bo v prihodnjih dneh potrkal na vaša vrata!

p **Dva napada.** Ko se je Kolednik Franc, delavec iz Slatine pri Sv. Barbari v Halozah vračal domov, je navalil nanj s topim predmetom Kalčec Franc. Kolednik je onemel vsled težkih poškodb na glavi. — Planinca Leopolda, dninarja iz Kočic pri Žetalah pa je napadel z motiko Selinšek Janez, posestnik iz Potnega vrha in mu prizadejal težke poškodbe.

p **Nogo si je zlomila,** ko je šla po vodo Zorec Marija, posestnica iz Jirsovc pri Sv. Urbanu.

Uredba o kontroli cen

Ministrstvo za socialno politiko pripravlja uredbo o kontroli cen. Načrt predvideva prepoved kupovanja in prodajanja blaga, ki ga navaja uredba o pobijanju draginje za prodajalce in posredovalce po višjih cenah, kakor so veljale 1. septembra. Upravičenost povišanja naj bi ocenili posebni poverjeniki za kontrolo cen. Vsak proizvajalec ali trgovec bo moral nameravano zvišanje cen prijaviti poverjeniku, ki bo skupno z odborom v 48 urah izdal odlok, ali je povišanje dovoljeno ali ne.

Tri leta za uboj v Podlehniku v Halozah

Iz zaporov okrožnega sodišča v Mariboru so prignali na zatožno klop 22-letnega posestniškega sina Alberta Predikako iz Gorce pri Podlehniku, ki ga je državno tožilstvo obtožilo zaradi uboja Jožefa Ilca letos zadnje dni julija v Gorci.

Kakor vedo povedati priče, je vladalo med Albertom Predikako in ostalimi fanti iz Gorce vedno precej napeto razmerje. Baje so se fantje stalno norčevali iz Predikake, ki je bil nekoliko duševno zaostal. Zaradi tega je Predikaka živel v stalnem prepričanju, da ga bodo fantje pretepli. Vse to ozadje je vplivalo vsaj posredno tudi na ta uboj.

24. julija zvečer je šel Predikaka proti Igličevi hiši, da bi vprašal, če lahko pride prihodnji dan kosit. Na poti je srečal Jožefa Ilca in njegovo sestro Ano, ki sta se vračala z dela. Fanta sta se nekaj sporekla in Predikaka pripoveduje, da je zagledal v Ilčevi roki nekaj svetlega. V strahu je skočil v bližnjo gorico, iztrgal kol in z njim nekajkrat udaril po glavi Ilca, da bi se ga obranil. Ilec se je pod udarci sesedel in kmalu nato zaradi otrpnjenja možganov umrl.

Predikaka je bil obsojen na **3 leta strogega zapora** in na izgubo častnih pravic za dobo treh let.

Maribor

Uspelo predavanje o ljudski prehrani

V nabito polni dvorani Ljudske univerze v Studencih je bilo v četrtek zvečer predavanje tržnega nadzornika iz Maribora ing. chem. Martina Večerjeviča. Pokazal je nekaj tedenskih slik iz sedanje nemške ter angleške propagande, ki so vzbudile veselo razpoloženje.

Predavatelj je govoril o hrani. Dokazal je, da je hrana telesna in duševna potreba. Vsako spremembo v našem organizmu bodisi rast ali delo moramo nadoknaditi od zunaj in to je s hrano. Hrana mora vsebovati vse one snovi, ki so za presnavljanje v našem organizmu potrebne. Razložil je pojme hraniva, živila ter hrane in pojem, kakšna naj bo hrana, da je dostopna prebavilom ter da ne tvori škodljivih snovi. Nato je omenil delitev hraniv v skupine: rudninska hraniva, hraniva od živih bitij ali tudi organska hraniva ter nadomestne snovi. Od rudninskih hraniv je omenil vodo, nje važnost kot sestavni del našega telesa kot topilo ter regulatorja naše toplote. Nato je obravnaval še fosfate, važne za tvorbo okostja ter staničevja, potrebo po soleh železa za kri in kot zadnje rudninsko hranivo, ki je obenem poživilo, rudninsko sol.

Pri hranivih o živih bitjih je razložil potrebo po beljakovinah, njih pomen za rast, po masteh in ogljikovih hidratih. Pri tem je dokazoval, kako funkcijo opravljajo ta hraniva v našem telesu ter koliko jih je potrebno. Iz povedanega je sledilo, kako naj bo sestavljena naša vsakdanja hrana, ki naj bo mešana: t. j. mesna in rastlinska. Navedel je tudi, da rabimo dnevno 118 gr beljakovin, 56 gr masti in 500 gr ogljikovih hidratov. Potrebo po beljakovinah naj krijemo 1/3 z mesom in 2/3 z rastlinsko hrano. Od nadomestnih snovi je razložil vitamine, njihov pomen za življenje ter način, kako pridemo do njih. Od živil je obrazložil mleko, ki je idealno živilo. Povedal je, kako naj se z mlekom ravna. Praktično je pokazal s pomočjo laktodenzimetra dokaz, če je mleko polnovredno, če mu je dodana voda ali če je posneto. Od mlečnih proizvodov je omenil manipulacije na mariborskem trgu s surovim maslom in smetano. Smetano potvarjajo največ z dodatkom moke, ki jo lahko dokažemo z raztopino joda, če je pomešana z moko pomodri, kar je tudi z eksperimenti jasno pokazal. — Surovo maslo pa barvajo, kar ni dovoljeno in kar se tudi često dogaja pri surovem maslu, da vsebuje preveliko količino sirotke. Prešel je na meso in mesne izdelke, pri tem je pokazal praktično nepokvarjene konserve in konserve, ki vzbujajo sum, da so pokvarjene, t. j. v navzven vzbočenim dnom in pokrovom, kar je življenjsko nevarno.

Zamolčal ni pomen jajc kot važnega živila, povedal njih konserviranje ter praktično pokazal z raztopino 60 gr kuhinjske soli v 1 litru vode dokaz svežega jajca, nekoliko starega jajca, deloma pokvarjenega jajca in popolnoma pokvarjenega jajca. Pokazal je tudi aparat za osvetljenje jajc, ki je tudi pripomoček pri presoji jajc, vendar pa ne tako siguren, kakor raztopina kuhinjske soli. Sledila je obravnava drugih živil. Omenil je tudi kako se nam kvari moka ter kako se potvarja paprika. Pozabil ni na gobe, ker je trdil, da splošno poznamo premalo gob. Ob gromkem aplavzu je končal predavanje.

Zimske kolobarnice na trgu

Ker je letos drugih gob primanjkovalo, so prinašale kmetice na trg velike količine zimskih kolobarnic ali snežk. Te so se mariborskim gospodinjam zelo priljubile. Kupovale so jih za vlaganje, ker so po mnenju nekaterih gurmanov boljše kakor jurčki. Dobra konjunktura je vplivala tudi na ceno. Dočim so bile prejšnja leta skoraj zastonj, so bile zimske kolobarnice letos razmeroma precej drage. Izbrane kolobarnice za vlaganje so prodajali po 4 do 6 din kg, druge pa na kupčke po dinarju. Še sedaj je precej zimskih kolobarnic na trgu. Te sicer niso več za vlaganje, ker so že prestare, vendar pa gospodinje še prav pridno segajo po njih, dasi so že precej drage.

Obsojanja vredna deložacija

Z ozirom na našo notico o deložaciji stranke Orlak Terezije v hiši Kunst Rozalije, Žolgerjeva ulica 6, smo dobili sledeče pojasnilo:

Gospa Rozalija Kunst je vdova polic. prometnega stražnika, ki je tragično končal o priliki, ko je hotel zaustaviti nekega avtomobilista v Košakih. Ona sama je še vedno od te nezgode živčno popolnoma strta. Stranka Orlak, ki je stanovala v njeni hiši, se je vselila s tremi člani rodbine, in je Kunstova mislila, da jih je samo toliko. Pozneje pa se je nabralo raznih sorodnikov toliko, da jih je bilo vsega skupaj osem. V stanovanju niso čistili tal, ne odpirali oken, v sobah so prali perilo in sekali drva. Razen tega je ta rodbina povzročala že navsezgodaj hrup, da ni bilo v hiši miru. Najemnina je bila plačevana v redu. Ako se je pri tem poslužila ga. Kunst Rozalija svoje pravice, da zaščiti svojo imovino in pa svoje zdravje, ter odpovedala stanovanje, se ji to ne more šteti v zlo.

STUDENČANI IN DAVČNE POLOŽNICE

Občinska uprava v Studencih je v preteklih dneh dobila za dostavljanje od davčne uprave okrog 1000 davčnih obvestil in položnic. Gre sedaj za obračunu davčnih predpisov za l. 1939., zato so nekateri silno ozlovoljeni zaradi visokih vsot. Nekateri vabijo krivdo za visoke vsote na občino, češ da je ona povzročila sedanje visoke predpise. Resnica pa je taka: država dobi 100 odst., banovina 95 odst., okrajni odbor 21 odst., občina le 63 odst. in kmetijski odbor 5 odst. davčnega predpisa. Torej občina razmeroma malo, dasi skuša občanom največ ustreči. Vsako drugo tolmačenje vzbuja nerazpoloženje med ljudstvom. Občina Studenci bi morala od davčne uprave dobiti približno 150.000 din zaostalih davkov, ki jih davčna oblast ni mogla izterjati. Vsak pa, ki misli, da mu davek ni pravilno odmerjen, ima možnost, da si poišče svojo pravico, ki mu jo daje zakon. Za informacije so rade volje na razpolago tudi davčni uradniki, ki so točno informirani o stopnji davkov posameznih ustanov.

POMANJKANJE BENCINA V MARIBORU

Mariborski avtomobilisti vedno bolj občutijo pomanjkanje bencina. Nekatere črpalke sploh ne obratujejo. Zadovoljni so oni avtomobilisti, ki so se iz previdnosti zadostno preskrbeli z bencinom takrat, ko ga je še bilo dovolj. Tvrdke pričakujejo, da bodo dobile v kratkem večje količine goriva.

CESTA MARIBOR—FRAM

Še to zimo bo pričelo gradbeno podjetje inž. Dedeka iz Ljubljane z modernizacijo državne ceste Maribor—Fram. Podjetje čaka samo še na potrditev licitacije, pri kateri je inž. Dedek ponudil 13.11 odst. popusta na prvotni preračun in bo sprejel delo za 12,471.700 din.

KLAVŽ V ZVEZI S TATVINAMI PRI HUTTERJU

Policija je prijela Ivana Klavža, ki je razpečeval ukradene ure, o katerih smo obširno poročali. Preiskava je dognala, da je aretiranec tudi v zvezi z velikimi tatvinami blaga pri Hutterju. Kupoval je namreč ukradeno blago od dveh tovarniških delavcev. Klavž je imel kar celo veletrgovino z manufakturo in kupčija mu je lepo cvetela. Zmotili pa so ga policijski organi, ki so ga vtaknili v zapor.

m **Gospodarsko zborovanje** bo jutri ob 9. uri v Košakih v gostilni pri Veleju. O mlečni akciji poroča g. dr. Stanko **Kovačič.**

m **Umrla je v Krčevini pri Mariboru** ga. Ana Stoček, vdova tkalskega obratovodje. Pogreb bo v nedeljo ob 15. na Pobrežju. N. p. v m.!

Za božičnico obmejne dece

KONCERT

v ponedeljek v frančiškanski cerkvi. Kupite vstopnice v predprodaji v Cirilovi knjigarni, Aleksandrova cesta 6, telefon 26-06.

m **K aretaciji tatu zlatega zaklada,** o kateri smo poročali 13. t. m., smo prejeli od g. Slavka Florjančiča, jetniškega paznika obvestilo, da je bil on tisti, ki je policijo seznanil z bivališčem brezposelnega 19 letnega Ivana Mačka z Meljske ceste št. 60.

m. **Aktovko z 580 din gotovine** in 280 tombolskimi kartami, ki pripadajo »Sokolskemu društvu na Pobrežju« je izgubil pobreški občinski delovodja g. Ban. Ker je najditelj že ugotovljen, se ga poziva, da najdene stvari vrne.

m. **Biljardni klub** javlja za danes ob 20. uri v kavarno Jadran sestanek vseh igralcev, ki se bodo udeležili klubskega turnirja, da se določi vrstni red igre. Turnir se bo začel v nedeljo ob pol 15. uri in se nadaljeval vsak dan ob pol 20. uri.

m. **Sokol Maribor-matica opozarja vse novo članstvo,** da se redno udeležuje predavanj idejne šole, ki se vršijo vsako soboto ob 20. uri v Sokolskem domu. Oni, ki ne absolvirajo teh predavanj, ne bodo pripuščeni 1. decembra k sokolski zaobljubi, temveč jim bo poskusna doba podaljšana. Zdravo!

m **Kruh nameravajo podražiti** mariborski peki na ta način, da bodo znižali težo kruha za 5 dkg pri vseh treh vrstah.

m. **Vlom v pralnico** je bil izvršen preteklo noč v novi zgradbi zidarskega mojstra Josipa Požauka v Jadranski ulici 51. Vlomilec je odnesel mnogo raznovrstnega orodja in napravil precejšnjo škodo.

m. **Štiri ukradena kolesa.** Kapetanu Srbobranu Kuzmanoviću je nekdo odpeljal iz kleti kolo »Rekord«, ki je bilo registrirano s štev. 133164. Kolo »Tajfun« je izginilo zasebnemu uradniku Karlu Sveinzgerju iz kleti v Stolni ulici 10. Kolo ima ev. štev. 67675. Tretje kolo je bilo ukradeno mestnemu delavcu Ivanu Šenku v Kettejevi ulici 1. Ukradeno kolo je registrirano s štev. 22358. Četrta žrtev kolesarskih tatov je bil včeraj železničar Jožef Kropc, ki mu je nekdo izpred gostilne na Betnavski cesti ukradel kolo »Puch« z ev. štev 125620.

m. **Neka Mica Kovačeva** je popila v Kudrovi gostilni na Vodnikovem trgu pol litra vina, ukradla liter žganja in neopaženo izginila. Za njo poizveduje policija.

m **Petkov ribji trg** je bil razmeroma dobro založen. Girice so prodajali po 10 do 11, orade po 28 do 34, ciple po 18 do 20, sipe po 12, kalamaje po 24, mole po 18, rake po 32 in belice po 8 din za kg.

m **Na meji so prijeli** 50 letnega Ivana Rozmana, ki je brez dovoljenja prekoračil mejo in se vrnil razočaran v našo državo.

m **Končan je konkurz** tvrdke Termotehniški zavodi d. d. v likvidaciji, Rače pri Mariboru.

m **Zdravniško dežurno službo** za nujno pomoč članom OUZD in njihovim upravičenim svojcem v nedeljo ima zdravnik g. dr. Zirngast Teobald, Maribor, Kralja Petra trg štev. 3-I.

* **Telovadna akademija Sokola Maribor-matica** dne 30. novembra v proslavo 1. decembra je vsako leto dogodek za naše mesto. Akademija bo tudi letos v Sokolskem domu z izbranim sporedom.

* **Kino kavarna — kino bar.** Vsako nedeljo in praznik v Kino baru čajanka od pol 5.—7. ure. Kavarniške cene. V kavarni popoldanski koncert z velemestnim varietejskim sporedom.

* **Gostilna Krempl** - divjačina, perutnina, „kmečka pojedina" itd.

* **Restavracija pri „Zamorcu".** Danes in jutri pojedina divjih zajcev.

„**GRIČ**" koline. Vino 8—12.

Vsi ljubitelji petja vljudno vabljeni na veselico, ki jo priredi pevsko društvo „**Kobanci**" dne 19. nov. 1939 v prostorih gostilne Kosič v Kamnici.

KAVARNA „JADRAN" moderno urejena, shajališče vseh slojev. Tu in inozemski časopisi. Ob sobotah, nedeljah popoldne in ob nedeljah zvečer **KONCERT**

* **Sokolsko društvo Maribor III.** sporoča sokolstvu, da priredi 9. decembra telovadno akademijo v Narodnem domu.

Naznanjam cenj. občinstvu, da sem danes otvorila **„Bife"** na Aleksandrovi 61 nasproti carinski pošti. Točila bom izvrstna vina, Tscheligijevo pivo in vodila raznovrstne delikatese. Se priporočam Štefka **Kautzner—Račič.**

* **Opozarjamo** vse naše cenj. odjemalce, da g. Albin Tome ni potnik naše firme. Mariborska afinerija zlata, Maribor.

* **Hotel, kavarna in restavracija „Orel"** priporoča laško „Zlatorog" termalno črno, termalno belo in marčno pivo.

m **Nočna lekarniška služba.** Od 18. do vključno 24. t m.: Lekarna pri Zamorcu, Gosposka ulica 12, tel. 28-12; lekarna pri Angelu varuhu, Aleksandrova cesta 33, tel. 22-13.

Kino

* **Kino Esplanade.** Najaktualnejši film sedanjosti „Skrivnosti Maginotove črte". Film, ki nam v napeti vsebini odpira gigantsko francosko trdnjavo Maginot.

* **Grajski kino.** Danes „Človek zver" (La Bete Humaine) velefilm znamenitega pisatelja Emila Zola-ja. Nenadkriljivi igralci Jean Gabin, Simone Simon in mnogi drugi.

* **Kino Union.** Do vključno torka „Spijonaža v Afriki" je film polu pustolovnih dogodkov, napeta in zanimiva vsebina. **Vsako nedeljo ob pol 11. matineja.**

* **Zvočni kino Pobrežje** 18. in 19. novembra velefilm „Finale".

Mariborsko gledališče

Sobota, 18. novembra, ob 20.: „Hlapci". Red B.

Nedelja, 19. novembra, ob 15.: „Navihanka"; Ob 20.: „Neopravičena ura".

Radio

Nedelja, 19. novembra

Ljubljana: 8. Plošče; 8.15 Solistični koncert (violoncello in klavir); 9.15 Balalajke in tamburice; 10. Prenos cerkvene glasbe; 11. Solistični koncert (klarinet); 11.45 Pevski zbor „Sloga"; 13.02 Samospevi gdč. Ljerke Trbojević ob spremljevanju klavirja; 17. Kmet. ura; 17.30 Plošče; 18. Haydn, napevi iz oratorija „Stvarjenje"; 19.20 Elektrifikacija; **20. Prenos vokalnega in instrumentalnega koncerta iz Maribora:** 22.15 RO. — **Zagreb:** 21. Koncert (Rudolf Župan in RO). — **Beograd:** 6.45 Jutranja oddaja; 12.35 Koncert. — **Sofija:** 11.45 Popularni koncert; 13.35, 18., 21.20, 21.30 in 21.50 Lahka in plesna glasba. — **Praga:** 15. Verdijeva opera „Krabulji ples"; 21. Simfonični koncert. — **Rim:** 21. Massenetova opera „Thais". — **Firenca:** 17. Leoncavallova opera „Pagliacci". — **Bukarešta:** 19.15 Proslava 300 letnice Racina.

Ponedeljek, 20. novembra

Ljubljana: 7. Jutranji pozdrav; 7.15 in 12. Plošče; 13.02 Operni trio; 18. Zdravstvo mladostne dobe; 18. Plošče; **20. Prenos cerkvenega koncerta pevskega društva „Maribor" iz frančiškanske cerkve v Mariboru;** 21.30 Komorni koncert (pl.); 22.15 RO. — **Zagreb:** 21. Koncert na harmoniki. — **Beograd:** 17.45 Harmonika solo; 22.20 Beethovnova „Osma simfonija". — **Sofija:** 5.45 Jutranja oddaja; 7., 11., 13.30, 17., 19.50, 21.20 in 22.05 Lahka in plesna glasba. — **Praga:** 23. Scene iz starih čeških oper; 20.15 (nemški) Mozartov festival.

Povečan promet na kolodvorski pošti

Zadnje dni je spet dovoljeno pošiljanje živil v Nemčijo v pošiljkah »vzorec brez vrednosti«. Zato se je promet na kolodvorski pošti znatno povečal. Cele vrste Mariborčanov, zlasti starejših dam, stoji s paketi v rokah in čaka, da finančni organ pregleda vsebino ter potrdi z žigom, da v paketu niso stvari, ki se ne smejo pošiljati v tujino. Velik naval je tudi pri poštnem okencu, kjer ima uradnik ves dan dela s temi pošiljkami. Ta pošilja svojim znancem v Nemčijo nekoliko masti, oni nekoliko masla, drugi zopet kavo, čaj, sladkor in podobno. Med »damami«, ki so včeraj oddajale pošiljke, smo opazili tudi znano Mariborčanko, ki je finančnega organa in poštnega uradnika govorjala v tujem jeziku, dasi njen sprog živi od naših ljudi. Pohvaliti je treba zavednost našega uradništva, ki noče razumeti tujega jezika in govori s strankami v slovenskem jeziku, kljub temu, da tako zvane »dame« zaradi tega godrnjajo.

Zanimivo je opazovanje tega nenavadnega poštnega prometa na kolodvorski pošti. Dnevno sprejmejo okoli 300 pošiljk z dobrotami, ki jih onstran meje primanjkuje. Seveda so naši trgovci zadovoljni, ker se je zaradi tega promet nekoliko izboljšal, Zlasti se opaža povečanje prometa pri kolonialnem blagu in pri mesnih izdelkih.

Prirodopisna kramljanja

Živali, ki jih je človek zasužnjil

Dr. Stanko Bevk / Med svetovno vojno je padlo in poginilo milijon kon

Če motrimo zgodovino človeštva v pogledu dela, vidimo, da se pojavlja skozi vse rodove nazaj dvoje stremljenj: prevaliti težje opravke na druga ramena in tuje sposobnosti obrniti v svoj prid. Kot lovec si je človek v davnini zasužnjil psa, da mu je iskal in priganjal divjad, kot poljedelec ukrotil konja in goved, da mu orjeta, vozita in nosita. Slon in velblod, lama in severni jelen, mačka in kormoran pa še druge živali mu opravljajo posle, ki bi jih sam mogel vršiti le z večjim naporom ali z manjšim uspehom.

Med najstarejšimi živalmi, ki jih je človek pritegnil v svojo službo, je poleg psa in goveda tudi konj. To razumno, močno, predvsem jako hitro

žival izrablja človek že od nekdaj v različne svrhe.

Ugotovljeno je, da so Kitajci že 2000 let pr. Kr. jezdili na konjih, Babilonci od 1150, Grki pa za Homerja. Iz izkopanin se da sklepati, da je bil konj tudi v Evropi domača žival že izza davnih časov, vsaj pa izza bronaste dobe (2000 pr. Kr.). Kedaj so začeli tedanji Evropejci konja rabiti za ježo, ni znano. Vemo pa, da so jako čislali konjsko meso in da so konje darovali in posvečali svojim bogovom. Starosiovanskemu bogu Sventovidu je bil posvečen belec, ki so iz njegovih kretenj prerokovali. Konje so gojili v svetih logih in menda je po takem logu, zverinjaku, ostalo ime naselbini, ki je današnje mesto Schwerin v Nemčiji.

Naš današnji konj v vseh svojih pasmah izvira iz dveh vrst divjega konja: iz zapadnoevropskega divjega konja in iz evrazijskega tarpana.

Evropski divji konj

je bil zatrpan, močan konj, v plečih poldrug meter visok ali nekoliko višji. Imel je kratko, pokončno grivo, kakršno imajo vsi divji konji. Visečo, dolgo grivo je dobil šele ukročeni konj, kakor je tudi izpremenil barvo, obliko in velikost. Ta evropski divji konj, ki ga nekateri prirodopisci dele v dve ali tri vrste, je živel v Evropi še v zgodovinski dobi, nekako do konca 15. stoletja.

Tarpanova domovina

so bile ravnine vzhodne Evrope in pa stepe južne Rusije. Ta konj je bil manjši od evropskega, mišje siv, po trebuhu svetlejši, s temno progo vzdolž hrbta. Življenje teh konj poznamo prav dobro, saj so živeli še pred 70 leti v dobrem številu ob Dnjepru. Tamošnji konjerejci so tarpane iztrebili, zlasti zaradi tega, ker so jim žrebci odvajali kobile iz slabo ograjenih staj. Zadnji tarpan je bil ubit o božiču 1879.

Danes živi še v Džungariji na rusko-kitajski meji nekaj zastopnikov tretjega divjega konja, ki je zarodnik nekaterih azijskih domačih konj in najbrže tudi arabskega, namreč

azijski divji konj

ali Prevalskijev konj. Ta konj je majhen; ima veliko glavo in dolge uhlje; v truplo je belkastosiv, v glavo rdečkast, gobec pa je bel; noge so debele, rdečkaste, proti kopitu črne. Drži se v tropičih po 5—15 živali, ki jih vodi žrebec. Jako dolgo zdrži brez vode. Lov nanje je zelo naporen in redko uspešen. Vrši se samo ponoči, ko sneg lovcem nadomešča vodo in traja mesec dni.

Konji, ki žive prosto po južnoameriških pampah in po prerijah Severne Amerike, niso divji konji, ampak podivjanci, prijahani tja iz Evrope. Ti konji so različnih barv in imajo dolgo grivo, kar kaže, da so bili že dolgo v človekovi oblasti in službi. Zanimivo ga je, da so v tercijarni dobi baš samo v Severni Ameriki živeli predniki sedanjih konj in so se torej od tam morali razširiti in izseliti v Stari svet.

V prostosti

beži konj vedno proti vetru.

To mu omogoča, da zavoha nevarnost na daljo, četudi je ne vidi. Tudi pitovnemu konju se ta beg često ponovi pred resnično ali namišljeno nevarnostjo: konj se splaši. Taka lastnost iz davnih časov prostosti je menda tudi ta, da prebrca konj vodo, preden jo pije. V travnih ravninah, kjer je živel, je bila voda na površju porasla s plavajočim rastlinjem ali prašna ali pregreta. Zato je konj s kopitom odstranil zarast ali nesnago, odnosno shladil gornjo plast vode s spodnjo, hladnejšo.

Konj je jako urna žival;

v diru doseže tudi 25 m v sekundi.

Najboljše dirkače so si vzgojili Angleži iz treh žrebcev in šestih kobil, ki so jih pred 200 leti izbrali iz arabske pasme. Potomci teh arabcev, deloma križanih z najboljšimi angleškimi domačimi kobilami, so tako imenovani polnokrvni konji.

Pomen konja za človeka se v zadnjih desetletjih vidno zmanjšuje. Mnogo njegovih poslov je prevzela električna struja, še več pa eksplozijski motor. Pa tudi pri teh obstoja še spomin na konja, saj računamo njihovo delo po konjskih silah (PS). Zlasti v vojski je konj izgubil svojo važnost, kar kažejo najnovejši dogodki, vendar popolnoma brez njih le ne more biti. V pretekli svetovni vojni so jih še precej rabili, saj izkazuje statistika, da je

padlo in poginilo milijon konj

70% vseh, kar so jih imele vojske.

V peščenih puščavah nadomešča konja **velblod.** Zanimivo je, da se je tudi **velblodji rod** razvil v Severni Ameriki, kjer s onašli v oligocenu njegovega prednika, protilopa, zajčje velikosti.

Divjih velblodov danes ne poznamo,

izvzemši južno ameriških divjih lam, ki so pravim velblodom sorodnice. Velblodi so edini sesalci, ki njihova rdeča krvna telesca niso okrogla, ampak podolgasta. Prirodna barva njihove dlake je prsteno rumena kakor puščavski pesek. Te barve pa prav za prav nima tamošnji pesek in kamenje sam na sebi, ampak tanka prevleka, ki jo povzroča dež. V novejšem času so dognali, da je v severni Afriki deževnica kemično drugačna kakor v naših krajih; tam je namreč nekoliko kisla, pri nas pa lugasta. Ta razloček nastaja zaradi tega, ker dežuje v puščavskih pokrajinah navadno le z nevihtami. Strele ob nevihtah pa stvarjajo spojine iz zrakovega dušika in kisika, ki okisajo dež. Zato more puščavski dež raztopiti železo, ki je prišlo s prahom v zrak. Ta solitrnokisla železova raztopina se na apnenčastem pesku in kamenju nevtralizira, pri tem pa izpade železooksidni hidrat, ki je rjave barve, in ostane tam kot prevlaka.

Potresne katastrofe naše zemlje

Največji potres, ki je kdaj razburil človeštvo, se je primeril 2. junija 1897 v Indiji. Tedaj se je streslo ozemlje na prostoru 3,120.000 km². Ponekod so se dvignila tla do 20 km daleč, zemlja je zajezila reke in stvorila majhna jezera. Mnogo gorskih vrhov se je zrušilo v doline, debelo drevje najtršega lesa je popokalo.

Potresi so uničili več človeških življenj kakor katere koli druge katastrofe. Nekateri celo več kakor vojske. V Lisboi je bilo l. 1755 ubitih 55.000 ljudi, pri potresu v Messini l. 1908 je izgubilo življenje 76.483 oseb, 93.470 je bilo ranjencev. Pri potresu na Kitajskem l. 1920 je bilo ubitih 180.000 ljudi, na Japonskem l. 1703 celo 200.000 ljudi. Največja potresna katastrofa v Indiji l. 1737 je terjala 300.000 življenj. Zadnji potres na Japonskem l. 1923 je ugrabil 100.000 duš, več kot toliko ljudi je bilo teže ranjenih.

Vzhodno obrežje Amerike in zahodno Evrope skoro ne pozna potresov. V Švici so potresi tako rahli, da ne povzročajo škode. Računajoč po mestih, ki so jih potresi razdejali, je bila najbolj prizadeta Kitajska s 39, sledi Japonska z 22, Filipinsko otočje 21, Grčija 19, Italija 16, Čile 11, Peru 8 in USA 1, namreč San Francisco.

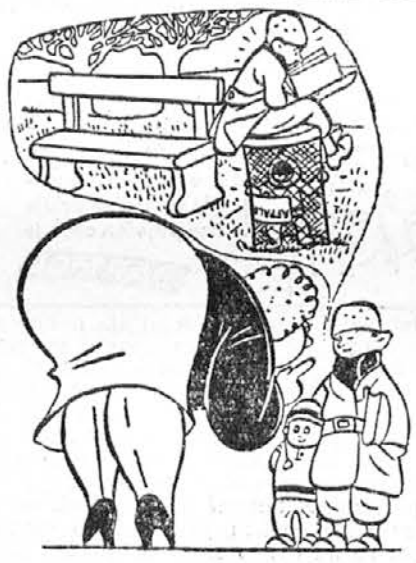

Nauk iz perspektive:
— To ti povem, Janezek, da boš ja skrbno pazil na svojega malega bratca!

V nesreči se drži hrabro. Z malodušnostjo boš samo povečal udarec, ki te je zadel. (Cervantes.)

Etna grozi . . .

Iz Rima javljajo, da je po desetletnem odmoru ognjenik Etna na Siciliji spet začel bruhati. Z vrha se dvigajo pod nebo visoki ognjeni stebri, ki ne napovedujejo za bodoče nič dobrega. Tako v Kataniji kakor v kraju Randazzo na drugi strani se močno slišijo eksplozije iz notranjosti žrela. Opazovalce na observatoriju so večkrat poklicali po telefonu, a se niso oglasili. Najbrž je pokvarjena napeljava, ker stoji opazovalnica tako, da ji lava ne more prizadejati škode.

Etna je najznamenitejša med vsemi ognjeniki, pa najvišji vulkan Evrope. Izven Evrope jo prekosita le Honolulu in Krakatau na Daljnem vzhodu. Z njenega 3300 metrov visokega vrha je nepopisno lep razgled po vsem otoku Siciliji. Etna je za Italijane polna legend, najzanimivejši ognjenik, Stromboli ali Vezuv sta daleč za njo. Na vrhu Etne leži skoro vedno sneg in z zelenega otoka je nanjo vedno izredno značilen pogled. Tu večna pomlad, zgoraj pa zima.

Novi observatorij na Etni stoji šele nekaj let: postavili so ga na kraju starejšega, na mnogo bolj zavarovanem mestu. Grejejo ga z vročo vodo, ima najmodernejše priprave in je učenjakom obenem prijetno prenočišče. Od tod javljajo vsako izpremembo na ognjeniku in tako se vasi in mesta spodaj lahko še pravočasno izpraznijo.

LEON FROBENIUS

etnolog in veliki raziskovalec Afrike. Iz svojih potovanj v notranjost te celine je napisal vrsto znanstvenih prikazov o življenju prirodnih narodov črnega kontinenta

GOVOREČA URA

Ženevski urar Sivan je že pred 40 leti izdelal uro, ki ne bije, ne zvoni, ampak govori. S pomočjo fonografskega aparata, ki je vdelan, ura povsem jasno pove čas. Pritisneš na poseben gumb in ura ti pove z razločnim glasom: »Pol petih«, ali »Četrt na osem« itd. Ura je prav majhna, v obliki žepne ure. Vendar pa se ta izum ni obnesel ter predstavlja samo kurioznost brez praktične vrednosti.

Ameriška celina „beži" od Evrope

Teorija o premikanju zemeljskih kopnin — Kakšen je bil svet v preteklosti

Redkokdaj razmišlja človek o preteklosti ali bodočnosti naše zemlje, o prirodnih silah, ki ogražajo usodo človeštva na njej. Moderna geološka raziskavanja so ugotovila, da se lice naše zemlje ne menjava samo pod vplivom ognjeniških izbruhov ali potresov. Mnogo pogosteje in v širšem obsegu se spreminja površje našega planeta pod vplivom tihih, pa vztrajnih notranjih sil.

Že Nansen je proučeval Skandinavijo, ki se je od poslednje ledene dobe dvignila iz morja za celih 300 m. Osemdeset odstotkov Skandinavcev živi danes na zemlji, ki se je zadnjih 10.000 let vzpela iz morja! Nansen je tudi izračunal, da se je dviganje Skandinavije začelo že pred 15.000 leti. Po 7000 letih je vzpenjanje doseglo višek. Vsakih 10 let je vstala Skandinavija za 1 m iz morja, sedaj se ta severni polotok pomakne v 100 letih za 1 m iz vode.

Dviganje skandinavskega polotoka je Nansen tolmačil kot posledico otajanja mogočnega lednega oklepa, ki je v zadnji ledeni dobi dosegel višino 2000 m. Čim se je led stalil, se je dvignila zemeljska skorja, ki se tedaj elastično upogne pred vnanjim pritiskom.

Našo zemljo lahko primerjamo kavčukasti krogli. Ako se poedine kopne gmote spenjajo, se druge spuščajo in narobe. Zaradi dviganja Skandinavije in Škotske so utonili v morju mnogi deli Baltskega in Severnega morja. V bližini Frizijskih otokov se vidijo še dandanes v globini nekoliko metrov hiše, gozdovi in nekdanji nasipi mest, ki so se pogreznili v morje.

Anglija je bila nekdaj še severnozahodni podaljšek evropskega kopnega. Kanal La Manche, ki jo loči od Evrope, je nastal zaradi ugrezanja morskega dna pred 10.000 leti zemeljske zgodovine. Še dandanes se v območju Kanala pogrezajo obale za 3 cm na leto.

Poleg kanala je bilo tudi široko južnovzhodno nabrežje Severnega morja nekdaj pod morjem. Kjer je danes Doggerbank, je bilo svojčas ustje Rena, v katero se je po trditvah geologov izlivala Temza kot levi pritok. Tamošnje plitvine, izpolnjene z blatom in peskom, nevarne za plovbo, so ostanek nekdanjega podaljšanega ustja Rena. Holandska se je v sorazmerno kratki dobi pogreznila za celih 5 m. Utonilo je pod morjem dno Zuiderskega jezera, ki ga zdaj Holandci spet ugrabljajo valovom.

Zanimive so izpremembe afriškega kopnega. Vzhodni del te celine je presekala ogromna razpoka in zdi se, da se bo Afrika v dogledni dobi odtrgala od Azije. Okolica jezera Tanganjike se je ugreznila že za 700 m, jezero Niansa za 400 m pod morsko gladino. V bodočnosti se bo tod stvoril morski graben kakor ob Rdečem morju.

Pa tudi Amerika se oddaljuje od Evrope! Premikanja zemeljskih gmot v vodoravni smeri spreminjajo zemeljsko površje. Pred 25 leti je ta pojav prvič proučeval Alfred Wegener (1880—1930). Z geofizičnimi merjenji je odkril, da se n. pr. Grenland premika od Evrope. Prepričal se je tudi, da so obrisi obale Južne Amerike v skladu z onimi Afrike. Nekdaj sta ti dve celini morali biti enotna kopnina. V svoji teoriji predstavlja Wegener celine kot specifično lažje gmote, ki plavajo nad težjo in gostejšo podlago. Zaradi premikanja zemlje okrog osi, se tudi celine polagoma obračajo proti zahodu. Ker pa niso vse kopnine enako debele, zato težje, kakor n. pr. Azija, zaostajajo. Amerika je lažja in se hitreje odmika od Evrazije.

Po številnih merjenjih v severni Evropi, na Grenlandu in v Sev. Ameriki je Wegener izračunal, da se Grenland vsako leto oddaljuje od Evrope za 20 m, razdalja med Norveško in Islandom se pa vsako leto povečava za 28 m! Kalifornija, ki jo pogosto obiskavajo potresi, plava tako rekoč vzdolž ameriške celine. Njen premik zaznamuje do 40 cm na leto. Z letal se lomna črta prav lahko opazi.

Po Wegenerju je bila Afrika središče pracelin. Nekdaj so bili vsi današnji kontinenti ena sama kopnina. V sredi te je bila Afrika, ki je imela na zahodu Ameriko, na vzhodu Indijo in Avstralijo, na jugu današnji Antarktik. Kjer je danes Atlantik, je bilo nekdaj med Sev. Ameriko in Evropo večje jezero. Z razcepom te celine in oddvajanjem Evrope in Afrike od Amerike, je nastala široka razpoka, dno Atlantskega oceana. Ob priliki polaganja kabla čez Atlantik v Ameriko so našli na morskem dnu ostanke peska, ki so ga nanesle nekdanje reke sladkovodnega jezera.

Pa tudi sorodnost zemeljskih slojev in nekaterih rastlin daje slutiti na povezanost med Afriko in Ameriko. V Kaplandu so našli iste sloje kakor v Urugvaju. Na obalah Atlantika so naleteli na iste ostanke pradavnih zmajev v Afriki kakor v Južni Ameriki, na obalah Irske in Novega Fundlanda spet iste vrste bisernih školjk, ki niso nikjer drugod na svetu zastopane.

Ženski kotiček

Zenstvo napreduje na vseh poljih, toda v kuhi zelo nazaduje

Vedno bolj raste dandanes število mladih žena, ki ne znajo kuhati. Pri nekaterih je vzrok v tem, ker so bile že zmlada prisiljene, da si služijo kruh izven doma in se zato temu tako potrebnemu ženskemu znanju niso mogle priučiti. Pri drugih

ELITNA KONFEKCIJA
MASEK
MARIBOR
PRINAŠA VEDNO NAJNOVEJŠE

pa najdemo vzrok kuharskemu neznanju v tem, da so se posvetile studiju in so mislile, da kuhe ne bodo nikdar potrebovale. Čeprav so danes mnoge od teh samostojne gospodinje, se jim ne zdi vredno, da bi nadoknadile, kar so v mladih dneh zamudile. Radi tega trpe seveda same, trpi pa tudi njihova okolica.

Vsem je menda znan pregovor, da gre ljubezen skozi želodec. To, da poznajo ta pregovor skoraj vsi narodi, potrjuje njegovo resničnost. Gospodinja, ki ne zna kuhati, že samo s tem dokazuje, da je slaba gospodinja. Kuhinja ima silno velik vpliv na zakonsko življenje. Koliko je mož, ki zapuste domače ognjišče in prežive zunaj, navadno po gostilnah in kavarnah, cele dneve, ker jim žena doma ne zna urediti prijetnega doma. S svojim neznanjem v kuhi žena moža prisili, da si izven doma poišče okusnejša jedila. Mož, ki se je že pred poroko veselil na domačo hrano, se bo slabih jedeh, nadvse dolgočasnih jedilnikih in ob netočnosti vseh dnevnih obrokov, kmalu naveliča doma in razočaran krene drugam.

Po mestih je mnogo gospodinj, ki se, če je le mogoče, izognejo kuhi. Pod pretvezo, da se jim ne zljubi kuhati, skrivajo svoje neznanje ter prinašajo domov razna mrzla jedila ali pa hodijo z možem v gostilno. Kjer so pa otroci, je to nemogoče, in kmalu se pojavi v družini razdor.

Gorje ženi, ki je s slabo kuho pregnala moža, kajti pregnala ga je za vedno. Čuditi se je torej mladim dekletom, ki imajo toliko juhaštva, da se poroče, čeprav se zavedajo, da ne znajo kuhati. Torej najprej kuhalnico v roke, potem šele poročni prstan.

Gospodinja in njena pomočnica

Od nekdaj je bilo na svetu tako, da so si ljudje med seboj po svojih sposobnostih in svoji izobrazbi zelo različni. In tako tudi vedno bo. Obenem pa bodi tudi poudarjeno, da smo si kot ljudje kljub vsemu popolnoma enakovredni, dokler si na pošten način služimo svoj vsakdanji kruh.

Vse to nekatere gospodinje prav rade pozabljajo. V svojih gospodinjskih pomočnicah gledajo vse prej nego človeka z istimi čuti, potrebami, željami in hrepenenji. Človek, ki v hiši opravlja najnižja dela, je prav tako uslužbenec kot tisoči in tisoči drugih ljudi, ki si na najraznovrstnejše druge načine služijo svoj kruh. Nikako omalovaževanje in zapostavljanje teh uslužbenk torej ni niti upravičeno, niti na mestu. Nekoč so bile gospodinjske pomočnice nekaka manj vredna delovna bitja, kar je kazal že njih naziv »dekla« ali »služkinja«. Danes smatramo službo gospodinjskih pomočnic kot izvrševanje poklica, kateremu gre vse spoštovanje, kot je to običajno pri drugih poklicih.

Najbolj obsojanja vredno pa je izrabljanje, ki se baš nad gospodinjskimi pomočnicami najbolj izvaja. Čeprav prebiva pomočnica pod isto streho z gospodinjo, še s tem ni rečeno, da ji mora biti noč in dan na razpolago. Tudi njej mora biti odmerjen delavnik, katerega se ne sme prekoračiti. Prosti čas naj po možnosti posveti pomočnica sebi, ako ga prostovoljno ne da na razpolago gospodinji, kar pa naj gospodinja tudi primerno ceni.

Skrb za naše male

V naših malih modrijančkih, ki iz dneva v dan hite v šolo, ne smemo gledati ljudi, ki hite nekam za kratek čas, ampak bitja, ki vrše prav tako svojo službo kot odrastli ljudje. Zato jim je treba to pot, kakor tudi službo olajšati in jih podpreti.

Otrok mora ob vsakem vremenu v šolo. Tamkaj mora presedeti po več ur, večkrat v nezadostno kurjenih prostorih, pogosto pa tudi v sobah, ki so izpostavljene mrzlim valom, ki prihajajo izpod vrat in vejejo po nogah. Da ne bodo otroci med učnimi urami trpeli, jih morajo pač mamice primerno obleči. Tudi pod plaščkom naj bo otrok toplo oblečen, a dovolj prožno, da se lahko giblje. Najvažnejša pa je obutev. Ob mokrem vremenu je najbolje, če si nosijo otroci v šolo rezervno obutev. Če gre otrok pravočasno v šolo, bo imel dovolj časa, da se preobuje. Ako pa gmotne razmere ne dopuščajo dvojnega obuvala, naj bo eno izbrano tako, da otrok v šoli sedeč ne bo trpel radi mokrih nog.

Darujte za azilni sklad PTL!

Mauren O' Sullivan (MGM)

Prav tako kakor Johny Weissmüller je tudi lepa igralka Maureen O' Sullivan povezala svoje ime s Tarzanovimi filmi. Tarzanova tovarišica Jana, ki jo je igrala, ji je prinesla pogodbo za daljšo dobo z največjim ameriškim filmskim podjetjem Metro-Goldwyn-Mayer.

Kuhinja

Tolčena kokošja juha. Osnaženo kokoš razreži na koščke: polovico deni kuhat h govejemu mesu. Drugo polovico deni v kozo, dodeni žlico masti, drobno sesekane noge in vrat pa na koščke zrezano juhino zelenjavo in večkrat premešaj ter lepo zarumeni; na to potresi eno žlico moke in malo premešaj ter postavi na stran. Potem zmešaj pol na koleščke zrezane žemlje z jajcem ter ocvri in deni k zelenjavi. Zdaj vse, kar je v kozi, drobno stolci v kovniku, deni nazaj v kozo ter žalij s kokošjo juho. Ko se je dobro prekuhala, jo precedi ter deni vanjo na kocke zrezano meso kuhane kokoši in nekaj s presnim maslom spraženih žemeljnih kock.

Neredna stolica
upliva na ves organizem.
Dobro sredstvo za odvajati, ki zanesljivo deluje in ima prijeten okus, je
DARMOL
Opl. reg. S. Br. 27846/38

Klobasa iz svinjine. Mešaj, da dobro naraste, četrt kg presnega masla in prilij par kapljic kočenilje; zdaj primešaj pol kg prav drobno sesekane šunke, kateri si prej odstranila kožo in mast. Vse dobro zmešaj ter naredi iz tega salami podobno klobaso. Namaži jo z dobro vmešanim presnim maslom toliko, da je tanko prevlečena. Postavi jo na led ali mrzlo, da se strdi, potem jo previdno obrni z nožem še na drugo stran in namaži zopet s presnim maslom ter položi na novo na hladno. Ko se tudi zdaj strdi, jo zreži na tanke koleščke (pri tem pomoči vsakikrat nož v vročo vodo), naloži jo okrog šunke, ali pa daj samo z aspikom in hrenom na mizo.

Nadeta kokoš. Osnaži in dobro operi mlado kokoš ali jarčico, pa pazi, da ji ne strgaš kože. Potem jo podrgni s soljo. Zdaj si pripravi nadev. Pomešaj fino sesekljana jetra od kokoši, tem dodaj malo slanine, popra, soli, eno jajce, fino sesekanega peteršilja in dve žlici drobtin. Potem naredi pri kuri s prstom na prsih dve luknji, na vsaki strani prs eno, tam, kjer si ji vzela krof. V njo natlači pripravljeni nadev, potem jo zašij ali zaspili. Nato položi kokoš v dolgo ponev pa tako, da je hrbet obrnjen navzgor, in jo polij z vročo mastjo. Polivaj jo pridno tudi pri pečenju. Med pečenjem jo obrni. Nazadnje odstrani malo masti, pa prideni žlico presnega masla. Ko se v tem malo popeče, prilij še malo juhe. Potem razreži kokoš in jo oblij s sokom.

Praktični nasveti

Mesa in zelenjave ne namakaj dolgo v vodi. Naše kuharice devajo še pogostoma meso in zelenjavo v vodo zato, da se ohrani v svežem stanju; mnogokrat pa tudi iz gole navade. To ravnanje je čisto napačno, ker izgubijo s tem jedila veliko na svoji vrednosti ali tečnosti. Voda ima namreč lastnost, da izvleče iz jedil najboljše redilne snovi, in to tem bolj, čim boli je bogata na rudninskih solih. Te vode pa v vodi nikdar ne zmanjka. Te vode imajo več ali manj apna v sebi, so škodljive tudi v tem oziru, da postanejo namakana jedila bolj trda. Vsled tega ne smemo puščati mesa nikdar za dalj časa v vodi, kakor je to ravno potreba, da se opere. Vešče kuharice dobro vedo iz izkušnje, da je pred napravljanjem mesa di namočena zelenjava veliko manj okusna in zato tudi nočejo kupovati na trgu oprane zelenjave.

MARIJ SKALAN:

RAMAS IN JORA

ROMAN ZADNJIH LJUDI NA ZEMLJI 14

»Maščevanja?«

»Zalezuje me že davno s svojo ljubeznijo.«

»Mana? Sestra mojega ženina?«

Jora se je kljub neprijetnosti položaja zvonko zasmejala.

»Ali ni čudna usoda, ki naju preganja: vate sili Mahabali, za menoj teka njegova sestra.«

»Potem imava proti sebi vso družino Patnovih.«

»To pomeni tudi nasprotstvo tvojih staršev.«

»Združeno silo vsega rayanipurskega vodstva.«

»Tudi midva se ne bova vklonila, Jora, moja mala, sladka Jora.«

»Bodi pogumen in zaupaj mi!« je dejala, ga še enkrat objela, poljubila in nato zbežala.

»Jora!« je zaklical zanjo Ramas. »Kdaj se zopet vidiva, Jora?«

Dekle se ni več okrenila in morda njegovih besed niti slišala ni. Hitela je nazaj na zabavišče, kajti zavedala se je dobro, da je Mana že obvestila brata in morda tudi očeta o svojem odkritju v parku, in dasi je bil njen sklep ohraniti Ramasu neomajno zvestobo nespremenljivo trden, vendarle ni hotela po nepotrebnem poostriti položaja. Sklenila je seči rajši po orožju utrujevalne taktike z vztrajno nepopustljivostjo, kakor po prenaglem prelomu, v katerem bi bila prenaglo prisiljena v odločilni boj z neenakim nasprotnikom. Bala se je le, da jo bodo prestregli, še preden se bo vrnila na zabavišče, a to se ni zgodilo. Tudi ko je bila že v glavni dvorani, je nihče niti z besedico ni vprašal, kje je bila.

»Morda pa Mana le ni nikomur povedala?« je pomislila in se ozrla naokoli, da bi videla, kje je. Opazila jo je na nasprotnem koncu med skupino deklet, in že se je porodila želja, da bi stopila k njej in jo prosila, naj je ne izda, toda spomnila se je, da je njena tekmica v ljubezni, in čustvo ženskega ponosa jo je tisti trenutek odvrnilo od te namere.

Toda Jora je Mano precenjevala. Svoje ovajalsko delo je bila že izvršila, in prav tedaj, ko se je Jora pomešala med družbo, so Ramasa zajeli v parku trije predsedstveni stražniki in ga povabili k Yagiriju Seoniju. Prvi trenutek ga je obšla misel, da se pozivu ne bi pokoril, nato je pa ponosno vzravnal glavo in stopil s stražniki v predsedstveno pisarno.

Yagiri Seoni je sedel na svojem naslanjaču in zri mračno predse v daljavo. Ko je Ramas vstopil, je ostal nepremičen, kakor da ga sploh opazil ni.

»Klicali ste me,« je spregovoril inženir, in njegov glas je zvenel popolnoma mirno.

Tedaj se je Yagiri Seoni zganil, uprl vani svoje črne, prebadajoče oči in dejal:

»Kje ste bili?«

»V parku.«

»S kom?«

»Z vašo hčerko Joro.«

»Kdo vam je to dovolil?«

»Ona sama. Bolela jo je glava in spremil sem jo za trenutek ven.«

»Taka shajanja vam v bodoče odločno prepovedujem!«

»S kakšno pravico? Osebne svobode ne omejuje nobeno naše določilo, razen v primeru, ko to terjajo skupne potrebe varnosti in obstanka rayanipurske družbe.«

»Vaše nadlegovanje moje hčere je ogražanje reda v Rayanipuru.«

»Zakaj?«

»Ker je že zaročena z drugim in se za zaročenko ne spodobi, da bi se ponoči shajala s tujimi moškimi.«

»Vaša hčerka je zaročena?«

»Da.«

»Doslej zaroka še ni bila objavljena.«

»To je moja zasebna zadeva.«

»Ugovarjam: to je predvsem zadeva vaše hčerke same.«

»Število ljudi, ki še žive na zemlji, je omejeno. To dejstvo terja od nas, da nadziramo tudi poroke. Treba je združevati mlade pare po načelih potreb našega obstanka.«

»Kakšno načelo določa, da se mora vaša hčerka poročiti s človekom, ki ga ne ljubi?«

»Kako morete trditi, da ga ne ljubi?«

»Ker mi je to sama povedala!«

»To pomeni, da ste jo že obnoreli in da obstaja med vama že nekaj več kakor samo prijateljstvo.«

»Da. Ljubiva se.«

»Ljubita... Ha-ha-ha...«

»Čemu se smejete? Ali je ljubezen prepovedana?«

»Kadar to terjajo evgenična načela, da.«

»Evgenična načela?«

»Po zdravniški fiziološki in strokovnjaški psihološki ugotovitvi moremo pričakovati telesno in duševno dovršenega nasledstva samo, ako se Jora poroči s človekom, ki smo ji ga namenili.«

(Dalje.)

Šah

Revanžni match dr. Aljehin - Capablanca

Zdavnaj je že po olimpiadi v Buenos Airesu. Toda vedno še prihajajo nove senzacije. Kot največja pa revanžni match med dr. Aljehinom in Capablanco. Ko je dr. Aljehin končno odbil predlog inž. Botvinnika, da bi igrala match za svetovno prvenstvo, je nastopilo v tem vprašanju nekako zatišje. Zato je pa vzbudila dr. Aljehinova izjava v Buenos Airesu, da bo igral s Capablanco revanžni match, tem večjo senzacijo. Match bo pričel 14. aprila 1940 v Buenos Airesu. Osnovni pogoj, da je do tega matcha sploh prišlo, je bil v tem, da je Capablanca pismeno opraviči dr. Aljehinu vse težke in grde napade, ki jih je Capablanca razširjal po ameriškem in drugem časopisju. Poleg tega pa mora Capablanca sprejeti vse iste pogoje, pod katerimi sta igrala prvi match v Buenos Airesu 1927, ko je dr. Aljehin z briljantno zmago iztrgal Capablanci iz rok naslov svetovnega prvaka. Capablanca mora za match položiti 10.000 zlatih dolarjev, od česar odpade 2000 dr. Aljehinu, ostanek pa se razdeli v razmerju 6:4 med zmagovalcem in poražencem. Capablanca je doslej že položil 500 dolarjev, do 15. jan. 1940 mora položiti nadaljnjih 3000 dol., ostanek pa do dneva, ko je določen match.

Mednarodni turnir v Buenos Airesu

Kmalu po končani olimpiadi je bil prirejen v Buenos Airesu mednarodni turnir, ki se ga je udeležil tudi Estonec Pavel Keres. Turnir je prinesel nekaj presenečenj, med njimi zlasti to, da je moral Keres deliti prvo nagrado s poljskim mojstrom Najdorfom. Do osmega kola sta bila oba v vodstvu, v 9. kolu pa je Najdorf premagal Keresa, vendar pa tega srečnega naključja ni mogel izkoristiti, ker je nato preveč remiziral ter ga je Keres dohitel. Rezultat turnirja je naslednji: Keres in Najdorf 8½, Stahlberg in Czerniak 7, Frydman in Guimard 6½, Grau 5½, Luckis 5, Benkö in Gerschmann 3½, Sonja Grafova 2½ in Palau 2 točki.

S turnirja prinašamo srečanje med Keresom in Najdorfom, ki je znal spretno izrabiti napako estonskega kandidata za svetovno prvenstvo.

198. Slovanska obramba

(9. kolo v Buenos Airesu)

Beli: Najdorf Črni: P. Keres

1. d4, d5 2. c4, c6 3. e3, Sf6 4. Sf3, g6 5. Ld3, Lg7 6. 0—0, 0—0 7. Sc3, dxc4 8. Lxc4, Sbd7 9. De2, Se8 10. Lb3, e5 11. Sxe5, Sxe5 12. dxe5, Lxe5 13. f4, Lg7 14. e4, Le6 15. Lxe6, fxe6 16. e5, Sc7 17. Le3, Sd5 18. Se4, b6 19. Tad1, De7 20. g3, Tad8 21. a3, Sc7 22. Td6!, c5? 23. f5!, exf5 24. Lg5, Dxe5 25. Lxd8, Se6 26. Lf6! in črni preda.

Poživite šah tudi v Mariboru!

Včeraj se je mudil v Mariboru predsednik Slovenske šahovske zveze g. Ciril Vidmar. Obiskal je več funkcionarjev organiziranega šahovskega življenja v Mariboru ter z njimi dalj časa razgovarjal. Njegov poset je veljal v prvi vrsti namenu, da se tudi v Mariboru spet nekoliko poživi šahovsko življenje. Mariborski klubi se namreč že nekaj časa zelo poredko udeležujejo skupnega šahovskega življenja v Sloveniji, ali pa pri njem sploh ne sodelujejo. Z novo poživitvijo je treba ta nedostatek, ki na razvoj v Mariboru samem škodljivo vpliva, temeljito odpraviti. Gospod predsednik je dobil ob tej priliki informacije o stanju šahovske organizacije v Mariboru ter je izrazil željo, da se, kjer je to potrebno, klubsko življenje spet poživi ter dobi svojega odraza tudi na zunaj, tako da bo Maribor v slovenskem šahu spet zavzel ono visoko in odlično mesto, ki ga je imel v prejšnjih letih. Potrebno je, da se preko starih lovorik preide v novo dobo, zakaj vedno je treba znova in znova nalagati nove kredite za nove lovorike! Šah ne sme biti zaprt za vrati, ob dveh, treh mizah, šah mora ven, v plemenito tekmovanje. V Sloveniji je treba sedaj, ko smo navezani sami nase, še bolj izbrusiti organizacijo ter še bolj dvigniti smisel za kraljevsko igro vsepovsod, kjer koli je možnost. Predsednik g. Vidmar je z več strani dobil zagotovila, da bo tudi Maribor v bodoče doprinesel vse, da postane poleg Ljubljane, ki v zadnjem času beleži odličen napredek in razmah šahovske igre, drugi pomembni center slovenskega šaha. Ob tem zagotovilu je gospod predsednik izjavil, da se bo v kratkem spet vrnil v Maribor ter nadaljeval s svojimi vzpodbudnimi konzultacijami. Prav bi bilo, da se za to priliko organizira vsaj mala skupna šahovska prireditev v obliki brzoturnirja, na katerem naj bi sodelovali člani vseh treh mariborskih šahovskih klubov oziroma odsekov.

Dr. Euwe — Keres

Nizozemsko časopisje se zadnje dni obširno bavi s skorajšnjim matchem med dr. Euwejem in Estoncem Pavlom Keresem. Match, ki je določen na 20 partij, organizira in finansira nizozemska radijska družba AVRO. Prva polovica matcha bo odigrana na Nizozemskem, druga na Estonskem. Prva partija prične 24. decembra v Amsterdamu. Zmagovalec matcha bo dobil pravico igrati z dr. Aljehinom match za svetovno prvenstvo. Dr. Aljehinu se torej obetajo težki časi: na vrata svetovnega prvenstva trkajo dr. Euwe, Keres, Botvinnik in Capablanca. Bo to Aljehin vzdržal? Pravijo, da ne; toda taka prorokovanja so zelo nehvaležna, zlasti ker gre v tem slučaju za tipično rusko dušo, ki je dr. Aljehin niti v šahovski igri ni mogel zatajiti.

Partije iz Buenos Airesa

195. Siciljanka

Beli: A. D. De Groot (Nizozemska) Črni: P. Frydman (Poljska)

1. e4, c5 2. Sf3, e6 (ta dobra poteza je prišla že doceja iz mode, običajno se sedaj igra tako zvana zmajevska varianta, ki poteze e6 ne upošteva) **3. c4, Sc6 4. Sc3, Sf6 5. d4, cxd4 6. Sxd4, Lb4 7. Dd3, 0—0!** (edino pravilno nadaljevanje, napak je n. pr. 7. ... Da5 zaradi 8. Ld2) **8. Ld2, d5 9. cxd5, exd5 10. Sxc6, bxc6 11. exd5** (na 11. e5, Sd7 12. f4, f6! 13. ef6?, Sc5 pride črni do znatne prednosti), **Te8! 12. Le3** (na 12. Le2 pride 12. ... a5! z grožnjo La6), **Sxd5 13. 0—0—0, Lxc3 14. bxc3, Da5 15. Ld4, Tb8** in beli preda, ker grozi 16. ... Da3+ ali 16. ... Dxa2 z matom v nekoliko potezah.

196. Angleška igra

Beli: de Ronde (Nizozemska) Črni: Endzelins (Letonška)

1. c4, Sf6 2. Sc3, e6 3. e4, c5 4. Sf3, Sc6 5. d4, cxd4 6. Sxd4, Lb4 7. Dd3, Da5? (bolje 0—0!) **8. Ld2, Sxd4 9. Dxd4, 0—0 10. Le2, d5 11. cxd5, exd5 12. e5, Sd7 13. 0—0, Te8** (nesrečni napad na e5 postane usoden za črnega. S f6 bi črni igro izravnal) **14. Tfe1!, Lc5** (Txe5 ne gre zaradi 15. Ld3, na Sxe5 pa pride 15. Lb5, Ld7 16. Txe5, Lxb5 17. Txd5) **15. Dh4, Sxe5?** (sicer je vseeno, za črnega tako ni več rešitve) **16. Ld3!, g6** (na h6 pride seveda 17. Lxh6!) **17. Se4!!** (hudomušna pointa bele kombinacije; črni je izgubljen), **dxe4 18. Lxa5, Sxd3 19. Te2, h5 20. Lc3, Te6 21. Dd8+, Lf8 22. Dd4, f6 23. Txe4, Txe4 24. Dxe4, Lf5 25. Dd5+!** in črni preda.

š. **Mednarodni turnir v La Plate** v Argentini bo pričel 19. t. m. Poleg 16 mojstrov se ga bo udeležil tudi svetovni prvak dr. Aljehin. Po tem turnirju se bo dr. Aljehin odpeljal v Newyork, kjer bo imel več simultank in predavanj. V Buenos Aires se bo vrnil šele tik pred pričetkom matcha s Capablanco.

š. **V Berlinu in Moravski Ostravi** pripravljajo dva mednarodna turnirja, na katerih bodo sodelovali tudi nekateri ruski velemojstri z Botvinnikom na čelu. Podrobna lista udeležencev še ni znana.

š. **Match dr. Euwe-Landau,** ki je bil že prekinjen, se je še nadaljeval. Zadnji partiji sta končali remis. Celoten rezultat matcha je torej dr. Euwe 7½, Landau 2½.

š. **Šahovska sekcija UJNZB v Mariboru** je priredila prvenstveni brzoturnir za mesec november. Izmed 14 udeležencev je dosegel 1. mesto Lukež Božo z 12 točkami. Sledijo: Mišura z 11½, Audič z 10, Skalovnik z 9½ itd.

Filatelija

z. **Slovaške dobrodelne znamke.** Za volitve prvega predsednika slovaške republike je izdala poštna uprava v omejenem številu dobrodelno znamko s podobo predsednika v svečanem ornatu. Znamka je v vrednosti 2.50 Ks ter namenjena fondu za uboge otroke.

Križanka št. 53

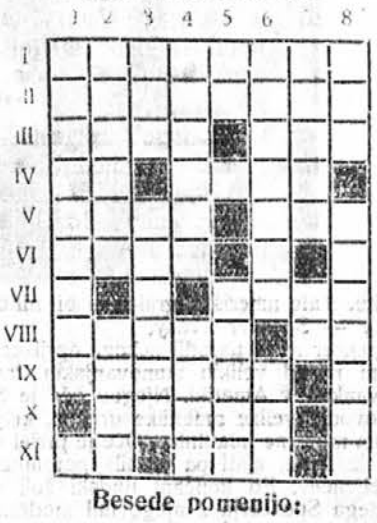

Besede pomenijo:

Vodoravno: I. lahka kovina; II. rastlina; III. sveti lik; izraz iz geometrije; IV. grška črka; trdnjava iz križarskih vojn; V. koralni otok; del glave; VI. teža omola; VII. stric; VIII. hrošč; nikalnica; IX. kamen; X. del celote; XI. ploskovna mera; rimski cesar.

Navpično: 1. priprava; 2. relativen pojem; turško ime; 3. švicarski kanton; ameriška država; 4. gora v Bolgariji; narobe utežna mera; 5. veznik; poučevali; 6. moško ime; zločinec; 7. sveta podoba; številnik; 8. poglasnik; prelivalec evropskega otoka.

Radio, radio . . .

VLADKO KOS

Naj zunaj veter piska
in burja z njim buči,
ta mala šivarca vriska,
od melodij zveni.

Pariz, London, Ljubljana
Kaj Chamberlain kriči?
Evropa je preklana,
Batjuška se smeji!

Pa kaj bi solze točil,
če svet je tak zabit,
če je na glavo skočil?!
Ho, gremo Rim navit!

Zdaj opera sanjava
in sladka muzika,
zaziblje me. Še krava
bi foxtrot plesala!

Komenki z mladino

Janko Tanič. »Spomin na sošolko« bo objavljen. »Nočne dogodivščine« pa so preveč pretepaške, da bi mogle iziti v »Večerniku za mladino«. Pozdravljen! — **Stanko Pahič.** Tolstojev prevod bo izšel, »Nevarnost« pa pozneje. V pesmi moraš vedeti vedno, kaj hočeš zapeti. Na svidenje! — **Tinka Marec.** Malo več jasnike, uglajenosti in jasnosti! — **Igor Samorôd.** »Grešnik Lenart« me je zadovoljil. Zadeva je psihološko napisana. Le malo manj razglabljanja bi želel. Lenartov duševni boj bi naj nakazovalo dogajanje samo. Te lepo pozdravljam! — **Vladko Kos.** Pesem o radiu je izvrstno napisana. Človek si ne more kaj, da se ne bi široko nasmehnil, ko jo prebere. Taka malce jedka in zaiskrivajoča pesem pač ne more škodovati Tvojemu včasih rahlo nasmehnjenemu razpoloženju. Še naprej, katero!

Križanka

Vodoravno: 1. posoda za vino; 4. ptica; 6. gledališki komad; 7. soba za goste; 8. osebni zaimek (nemški); 9. pretekel.

Navpično: 1. voda, ki izhlapeva; 2. čekan; 3. žensko ime (4. sklon); 4. bližnji človek; 5. pridevnik od lan.

Vodoravno: 1. krstno ime slavne filmske igralke; 2. tekočinska mera; 3. igralna karta; egipčanski bog; 4. soglasnik; soglasnik; 5. nikalnica; osebni zaimek množine; 6. mesto v ameriški zvezni državi New York; 7. ptica mleda ali bivši madžarski minister.

Navpično: 1. česalo; zver iz vrste mačk; žensko krstno ime; 3. latinski veznik; 4. veznik; blesk; 5. mesto na Siciliji (enako mesto, le brez zadnje črke, je tudi v Franciji).

Rešitev križanke

Vodoravno: 1. tema; 5. pepel; 6. kost; 7. Lahi; 8. utaja; 10. ki; 11. as.

Navpično: 1. tekati; 2. epoha; 3. Mesija; 4. alt; 7. luk; 9. as.

Rešitev posetnice

Učitelj.

»Večernik«

za mladino

Leto 1 Maribor, 19. novembra 1939 Štev. 46

Grešnik Lenart

Igor Samorôd

Ulica je bila zavita v oblake prahu in po tlaku so hrumela težka vozila... Visoke sivkaste stavbe so zdele na obeh straneh, njih okna pa so se med lo bleščala v soncu, ki se je svetlikalo izza tovarniških dimnikov.

Prvošolec Lenart se je ustavil in zamislil... Kdaj je spoved? V soboto, šele v pondeljek? Ni vedel. Priklical si je v spomin predvčerajšnji dan: pri oknu je slonel pater Ombè, in govoril... Pravil je o grehu, o Adamu in Evi, o večnem zveličanju... in o spovedi... Ob dveh popoldne bo, v soboto ali... Ni vedel kdaj...

Nekdo je zadel v njega in Lenart se je zganil... Ozrl se je na postave, hiteče mimo in pohitel domov.

nikih v večnem ognju. In bal se je, tih, sam vase zaprt. In sedaj, v času prve spovedi v srednji šoli. Pred oči so mu stopali čudoviti prizori o peklu in vicah, ponoči je sanjal o grešnikih v večnem ognju. In bal se je, kako bo opravil spoved... S sklonjeno glavo bo vstopil v cerkev, nato pa molil, prav goreče molil. Kar prestrašil se je, če bi zadel ob prnčico v spovednici. Zaropotala bi in vsi bi se ozrli nanj, na motilca svete tišine.

Domači so bili v velikih skrbeh, kajti Lenart se je izpremenil: ta molčeči dečko ni bil več otrok. Ponoči se je nemirno premetaval po postelji, golčal nerazumljive besede, krilil z rokami, ali pa se bolestno smehljal v težkih sanjah.

Prišla je sobota in učenci so mu namignili, da je danes šolska spoved, točno ob dveh popoldne. Lenart jim je verjel in strah mu je napolnil srce. Domov hiteč, je polglasno ponavljal kesanje in našteval grehe. Juha mu ni kar nič dišala, tako se mu je mudilo. Odprl je katekizem in ga pričel mrzlično prebirati.

Ob pol dveh se je napotil k cerkvi. Srečal je sošolca in ta mu je kriknil: »Hiti, hiti, mi smo že gotovi!«

Lenart se je začudil, saj še ni bilo dve. Pognal se je po ulici in kmalu ves zasopel obstal pred cerkvenimi vrati. Čutil se je majhnega in srce mu je bilo v čudni tesnobi. Opogumil se je in vstopil. Lenart je strepetal. Nikogar, razen par starih ženic ni bilo v cerkvi. In sedaj bi naj bila šolska spoved? Ko nikogar ni?

Nekaj je slutil, nekaj težkega, grozotnega. Končno se je potolažil s tem, da so vsi drugi že opravili, toda to ga ni moglo pomiriti. Odločil se je. Stopil je k spovednici in pokleknil. Prnčica ni zaropotala in okence se je odprlo. Hitro je končal, nato je sedel v klop in pričel moliti. Čudna težnja do molitve ga je prijela.

Film

Spencer Tracy — najskromnejši filmski igralec

POT FILMSKEGA ZVEZDNIKA OD GLEDALIŠČA ZA »MUČENJE OTROK« DO MORNARJA IN DO GLEDALIŠKEGA IGRALCA, KI JE OBREDEL VSE PREDMESTNE ODRE PREDEN JE POSTAL SLAVNI FILMSKI ZVEZDNIK

Vestni obiskovalci kina čestokrat srečajo na filmskem platnu mladega plavolasega igralca z nekam žalostnim nasmehom in poštenimi modrimi očmi, ki osvajajo. Plavolasi igralec se bori za druge ter se na koncu docela umakne kot veliki, neznani junak, ki je doigral svojo vlogo po priznanem ameriškem

kopitu. Tale ameriški igralec ni bil nihče drug kakor — Spencer Tracy.

Spencer se je narodil nekega aprilskega dne v eni izmed velikih stanovanjskih kasarn v Milwaukah v Ameriki. Njegov oče je bil prvi poslovodja velike ameriške družbe, ki je prodajala motorne mlatilnice. Oče je prišel v Ameriko iz Irske, mati pa je bila potomka starih priseljencev. Po končani ljudski šoli so dali mladega Spencerja z njegovimi modrimi očmi v neki javni lokal, v katerega so ljudje prihajali gledat cirkuske predstave, pri katerih je bila glavna atrakcija »mučenje otrok«. Tako je začel Spencer že z mladih nog služiti kruh, kmalu pa je pobegnil od »gledališča«.

Vpisal se je na gimnazijo ter se začel pridno učiti. Vse je kazalo, da bo fant docela pustil »gledališče« ter postal zdravnik, ali pa vsaj dober naslednik svojega očeta. Starši so se neprestano selili po Ameriki. Medtem ko je oče sklepal na teh potovanjih kupčije, si je mladi Spencer ogledal dobršen del ameriškega kontinenta. Zdaj so bili v Kansas Cityu, zdaj v Chicagu, zdaj v Virginiji... Na teh potovanjih se je fant nenehoma spominjal onih dni, ko je kot nedorasel otrok stal na deskah ter pošiljal z rokami poljube občinstvu, ki se je dušilo v dimu dišečih cigar.

Neki dan pa se je družina znova vrnila v Milwauke. Spencerju ni preostalo ničesar drugega, kakor da dokonča srednjo šolo in da se odloči za svoji življenjski poklic.

— Dobro, je dejal, pa bom postal to, kar oče — »bussines man«.

To njegovo trgovsko pot pa mu je prekrižala svetovna vojna. Spencer je nihal nekaj časa sem in tja, na vsak način pa je hotel pokazati domačim, da ni nikak delomrznež. Odšel je k poveljstvu mornarice, one, ki je nameravala kreniti v Evropo, ter se prijavil za prostovoljca. Ali bil je premlad, za seboj je imel komaj 17 let. Pač pa so mu pri mornarici rekli, da ga sprejmejo kot učenca. Spencer znova ni vedel, kaj bi. Končno pa je pristal. Kot mornariški učnec je nato prekrižal morje od Pacifika do Atlantika ter umival palubo. Pa ne dolgo...

Ko je zapustil mornariško šolo, je dobil neke vrste pomoč 30 dolarjev mesečno. S temi dolarji se je vpisal na univerzo, kjer se je z vso svojo strastjo vrgel na studij angleškega jezika in njegove dikcije. Profesor Bodi je kmalu opazil njegov talent ter bil prepričan, da bo še Spencer kdaj dober književnik ali igralec. Dneve in noči sta profesor in mladi Spencer prebila v seminarju ter brala starega mojstra Shakespeareja. Spencer si je dobro zapomnil vsako besedo, vsako dramatsko frazo. Zato se je odločil za deske.

Profesor se s tem ni strinjal, ali Spencer se je odpeljal v Newyork in se vpisal na akademiji za dramsko umetnost. Več semestrov je pridno obiskoval predavanja ter studiral gledališče, ponoči pa je delal kot natakar v neki restavraciji na Broadwayu. Njegova »penzija« iz mornariških let je še vedno trajala. Takrat je izgubil stari Tracy službo, in Spencer je moral odslej vzdrževati sebe in njega.

Ni okleval. Pograbil je za prvo vlogo, ki jo je dobil v prvem predmestnem gledališču ter nastopal za 15 dolarjev mesečno. Dobival je večje, pa znova manjše vloge, s temi vlogami vred pa se je dvigala in nižala njegova plača. Zgodilo se je, da je zaslužil kak mesec 50 dolarjev, kak mesec pa tudi samo 10 dolarjev, da je moral oditi spat v park na klop. Obenem je obhodil vsa predmestna gledališča ter se ponujal najrazličnejšim upravnikom teh gledališč, ki so ga gledali skozi dim cigar. Tako se je potikal od gledališča do gledališča, od Chicaga do Newyorka, prav tako kakor v mladih letih, ko je potoval z očetom, ki je služil kruh po Ameriki zanj in za mater. Končno se mu je posrečilo, da so ga angažirali v nekem boljšem newyorškem gledališču, kjer sta ga publika in kritika kmalu opazili.

Sedaj se je mlademu Spencerju Tracyu odprl svet. Zanimati so se začele zanj celo filmske družbe, ki so hotele preko svojih »lovcev talentov« pomladiti stari kader filmskih veteranov. Najprej so mu dali vlogo pri nekem krajšem filmu. Filmski podjetniki so bili z nastopom zadovoljni. Vkljub vsemu temu uspehu pa je moral Spencer še dalje nastopati po najrazličnejših deskah vseh mogočih gledališč in bloditi po Ameriki tako dolgo, da se je spomnil neki filmski režiser na njegov obraz na filmskem platnu in ga poklical iz Chicaga.

Kmalu so mu začeli dajati večje in večje vloge. To njegovo prvo igranje je imelo vse tiste značilne poteze, kakor jih imá še Spencerjevo igranje danes. Spencer je simpatičen mlad in brezstrasten igralec, tih junak, ki razume docela inteligentno svojo vlogo. Nastopal je s Clarkom Gablom, z Jeanette MacDonaldovo, in kmalu so prišli njegovi veliki filmi kakor »Gospodarji viharjev«, kjer je z mladim Bartolomejem in Mickey Rooneyem posnel film, po katerem je postal Mickey Rooney slaven. Spencer Tracy in prav Mickey Rooney sta bila pozneje tista, ki sta ustvarila veliki film »Brezdomci«. V »Velemestu« je ustvaril z Luiso Rainerjevo vlogo priseljenca, ki se mora boriti s patološkimi nagibi starih naseljencev in njihovo namišljeno nacionalnostjo. Znan je tudi njegov film »Masa sodi«.

Treba pa je povedati, da je Spencer prav tako simpatičen tudi v privatnem življenju. Živi za umetnost daleč od vseh škandalov. Za svoje igranje je dobil največjo umetniško nagrado v Ameriki, nagrado filmske akademije. Kmalu bodo pri nas igrali tudi njegov film »Jetniki ekvatorja«, ki ga je posnel 20th Century Fox film, in kjer igra Spencer Tracy viogo junaškega ameriškega novinarja Stanleya, ki je koncem preteklega stoletja odšel na nevarno pot, da poišče v afriških pragozdovih misijonarja in znanstvenika dr. Livingstona, za katerim ni bilo več nikakšnega sledu.

Tarzanova tovarišica Maureen O'Sullivan

Mauren O' Sullivan je doslej igrala že v več filmih, ki so bili ozko povezani z ljubeznijo, naj omenimo samo »Ljubimca Oxforda« in »Prepovedano ljubezen«, za svojo popularnost pa se mora zahvaliti samo Tarzanovi življenjski tovarišici Jani, ki jo je igrala.

V ameriških filmskih krogih pravijo, da je Mauren O' Sullivan »darilo Irske Hollywoodu«. Mauren O' Sullivan se je namreč rodila na Emerald Islu v Irski. »Irska sreča«, ki je prišla že v pregovore, jo je nato pripeljala k filmu. česar se je sama najmanj nadejala. Docela slučajno je bila povabljena v goste k neki svoji prijateljici, kjer se je nahajal med mnogimi gosti tudi slavni filmski režiser Frank Borzage, ki je takrat prišel v Anglijo, da bi našel igralko za glavno vlogo v svojem govorečem filmu. Mauren O' Sullivan mu je ugajala, pa ji je ponudil poskusni angažman za Hollywood. Njen oče, ki je bil liberalnih naziranj, se tej hčerkini karieri ni protivil. In tako je neki dan vznemirjena Mauren O' Sullivan odplula iz southamponskega pristanišča v Ameriko; razburiena pa je bila tako, da je pozabila v pristanišču vse kovčege.

Mauren O' Sullivan je tipična irska lepotica z nasmejanimi modrikastimi očmi in s črnimi lasmi. Kdo ne pozna njenega smeha in zdravega humorja? Mauren O' Sullivan je tudi ena izmed redkih filmskih zvezdnic, ki ji ni treba skrbeti za svojo vitko linijo, pa naj je kolikor hoče. Septembra 1936 se je poročila z režiserjem John Villiers Farowim, v katerega je še danes zaljubljena. Igra dosti ter je igrala že z vsemi hollywoodskimi kapacitetami kakor z Greto Garbo, Robertom Taylorom in Wallaceom Beeryem. V Tarzanovem filmu ni bila samo Tarzanova tovarišica, ampak tudi dobra mati mladega Tarzana — Johnny Weissmüllerja.

RUSKI FILMI — V NEMČIJI

Po vesteh iz Berlina bodo poslali Rusi v Nemčijo v prvem razdobju izmenjave rusko-nemških kulturnih vrednot 30 svojih najboljših filmov. Med temi filmi pač ne bo »Profesorja Mamlocka«, ki prikazuje preganjanje Židov v Nemčiji, pa tudi filma »Aleksander Nevski« in, ki prikazuje ruskega princa, kateri se je boril proti Tevtoncem.

Rusi opravičujejo to postopanje na ta način, ker s Francozi niso mogli doseči nobene izmenjave filmov, da pa se jim sedaj nudi prilika, da bodo njihovi filmi prikazovani v tako veliki državi kakor je Nemčija.

SLOVAŠKA FILMSKA DRUŽBA

Slovak Press javlja, da je bila v Bratislavi te dni glavna seja »Slovaškega filmskega monopola d. d.«, na kateri so bili navzoči vsi predstavniki šolstva, financ, gospodarstva in dveh denarnih zavodov. Na seji so ustanovili slovaško filmsko družbo z delniškim kapitalom milijon slovaških kron. Država je dala 51%, obe banke 20%, nemška stranka v Slovaški pa 9% kapitala. Za predsednika upravnega odbora družbe je bil imenovan svetnik prosvetnega ministrstva dr. Mišik.

Molil je in molil, da sam ni vedel kaj moli in koliko časa moli.

Zmračilo se je in sence kamenitih svetnikov so se raztegovale, in prilezle prav do njegove klopi. Lenart je dvignil glavo in se ozrl. Čudna tišina ga je vznemirjala, temne pošasti za stebri so mu pretile. Dvignil se je in strahoma zbežal iz cerkve. Prišel je domov; ni pozdravil, ni šel k večerji; stisnil se je v najtemnejši kot in zaihtel.

Pozno v noč ni mogel zaspati. Po stropu so se podili metulji in se zaganjali v slepečo luč. Pobalini zunaj na travniku so vreščali z odurnimi glasovi in dolgo niso utihnili.

Ko je v pondeljek stopil v razred, ga je od vseh strani sprejel divji grohot. Lenart je obstal kakor vkovan; znenada mu je postalo vse jasno, potegnili so ga. Ostal je miren, srce mu je zastalo. Nikomur ni rekel žale besede, nikogar ni zatožil patru Ombètu. Nikogar... Svojo sramoto je hotel skriti pred svetom.

Prišel je ponedeljek in z njim šolska spoved. Lenart je šel k spovedi, k spovedniku, pokleknil in se spovedal. Vse grehe je naštel kakor v soboto, čeprav ta dva dneva ni kdo ve kaj grešil. Nato je dejal, da je bil letos prvič pri spovedi. Lagal je. Na njegovem obrazu je bilo nekaj trdega, skoraj starega. Hitro je zmolil pokoro in zapustil cerkev. Tam je stal pater Ombè in zrl izpod očali na mimoidoče.

»Hej, ti grešnik, mar ne greš k spovedi.«

Lenart ga ni slišal, kajti predaleč je bil zatopljen v težke misli. Mislil je na tovariše, mislil na cerkev, na spoved in upirala se mu je ta bol, te laži. In Bog? Ali je še pravica na svetu, je še? Lenart je dvomil. Dvomil je v vse, kar se mu je prej zdelo sveto in sama pooseblena pravica. Kje si, Bog, kje? In Pravica, ljubezen na zemlji, kakor je učil Kristus?

Pater Ombè se je razhudil: »Ti grešna duša, še odgovori mi ne!«

Lenart si je zatisnil ušesa. Bil je sit pridig, slepomišenja, laži.

Toda zaman. Sonce se mu je smejalo izza drevja in ga žgalo. Nihče se ni ustavil, da bi odgovoril na njegove dvome in življenjska vprašanja. Vsi so hiteli mimo po opravkih in kupčijah.

Tedaj se je Lenart opotekel preko ceste in čudno tesno mu je bilo v prsih, da bi se najraje zjokal. S poslednjimi močmi se je zbral in krenil dalje. Kdaj je prišel domov, tega sam ni vedel. Ljudi pa je zasovražil.

Večer

STANKO PAHIČ

Jelše v vetru lahno valove,
gledam jih ob oknu sem slone,
in dež prši...

Za gozdovi se nebo mrači,
pred menoj se v dalj megla gubi
kako hiti...

V strugi voda šumno žubori
in nad njo se mrak temni, temni
in sonca ni...

Za gorami zdaj umira dan,
ko pogrezam se v sen trdan
kot vse noči...

Razlika.

»Dober dan, prosim, dajte mi ovratnik za mojega očeta!« reče v trgovini sedemletni dečko.

»Dobro, dečko, ali takšnega, kakor je moj?«

»Ne, gospod, čistega!«

Kako nastajajo meteorji?

Ko se danes človeštvo pripravlja na obrambo pred zračnimi napadi, redkokdo ve, da grozi iz ozračja večja nevarnost, kakor so letalski napadi, namreč nevarnost od padajočih zvezd. Pa četudi je znanstveni svet opazil nevarnost, ki mu grozi od teh padajočih zvezd, ni človeštvo ukrenilo ničesar za obrambo pred padajočimi kosi ozvedij, saj bi bila ta obramba tudi brezuspešna. Zategadelj se je znanstveni svet omejil samo na raziskovanje zvezdnatega neba.

Najnevarnejše padajoče zvezde so meteoriti. Mnogo od njih je že privlačila naša zemlja, če so zašli v zemeljsko ozračje. Meteoriti sestojijo iz raztopljenih kovin, vendar pa se še do danes ni mogel ugotoviti njih postanek. Ne ve se, ali pripadajo sončnemu, ali kakšnemu drugemu nebesnemu sistemu. Na zemljo ne padajo redno, ampak docela slučajno.

Zelo redki pa so primeri, da bi meteoriti napravili pri padcu na zemljo kakšno škodo. Največji meteoriti, ki so kedaj padli na zemljo, niso napravili velike škode. Več ton težki meteorit, ki je padel na zemljo v Arizoni v Ameriki je napravil na površju celo ognjeniško žrelo, drugi znani meteor pa je padel sredi Sibirije. Ostali meteorji, ki jih vidimo padati na zemljo najčešče v avgustu v obliki padajočih zvezd, ne dosegajo zemeljske površine, ker preje, preden dosežejo zemljo, na poti skozi ozračje zaradi trenja izgorijo.

Prirodoslovna zgodovina pa bi vedela pripovedovati o pravem »nebeškem bombardiranju« zemlje. Zgodilo se je že, da je površje večih kvadratnih metrov zasipal cel dež kamenja. Tako je 1886 v Knianiji na Madžarskem padlo na zemljo 3000 kosov nebesnega kamenja. Podoben dež je padal 1868 v Poljski in 1882 v Transilvaniji v Afriki.

Razen teh meteoritov pa pade na zemljo vsako leto na milijarde nebesnih teles, vendar tako majhnih, da jih ne moremo videti z navadnim očesom.

Nagrada

(Po Tolstoju iz ruščine prevel (Pahič Stanko.)

Kmet je našel drag kamen in ga ponesel carju. Prišel je v dvorec in jel spraševati sluge, kako bi videl carja. Neki carski sluga ga je vprašal, čemu mu bo car. Kmet mu je povedal. Sluga mu je dejal: »Dobro, povem carju, ali samo daj mi polovico nagrade, ki jo boš od carja dobil. Če mi to ne obljubiš, te ne pustim k carju.« Kmet je obljubil in sluga ga je javil carju. Car je vzel kamen in rekel: »Kakšno nagrado bi ti dal?« Kmet je odvrnil: »Daj mi petdeset udarcev, nočem druge nagrade. Tak je bil moj dogovor s tvojim slugo, da bi z njim na pol delil nagrado. Tako jih dobim jaz petindvajset in on petindvajset.« Car se je nasmehnil in spodil slugo, kmetu pa je dal tisoč rubljev.

Uganka

Zakaj popasejo črne ovce mani kakor bele? (Ker jih je mani.)

—

Čim več se jemlje od nje, tem večja je, čim več se pridevlje k njej, tem manjša je. Kaj je to? (Jama.)

Zanimivosti

Po viharnem morju smrti naproti

Kako je angleška križarka z lordom Kitchenerjem na krovu nasedla na nemško mino

Pomladi 1916 so poslali zavezniki v Rusijo lorda Kitschenerja, da bi tam utrdil voljo za nadaljevanje vojne. Grozeči zlom ruske vojske in razbremenitev nemških armad na vsej vzhodni fronti je bilo treba na vsak način preprečiti.

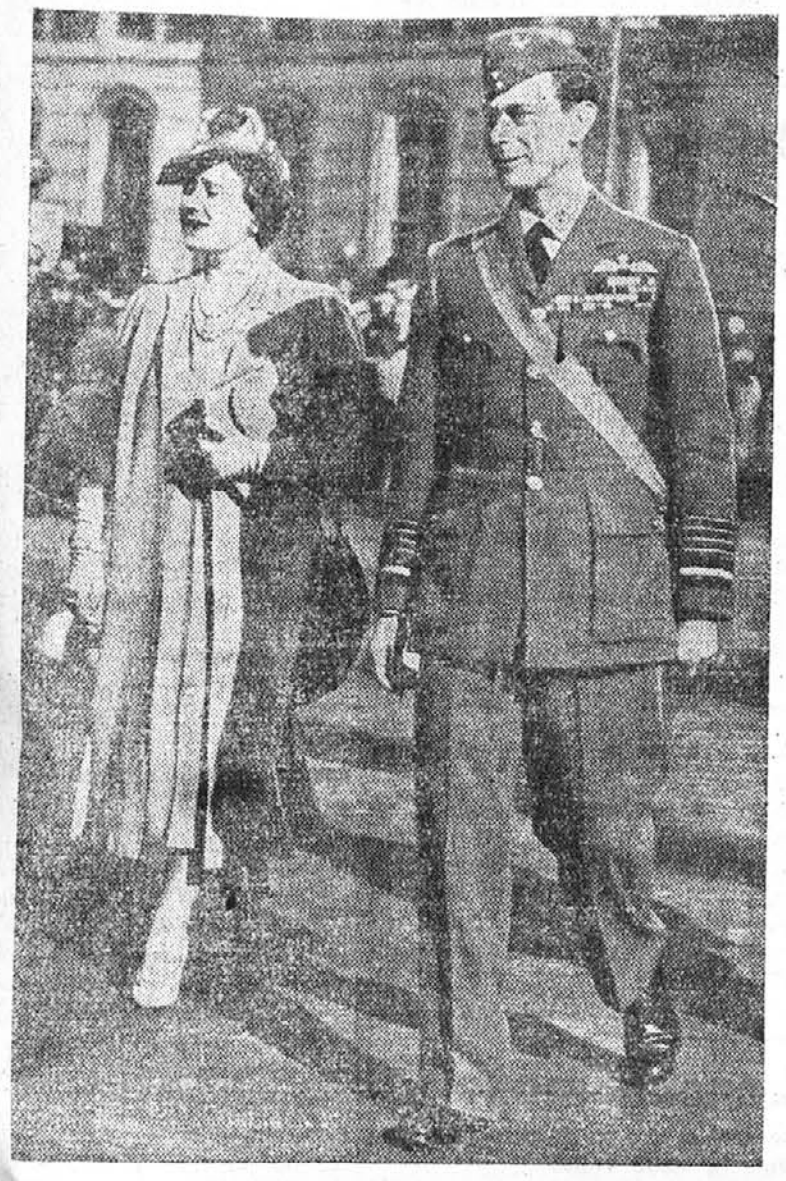

ANGLEŠKI KRALJ JURIJ IN KRALJICA ELIZABETA

Lord Kitchener je odšel v Scapa Flow, od koder naj bi ga spremile vojne ladje v Arhangelsk. Dne 5. junija 1916 je dospel Kitchener v to važno angleško oporišče. »Grand Fleet«, veliko ladjevje angleške vojne mornarice se je pravkar vrnilo od pomorske bitke pri Skagerraku in moštvo je bilo še pod vtisom bojev.

Admiral Jellicoe je Kitchenerju odsvetoval, da bi se takoj podal na pot, ker je morje zelo nemirno in plove na gladini proti Norveški mnogo sovražnih min. Toda Kitchener je zahteval takojšen odhod.

Admiralski štab se je posvetoval. Nadejali so se, da Nemci niso mogli v višje širine položiti min, ker so bile tedaj noči prekratke.

Dne 5. junija 1916 ob 17.30 je odplul feldmaršal Kitchener s svojim štabom na krovu križarke »Hampshire« v zahodni smeri od Orkneyskih otokov na sever. Dva rušilca sta spremljala vojno ladjo. Eskadra je plula z največjo hitrostjo, da bi tako laže ušla slučajnemu napadu sovražnih podmornic.

Nemčija je imela do poletja 1916 majhne podpornice. Neopazno od zaveznikov so pa medtem nemški inženirji zgradili tri velike podmornice, ki so polagale mine pod morsko gladino. Podmorniška vojna proti trgovinskim ladjam se je tedaj šele začela. Nemške podmornice so tičale maja 1916 pripravljene za manevriranje ob vzhodni obali Anglije. — Podmornica »U 72«, ki je bila namenjena v Firth of Fort, se je morala zaradi poškodb pri strojih vrniti, drugače bi prizadejala nič hudega slutečim angleškim ladjam veliko škodo.

Podmornica »U 75«, ki je bila pod poveljstvom kapitanskega poročnika Kurta Beitzena, je prejela najtežjo nalogo. Potopila naj bi z minami vzhodno od Orkneyskih otokov stacionirane angleške vojne ladje. Poizkus je bil drzen in nihče ni vedel, če bo uspel.

»U 75« se je posrečilo, da je neopaženo prodrla daleč na sever. Dospela je na zahodno stran otočja. Tam je odložila pri Marvick Headu 22 min, po dve skupaj. To je bilo v noči od 28. na 29. junija 1916. Viharno morje je delo olajšalo in 30. junija se je podmornica spet srečno vrnila v svoje oporišče v Nemčiji.

Križarka »Hampshire« je plula na večer 5. junija 1916 na odprto morje v zahodni smeri od Orkneyskih otokov. Z lordom Kitchenerjem na krovu je rezala valove — smrti nasproti...

Najkrajša pot od otokov je bila po vrhovnem mornariškem poveljstvu prepovedana. Zato je plula ladja po daljši poti, kjer je bilo nemogoče pričakovati, da bi Nemci odložili mine.

Morje je postajalo zmerom bolj nemirno. Rušilca sta komaj zmagovala visoke valove. Poveljnik »Hampshirea« ju je zato že ob 19. uri poslal nazaj k otokom. Križarka je sama plula dalje.

Naenkrat se je med Brough of Virsayem in Marvick Headom, komaj poldrugo milijo od obale, začula strašna eksplozija. Mrzel steber vode je švignil visoko nad križarko in jo pokopal pod seboj. Ladja je zadela na nemško mino in v teku četrt ure je »Hampshire« izginila na dno...

Le 12 brodolomcev izmed 600 mož posadke se je srečno rešilo na obalo. Ostale je pogoltnilo morje, med njimi tudi zmagovalca pri Hartumu, ob Nilu in v Južni Afriki, vodjo takratne angleške narodne obrambe, feldmaršala lorda Kitchenerja...

— Hm, če bodo takšna držala v tramvajih, bodo vsi moški noreli vanj...

Srečno odkritje s filmskega platna

Po nekem poletu angleških bombnikov nad Nemčijo, se eno letalo s štirimi možmi posadke ni več vrnilo na Angleško. Čakali so dan, dva, nič. Letalsko ministrstvo se je končno odločilo, proglasiti može za izgubljene.

Spet je minilo nekaj dni, ne da bi prišel kak znak življenja od pogrešanih. Nobena nevtralna ladja jih ni opazila na morju, na nobeni obali se niso izkrcali angleški letalci. Vrhovno poveljstvo je pogrešance proglasilo za mrtve...

Nekega večera se je častnik eskadre, ki je poletela v Nemčijo, udeležil filmske predstave. V tedniku so predvajali med drugim tudi transport angleških ujetnikov v nemško taborišče. Med ujetniki je častnik opazil moža, ki je bil zelo podoben pilotu pogrešanega letala. Da bi se o odkritju temeljiteje prepričal, je šel naslednjega dne znova v kino. In res, mož je bil natančno tak, kakor njegov pogrešani pilot. Pripeljal je seboj več prijateljev, ki so potrdili, da je med ujetniki tudi za mrtvega proglašeni letalec. Častnik je dal izrezati iz filma tisti del ujetniškega sprevoda, povečali so sliko in z njo je odhitel k ženi pilota, ki je svojega moža bridko objokavala. Vsa srečna je spoznala na sliki svojega druga, ki je živ prišel v nemško ujetništvo. Čudna so pota usode, ki pomaga včasih tudi lajšati gorje...

Reporterjeva senzacija: letalo brez kril

Amerika je vedno ista! Tudi v sedanjih resnih časih kuhajo tamkaj senzacije. Tako je bilo tudi z reporterjem, ki ga je slučajno zaneslo v patentni urad. Tamkaj je naletel na nekega „inženirja iz New Yerseya", ki je iznašel letalo brez kril. V uradu ni bilo nikogar izmed uradnikov, reporter je „inženirja" temeljito izprašal. Vzel je pot pod noge in že je bil v uredništvu velikega dnevnika, ki je še isti večer prinesel senzacionalno poročilo o novi revoluciji v letalski tehniki. V poročilu je bilo povedano, v katerem hotelu bo sloviti inženir prenočil in še isti večer se je tam zbralo mnogo uglednih interesentov.

Možje so čakali na „inženirja". Ko je ta vprav začel z razlaganjem, so vstopili štirje krepki stražniki in vtaknili izumitelja v prisilni jopič. Inženir je namreč ušel iz bolnice za duševne bolezni v New Yerseyu. Radovedneži so odšli z dolgim nosom, „izumitelj" je moral nazaj v bolnišnico, reporter pa, ki se je zaradi svojega odkritja že videl v sedmih nebesih, je žel splošen smeh za svojo potegavščino...

Žalostno snidenje z bratom pod vislicami

Pred 50. leti se je mlada Bolgarka Erina zaljubila v Srba Nikolića. Starši so ji poroko branili, zato sta zaljubljenca skrivaj pobegnila v Srbijo in se poročila.

Erina ni nikoli več videla staršev. Enkrat samkrat je srečala svojega brata Ignjata v trenutku, ki je bil zanjo najstrašnejši v življenju.

Bilo je po topliškem uporu leta 1917. Med Bolgari, ki so te kraje zasedli in srbskimi četniki so bili vsak dan hudi boji. Nekega dne se je pojavila bolgarska četa v vasi Momčilovo. Med vaščani so aretirali tudi Erino Nikolićevo in jo gnali s seboj. Erina je molčala, nikogar ni hotela izdati in Bolgari so jo obsodili v smrt na vešalih.

— Vojaki so me pograbili, pripoveduje starka, me vlekli v vasi Dubovo pod vislice ter mi že zadrgnili vrv okoli vratu. V trenutku, ko mi je lebdela smrt pred očmi, sem vzkliknila: „Pustite me, Bolgarka sem, poročena s Srbom...! Vsi smo vendar bratje! Zakaj se Bolgari in Srbi koljejo med seboj... Ignjat, brat moj, kje si, pomagaj mi!..."

Na smrt bleda žena je potem izgubila zavest. Vojaki so nemi zrli na tleh zrušeno bitje. Pristopil je neki vojak, pogledal ženski v obraz in vzkliknil:

— Bože, saj to je moja sestra Erina!... Ignjat se je trudil, spraviti nesrečnico k zavesti. Ko se je Erina zdramila, se je znašla v objemu svojega brata...

Brat in sestra sta utegnila izmenjati le še nekaj besed. Ignjat je moral s četo dalje. Erina se je vrnila v Momčilovo. Nikoli več se nista srečala. Ignjat je pred leti umrl, 70 letna Erina se pa še danes z grozo spominja dneva, ko je stala pod vislicami.

Pazi na lasišče

Utrjenim ljudem ne škodi, če si vsak dan umijejo glavo s hladno vodo. Neutrjeni naj si umivajo glavo s toplo vodo približno 30° C. Navaden kamilčni čaj je že dober, da se iz mastnih las izloči nesnaga. Za suhe lase uporabljajo zgolj kako nevtralno milo. Lasje se morajo počasi sušiti, varuj se pri tem vetra. Zračni tok napravi lase krhke in ti hitreje izpadejo.

Da preprečiš cepljenje las, namaži glavnik z dobro brilantino in počeši ž njim konce las. Presuhi lasje se radi cepijo in izpadajo. Lahka masaža lasem koristi. Moški naj si vsak dan lasišče dobro počešejo z glavnikom. Z mokro glavo nikoli ne hodi iz hiše.

PETROLEJ IZ RIB

So učenjaki, ki zagovarjajo nastanek petroleja iz rastlin, drugi, med njimi tudi ameriški profesor Mac Farlane, pa trdijo, da je petrolej nastal iz rib. V pradavnih časih je sladkovodna jezera poživljalo vse polno rib. Vode so se nenadoma posušile, ogromne množine rib so poginile. Kasneje je njih trupla zalila naplavina in ker ni bilo dostopa zraka, je nastajal ogljikov dvokis z raznimi spojinami, ki jih vsebuje petrolej. Ribe imajo mnogo masti, na ta način ustvarjeno olje se je odcejalo v notranje sloje in vležalo. Farlane je mnenja, da bo v pomanjkanju petroleja prišla za ribiče doba, ko bodo svoj plen dobro prodajali za — proizvajanje petroleja.

Karelija

Tisoč kilometrov meje med Finsko in Rusijo na severu tvori gozdnata Karelija. To je dežela, kjer pride na najgosteje naseljenem kraju komaj 5 ljudi na 1 km². Tod so občine večje kakor dvakratni obseg dravske banovine. Avtonomna republika leži med Leningradom in Belim morjem. Meri 147.000 km, toliko kot pet Belgij, ima pa le 375.000 prebivalcev. Življenje je prišlo vanjo med svetovno vojno, ko so Rusi začeli graditi železnico iz Leningrada v Murmansk. Dardanele so bile zaprte, Baltik so držale v šahu nemške podmornice, Rusija je morala iskati izhoda na sever. Ker je bil Arhangelsk večino leta zamrznjen, so se odločili za Murmansk, kjer skrbi topli Zalivski tok, da luka ne zaledeni. Preko Karelije je dobila Rusija novo okno v svet.

Ko je Rusija po svetovni vojni izgubila baltske dežele, je postala Karelija in njena zveza na sever še važnejša za sovjete. Ti so z več 100.000 kaznjenci izkopali še kanal in ga poimenovali po Stalinu. 227 km dolgi prekop ima 15 velikih hidrotehničnih naprav, 20 umetnih rezervoarjev in 19 jezov za reguliranje vode.

Karelija je znova zaslovela. Namesto 5000 km, ki so jih morale ruske ladje premeriti prej preko Baltika na sever, plovejo zdaj po Nevi, jezeru Ladogi, reki Sviri in velikem jezeru Onega skozi kanal dalje v zaliv Belega morja, kamor dospejo že v nekaj dneh. Velika razlika v gladini vode je ustvarila ob Stalinovem kanalu pet mogočnih hidrocentral, ki dajejo strujo za naraščajočo industrijo ob prometni žili na sever.

Karelski granit je znan, ž njim je zgrajen skoro ves Leningrad. Napoleonov grob in Dom invalidov v Parizu je prav tako iz karelskega kamenja. Tri milijone ha gozda več kakor ga ima Jugoslavija pokriva površje te zemlje, velikanski splavi lesa plovejo po rekah in jezerih na jug in na sever, v vse smeri sveta. Težke železniške ovire na daljni poti do Urala in dalje v Sibirijo je Rusija nadomestila s ceneno vodno potjo na Murmansk in ob obali dalje v severovzhodni smeri.

Karelci so sicer Finci, toda že zelo pomešani z rusko krvjo. Ruski element prevladuje. Ob velikem jezeru Onega, ki ga zdaj imenujejo Kalinjinsk in je 35 krat večje od Ohridskega, je živahen promet in kupčija. Tu so po 200 km dolge parniške proge, le 100 km od finske meje je tu osredotočena ruska industrija, rudarstvo, elektrarne, velikanska lesna podjetja, žage, kamnolomi. Vse gospodarstvo Karelije prometuje k Leningradu, tu je občutljiva točka sovjetske Rusije in vprav v sedanjih pogajanjih s Finsko se znova javlja ruska želja po utrditvi zahodne meje te dežele.

Po revoluciji je bila Finska središče nacionalnih bojev. Finska je imela v njej podporo in njen maršal Mannerheim se je dolgo časa opiral nanjo. Ko je postala Finska samostojna, so bile meje Karelije še dolgo nejasne. Končno so sovjeti radi odstopili Finski laponsko deželico Petsamo na severu, samo da so si zagotovili Karelijo in po njej važno pot na Severno ledeno morje.

Zadnja tragedija v kozmičnem prostoru

Fantastična ugibanja o smrti naše zemlje — Nikogar ne bo, ki bi postavil križ na grob zadnjega človeka

Življenje drvi naprej z blazno naglico. Kar je bilo še včeraj fantazija, je danes dejstvo, kar je bil včeraj napet roman, je danes morda že resničnost. V območje fantazije spadajo tudi pogoste napovedi in ugibanja o koncu naše Zemlje. Od časa do časa pretrese svet napoved, da bo tega in tega konec vsega. Letos so napovedi izražale bojazen, da bo naša Zemlja 1908, ko je nanjo padel znameniti priliki odigrala v vsemirju katastrofa s poginom človeštva. S tesnobnim dihom je človeštvo pričakovalo usodnega dne. Pa so bile napovedi goljufive. Ničesar se ni bilo zgodilo. Potem je prišla napoved, da bo šla naša Zemlja skozi strupen žareč rep Yurlov-Hasslovega kometa. Tudi nič. Sami krivi preroki.

Nevarnost kozmične katastrofe

Sodobni fantasti in zvezdoslovci doslej še niso pogodili in tudi ne jasno označili možnosti konca naše Zemlje. Ali je sploh možno, da bi naša Zemlja ugasnila v kakšni vsemirski katastrofi? Sedanji resni možje pravijo, da je to izključeno. Stavba vsemirja je čudovita, popolna in točna ko najboljša ura. Milijoni nebeških teles krožijo po vsemirju z nepojmljivo naglico in točnostjo. Kar stoji svet, še nihče ne pomni, da bi v vsemirju trčili dve kozmični telesi.

Kaj pa »bombardiranje« iz vsemirja?

Ostanki ugaslih zvezd, ki krožijo po vsemirju, padejo včasi na zemljo. Toda doslej še niso prizadejali tolike škode, da bi resno ogrozila obstoj človeškega rodu. »Nebeške strele« se na poti skozi zemeljsko atmosfero razžarijo, padejo na Zemljo s strahovitim treskom ter se razletijo na tisoče kosov. Tak košček razletelega meteorja je 1660 zadel v Milanu nekega meniha, ki se je vračal v samostan. Leta 1907 je kos meteorja zadel angleški parnik »Eclipse« ter ga potopil. Najhujšo »rano« pa je dobila naša Zemlja 1908, ko je nanjo padel znamenit sibirski meteor. Grmenje je bilo čuti na najbolj oddaljenem bregu Sibirije in seizmografi so padec zaznamovali na oddaljenost 4000 km. V Zemljo je zvrtal 9 km široko in več kilometrov globoko kotanje. Če bi padel na velemesto, bi ga takrat pokapal pod seboj.

Nobenega trčenja ne bo

Če bi z Zemljo trčil blodni planet, ki se je 1937 zelo približal naši Zemlji ter je bila napovedana katastrofa, bi morda Zemlja utrpela težji udarec, toda le malo okrnjena bi živela naprej. Tako so mnogi ljudje verjeli, da bo v noči na 20. maja 1910 zadnja noč človeškega rodu. Premnogi ljudje so se bili takrat zatekli globoko v kleti ter si vanje nanosili živeža za več let in se preskrbeli s kisikom. V strahu pred koncem sveta si je takrat 16 ljudi končalo življenje. Česa so se bali? V zori 20. maja 1910 bi morala Zemlja po napovedi skozi strupen rep Hallejeve repatice. In zjutraj se ni nič zgodilo. Svet je ožarila lepa kozmična gostinja, to je bilo vse.

In druge možnosti?

Takim napovedim ljudje mnogo več ne verjamejo. Pa se zato postavljajo druge možnosti. Ko se je francoskemu kemiku Moissanu posrečilo, da je v svojem laboratoriju s pomočjo visoko napete električne iskre zažgal zrak, je človeštvo s strahom vzdihnilo. More torej človek s pomočjo iskre vžgati atmosfero, da bi se znašla Zemlja ko v ognjeni peči? Drugi spet toliko govorijo o smrtnih žarkih, ki bodo prišli iz vsemirja ter uničili na Zemlji sleherno življenje. To so fantazije romanopiscev. Smrtni žarki sicer obstajajo v vsemirju, toda pred njimi nas veruje zemeljska atmosfera. In tudi nobena električna iskra ne bo prižgala več ko nekaj molekul zraka v tesnem laboratoriju. To je vse.

Pot v tiho kozmično tragedijo

Presojajoč stvari s teh stališč, Zemlji ne preti nobena tragedija, ki bi ugasnila vsa živa bitja. Človeštvo torej ne bo poginilo po svoji volji, ampak na priroden način, tako ko vsa druga nebeška telesa. V vsemirju se odigravajo tihe tragedije. Zvezda, ki je sijala s tolikim leskom, poslednjič zažari ko zadnji pozdrav in ugasne na vse veke. Tako bo nemara nekoč končala tudi naša Zemlja. Naša Zemlja se je rodila kot vsa druga telesa in bo prav tako tudi umrla.

Nekoč bo ugasnilo Sonce

tako kot vsa druga telesa. Toplota in svetloba bosta čedalje manjši. Zemljo bo prekril led. Morda bo še prej ko bo ledeni pokrov zakril vso Zemljo, ugasnilo na njej zadnje živo bitje. In takrat ne bo nikogar, ki bi postavil križ na grob zadnjega človeka. In naposled bo ugasnilo še sonce za vselej, takrat pa bo v veliki in zadnji vsemirski tragediji končala svojo pot tudi naša utrujena Zemlja.

Katoliška vera med Eskimi

Letošnjo jesen je kanadski apostolski delegat msgr. Antonitti obiskal z letalom eskimske misijonske postaje, ki so najsevernejše postaje na svetu. Med Eskimi, kjer so pričeli pred 50 leti misijonarji svoje delo, je danes že 5 apostolskih vikariatov. Požrtvovalno delo misijonarjev je naletelo kljub nezaupljivosti na zelo ugoden odmev. Letos pa je v te ledene pokrajine prvič prišel tudi papežev delegat, ki je bil kot pravi »Osservatore Romano« izredno zadovoljen z uspehi Misijonarji so privedli v naročje sv. Cerkve številna plemena Indijancev in Eskimov. V Makenziji, kjer najdalje časa delujejo, od od 18.000 Indijancev že 16.000 katoličanov. V celoti je od tamošnjih 78.000 prebivalcev sprejelo katoliško vero že 64.000. V razne misijonarske šole hodi nad 16.000 otrok. Leta 1925 je bila ustanovljena prva eskimska apostolska prefektura, danes pa je tam že 15 misijonarskih postaj, 2 škofa, 29 župnikov, 5 bratov laikov in 2 sestri. Sprva so pri delu uporabljali misijonarji ladje in pa sani z vpreženimi psi. Danes imajo celo 2 letali, ki jim jih je daroval papež Pij XI.

Porazen odgovor

»Gospod, s kakšno pravico neprestano zijate v mojo ženo?«

»Vam moram res odgovoriti?«

»Saj to zahtevam!«

»Zategadelj: jaz bi je nikoli ne hotel vzeti za ženo.«

Letalska zveza Italija — Južna Amerika

V kratkem bo otvorjena redna letalska prometna zveza med Italijo in Južno Ameriko, ki jo bo vršila »Transcontinentalna letalska družba »Latis«, čije osnovni kapital je bil pred nedavnim povečan od 0.5 na 40 milijonov lir. Ta družba je sorodna družbi »Ala Littoria« ter je bila ustanovljena izključno le za prometno zvezo med Italijo in Južno Ameriko. Doslej so vzdrževala italijanska letala redno zvezo do Kapverdskih otokov, proga pa bo v najbližjem času podaljšana do Ria de Janeira. Nagla trimotorna letala opravljajo doslej samo pisemski in paketni promet, dočim bo osebni promet uveden kasneje.

10 zapovedi za zakonske može

1. **Svojo ženo vselej upoštevaj.**
2. **Pravično ocenjuj njeno gospodinjsko delo!**
3. **V družbi ji nikdar ne očitaj napak in hib!**
4. **Skušaj ji po možnosti vselej ustreči!**
5. **Bodi ji zvest!**
6. **Pomni vselej, da je mati tvojih otrok!**
7. **Ne kaži pred ženo in otroki svojega ogorčenja in slabe volje!**
8. **Bodi svoji ženi svetovalec, tovariš in prijatelj!**
9. **Ne omejuj malenkostno njene svobode!**
10. **Zaupaj ji ter je brez razloga ne sumniči!**

Televizija v službi policije

Letošnjo jesen so v Kaliforniji prvič napravili poskuse, kako bi se mogla varnostna služba izpopolniti s televizijo. Televizijska postaja Don Les Experimental Television Station je na prošnjo policije v Long Beachu v Kaliforniji oddajala 500 televizijskim sprejemnim postajam prstne odtise. Podobo prstnih odtisov so sprejele postaje zelo natančno v povečavi 50 krat 45 cm. Strokovnjaki trdijo, da pomeni televizija tudi pri varnostni službi zelo pomembno pridobitev.

Tragičen primer kirurga pred sodniki

Pred čikaškim sodiščem se je te dni zagovarjal znani kirurg, zdravnik dr. Jerome Kaiser zaradi tragične smrtne nesreče malega dečka.

Kirurg se je vozil z avtomobilom k nekemu bolniku. Na ovinku je naglo zavozil okrog ogla in v trenutku se je znašel pod kolesi petletni deček, ki se je igral na cesti. Vsa tragika pa je v tem, da je kirurg dr. Kaiser vprav leto poprej rešil dečku življenje. Noben zdravnik mu ni mogel pomagati. Dečku se je namreč naredila v možganski steni gnojna bula, ki si je nihče ni upal operirati. Dr. Kaiser je tvegal poizkus, operacija je srečno uspela, deček je bil spet zdrav. Zdaj, leto kasneje pa je dečka, ki se je tako zavzel zanj, po nesrečnem naključju do smrti povozil.

Starši so bili pretreseni, ko so videli, da je nesreča izbrala za njihovega miljenca vprav njegovega rešitelja. Ker je pa bilo brez dvoma dognano, da je avto prenaglo vozil, je bil zdravnik brez ozira na njegove zasluge za dečkovo rešitev pred letom, obsojen na več mesecev ječe.

5 drobnih povesti

Moderna zakonca

Koj po svatbi sta se bila domenila, da sta popolnoma svobodna, ker so zvestoba in podobne neumnosti samo zastarel predsodki. Včasi pa sta drug drugemu pripovedovala o svojih pustolovščinah. Toda vse to je bilo zlagano. Sram ju bilo, da sta si bila kljub popolni svobodi vendarle zvesta.

Ljubosumnost

Slehernega moža, ki je uprl oči v njo, lepi obraz ali vitko postavo, bi najrajši ubil. Prisilil jo je, da se je radi njega neokusno oblačila in se sploh delala čim bolj grdo. In vendar ga je to jezilo in odvračalo. Želel si je, da bi bila spet tako privlačna ko prej. Toda bilo je prepozno. Ostala je zanemarjena, kakor jo je bil nančil. Ko pa jo je zapustil, je postala spet lepa. Toda za drugega.

Svidenje

Po tridesetih letih sta se spet srečala. In priznala sta si, da sta se bila takrat razšla zgolj zaradi nesporazuma. Ona, ki je v življenju mnogo preizkusila, si je mislila: »Škoda!« On pa se je v tem trenutku ozrl nanjo ter si tiho dejal? »To sem imel srečo!«

Nehvaležnost

Ljudje so ostrmeli nad toliko bestialnostjo. Slavnega zdravnika je ubil njegov pacient, kateremu je s tvegano operacijo vrnil vid. Na vprašanje, zakaj je to storil, je zločinec dejal brez obžalovanja: »Ukradel mi je vse lepe iluzije o svetu in ljudeh!«

Človekovo življenje

Rodil se je, živel in umrl. Smrt je bila njegovo edino zaslužno dejanje.

»DOMUS GALILEIANA«

Na nedavnem kongresu italijanske družbe za splošni napredek v Pisi je bil položen temeljni kamen za veliko palačo, ki se bo imenovala »Domus galileiana« ter bo posvečena velikemu znanstveniku Galileiju. Dom bo, ko bo postavljen, središče znanstvenega dela ter proučevanja zgodovine raznih ved, ki koristijo človeštvu in njegovemu napredku.

NAJVEČJA MLADINSKA KNJIŽNICA

S tako knjižnico se ponaša švedska prestolnica Stockholm, kjer imajo mladinsko knjižnico, ki šteje 40.000 mladinskih knjig. Zanimivo je, da se knjige na dom ne izposojujejo, ampak jih mladina čita kar v knjižnici. V knjižnici ni nobenega knjižničarja, ampak si mladina svobodno izbira knjige, jih bere in nato spet položi na določeno mesto. Poleg tega je knjižnica urejena v posebne oddelke, ki vsak zase tvorijo majhne dvorane. Najlepša pa je v takozvani »pravljični dvorani«, kjer otroci bero pravljice s celega sveta.

IZ TREH 3140 ZRN

Na Francoskem so napravili poizkus z žitnim zrnom. Zasadili so jih v dobro pognojena tla, 20 cm vsaksebi. Iz zrn so pognale tri bilke, ena je imela 23, druga 27, tretja 31 klasov. Skupaj je bilo tedaj 84 klasov s 3140 zrni. Iz enega zrna je vzniklo povprečno 1000 zrn.

Japonska zadrega zaradi evropske vojne

Na Japonskem je nastalo silno pomanjkanje nekaterih dobrin

Evropski konflikt, ki je zadel Japonsko in njeno gospodarstvo v pričetku tretjega leta njenega boja s Kitajsko, je težko prizadel tudi Japonsko. Nastalo je silno pomanjkanje raznega blaga, zlasti surovin. Vlada je odredila strogo štednjo ter uvedla kontrolo proizvodnje. Posebno pozornost posveča vlada raznim surovinam, ki jih mora Japonska uvažati. Evropski konflikt je s svojo blokado globoko posegel v mednarodne trgovinske odnošaje. Predsednik japonske narodne banke je izjavil, da bo imela evropska vojna dalekosežne posledice tudi za Japonsko, ter bo do dna pretresla japonsko gospodarstvo, zlasti finance in industrijo. Japonska celo odkrito priznava, da se boji skorajšnje inflacije.

Pomorska pota so danes zaprta ali pa zelo tvegana. Dovoz iz Evrope je padel na 170 milijonov jenov. Dovoz iz Francije, Anglije in Nemčije je malone prestal. Zato so ohromele mnoge japonske industrije, ker nimajo potrebnih surovin. Zanimivo je, da čuti Japonska veliko pomanjkanje hmelja ter strokovnjaki že poskušajo najti nadomestni dodatek za varjenje piva. Pa tudi stiki z USA so se precej ohladili, vendar pa Japonska zaenkrat še ne misli ponuditi USA nove trgovinske pogodbe.

Življenjska raven na Japonskem rapidno pada. Nekatere industrijska panoge so sicer svoje obratovanje še podvojile, vendar pa to ne more kriti izgube, ki jo trpi Japonska zaradi evropskega konflikta, ko je z vsakim dnem čedalje bolj navezana na samo sebe. Položaj Japonske postaja vedno tesnejši. Prej tako ošaben rumeni imperializem odjenjava, zakaj gladne japonske množice pritiskajo čedalje huje. Zaslombe iz evropskih avtoritativnih držav ni več, ali pa je prav malenkostna, tako da morajo poševnooki samodržci precej odstopati od svojih prejšnjih trdnih namenov. Od tod je tudi razumljivo, da nastopa na Daljnjem Vzhodu sorazmerno zatišje. Kitajci sicer obetajo maščevanje, toda Japonci so dovolj spretni taktiki, da utegnejo sedanjo veliko zadrego speljati na pravo pot ter se rešiti večjega poraza, s katerim bi nehalo njih ošabno gospostvo.

Kultura

Petdesetletnica pesnika Frana Albrechta

Včeraj je slavil v Ljubljani 50-letnico življenja pesnik, pisatelj, prevajalec in urednik Fran Albrecht, eden iz tiste generacije, ki je sledila Moderni in bila predhodnica mlajši generaciji naših realistov. Rojen 7. novembra l. 1889. v Kamniku na Gorenjskem, je po končani gimnaziji v Kranju, pravnih studijah na Dunaju in filozofskih v Ljubljani postal fakultetni tajnik naše slovenske univerze in eden izmed prvih kulturnih delavcev. Kot pesnik se je oglasil že pred svetovno vojno v »Ljubljanskem Zvonu« in drugih revijah, izdelal med vojno pesemsko zbirko »Mysteria dolorosa« in tik po vojni »Pesmi življenja«. Mimo tega je napisal povest »Zadnja pravda«, v kateri je orisal tragično življenje Frana Levstika, in vrsto manjših leposlovnih in eseističnih del, ki so raztresena po revijah, največ v »Ljubljanskem Zvonu« in »Sodobnosti«. Še mnogo obsežnejše je pa njegovo prevajalsko delo v verzih in v prozi.

Kot pesnik se je uklonil samo v začetku vplivom Moderne, nato pa krenil na precej samosvojo pot refleksivne in idejne lirike z zelo močno poudarjeno socialno noto. V tem oziru je oral pri nas prav za prav ledino in hodil daleč pred pesniki socialnih tendenc, ki so se pojavili številneje v naši slovenski poeziji šele po svetovni vojni. Idejno je bil revolucionar, in slovstvena zgodovina mu bo morala v tem oziru odmeriti pomembnejše mesto. Vmes je napisal tudi vrsto pesmi čistega čustvovanja, predvsem erotičnega, ki ga je znal odeti v miselno poglobljenost zrelo na življenje zročega moža. Kot prevajalec nam je pa poslovenil predvsem Bezručeve »Šlezke pesmi«, ki so pri nas, kakor pri Čehih, močno odjeknile in postale prav sedaj znova tako aktualne.

Kot urednik je urejeval najprej mesečnik »Svobodo«, nato »Ljubljanski Zvon« in nazadnje kot sourednik »Sodobnost«. V vseh teh naših literarnih revijah je uvedel v javnost lepo vrsto novih imen, ki so dandanes večinoma že splošno znana in priznana. Prav tako si je pridobil obilo zaslug kot lektor založbe »Hram« in tajnik Slovenske Matice. Po svojem prepričanju je stal vedno trdno na slovenskem stališču, katero je zagovarjal z vsem pogumom tudi v najtežjih časih, ko je moral bojevati težke boje proti zagovornikom »demontaže«. Temu svojemu slovenskemu prepričanju je ostal dosledno zvest vse doslej, ko more zreti ob svoji življenjski 50-letnici na umik vseh tistih, ki so se nekoč zaganjali vanj, in na vedno bolj zmagoslavno pot našega narodnega stališča. Z vero v naše končno očiščenje in vstajenje v polno slovensko narodno življenje bo nadaljeval gotovo tudi bodočo pot, na kateri mu želimo, da bi nam ustvaril še veliko trajnih dobrin.

-r.

Dr. Anton Sovre: Stari Grki

Kot drugi zvezek Mohorjeve občne zgodovine je izšla te dni Sovretova zgodovina Grkov. Ista založba je izdala že pred dolgimi desetletji občno zgodovino, ki je je spisal Starè. Deloma, ker te knjige sploh ni bilo več dobiti, deloma, ker je bila v mnogočem zastarela in ni več ustrezala novim raziskavanjem, se je založnica odločila za novo izdajo, ki pa je in bo po vsebini nekaj povsem drugega od prejšnje.

Prva knjiga bo obsegala zgodovino Egipčanov, Medijcev, Peržanov, Hebrejcev, Fenličanov in drugih azijskih narodov, vendar še ni končana in izide brž kot leta 1940. Druga knjiga pa nam oriše zgodovino starih Grkov od najstarejše minoške dobe pa do momenta, ko so se izoblikovale iz nekdanjega Aleksandrovega imperija tri monarhije: ptolemejska, selevkidska in antigonidska.

Pisatelj opisuje najprej tedanje Prahelene, kretsko in mikensko kulturo ter začetke kolonizacije, potem oriše Homerjev svet, nato prehodno dobo s pogledom na Šparto in Atene. Za tem opisuje vojne s Peržani, hegemonijo Aten, peloponeško vojno, oriše stanje verstva, znanosti in slovstva v 5. stoletju, dalje Grško pod perzijskim varuštvom, vzpon Makedonije in dobo Filipa in Aleksandra ter končno boj za Aleksandrovo dediščino. Na 524 straneh teksta, v katerega je vpletenih 231 posrečenih podob, sledi kazalo (splošno in podrobno), nato imenik oseb in krajev, (ta sam ima 27 strani v dveh kolonah), dalje seznam slik in končno časovni pregled.

Že ime pisatelja, ki je znan kot izboren poznavalec Grške in rimske kulture ter zgodovine, nam je porok, da je delo prvovrstno. Strokovno oceno bo podalo gotovo naše strokovno časopisje. Z naše strani bi si dovolili vprašanje, zakaj pisatelj tudi tukaj konča z razdelitvijo Aleksandrovega imperija. Kaj se s tem res konča doba »starih Grkov«? Ni dvoma, da so obstajale tudi pozneje v Heladi manjše države in je daleč znana aleksandrijska kultura; zakaj tukaj ni krenil g. pisatelj na nova pota in podal celotno zgodovino starih Grkov, ki so celo do Kristovih časov še imeli veliko vlogo v Sredozemlju? In prav manj znana doba grške zgodovine od 277 pred Kr. pa do nekako cesarja Nerona bi utegnila biti v marsičem prav zanimiva, zlasti glede kulture, ki so jo Rimljani skoraj vso povzeli iz Grške. Ali smemo morda za preostalo dobo pričakovati še 2. del te knjige?

Hvalevredno nalogo si je nadela založnica, mnogo truda je vložil v delo pisatelj, upajmo, da bo občinstvo tudi pridno segalo po prvovrstnem delu, ki ima lično opremo in zelo prijeten tisk. Edino, kar v epohalnem delu res pogrešamo, je navedba literature, ki bi temu ali onemu mogla dobro služiti.

J. Mravljak.

Prekmurski drobiž

Trgovine v Soboti se zapirajo po sklepu trgovskega sestanka sedaj točno ob 6. uri zvečer. Na začetku se je temu sklepu nekaj trgovcev protivilo, vendar se sedaj dogovor točno izvaja. Za vaške trgovine sklep ne velja.

Grajski kino predvaja v nedeljo in ponedeljek zvečer velefilm „Gusarji".

„Mladi Prekmurec" izide za božič. Iz kroga „Mladega Prekmurca", revije mlade prekmurske generacije, smo izvedeli, da bo izšel v povečanem obsegu za božič ter bo poslej izhajal od koledarskega novega leta do drugega.

Potreba železnice Sobota—Dolnja Lendava. Tednik »Murska krajina« prinaša v celoti naš članek v »Večerniku« v zvezi s predajo železniške proge od Dolnje Lendave do Mure, ki jo je ljubljanska železniška direkcija predala zagrebški. »Murska krajina« dodaja, da so bili načrti za železniško progo Sobota—Lendava že malo pred svetovno vojno izgotovljeni in se nahajajo v izvirnem stanju pri nekem privatniku v Soboti. Tednik pravi, da bi bilo dobro, če bi se direkcija državnih železnic zanimala za to stvar. Treba je storiti vse, da se lendavski srez čim tesneje poveže z ostalo Slovenijo. — Mi smo v »Večerniku« že ponovno opozorili na pomen železniške zveze med Soboto in Lendavo ter poudarili nujnost njene čimprejšnje zgraditve, pri kateri bi dobili poleg drugih potrebnih javnih del zaposlitev nešteti sezonski delavci, katerih zaposlitev bo radi težkih razmer v svetu postala v najkrajšem času eno izmed najvažnejših vprašanj Prekmurja. Že v dneh »Prekmurskega tedna« smo opozorili na to nalogo prekmurske gospodarske kroge, ki bi naj začeli primerno akcijo na merodajnih mestih. Nova železnica je velikega pomena zlasti tudi za nadaljnji razvoj Murske Sobote ter je zato tudi dolžnost soboških gospodarskih krogov, da v tej akciji vodijo. Ker je pa važna za vse Prekmurje in ima splošen gospodarski in narodnopolitični pomen, je treba pritegniti tudi druge. Izdela naj se predvsem dobro utemeljen predlog na merodajna mesta, ki bi upošteval različne možnosti in potrebe. Podkrepljen od vseh strani prekmurskega javnega življenja, bi pri svoji splošni koristnosti in s složnim ter vztrajnim delom bil gotovo kmalu realiziran.

Premestitev. Ob priliki zadnje premestitve je bila iz Sobote premeščena po službeni potrebi učiteljica gdč. Leopoldina Kosova v Veliki Trn v krškem okraju. Gdč. Kosova je bila v Soboti že dolgo let ter se je kljub namestitvi po službeni potrebi dobro vživela v prekmurske razmere. Bila je agilna delavka pri najrazličnejših soboških nacionalnih, kulturnih, humanitarnih organizacijah, posebno pri CMD, Kolu jugoslov. sester in je tudi članica Meddruštvenega odbora. Največjo skrb pa je posvečala šoli ter stanovski organizaciji učiteljstva, kjer je bila tudi stalno v odboru. Kot podpredsednica sreskega društva JUU je dolgo časa sama vodila posle predsednika. Radi navedenega ter tudi radi dolge službene dobe je prišla za javnost ta premestitev nepričakovano. Gdčno Kosovo, ki je morala pri svojem dosedanjem delu prestati že mnogo posledic nerazumevanj od onih, ki bi ga morali podpirati, zadržujejo v Soboti tudi zdravstveni razlogi. Kot znano, je tukajšnja učiteljska organizacija že večkrat opozorila na neprimernost premestitev po službeni potrebi tudi iz Prekmurja, kjer manjka samo v soboškem okraju trenutno 31 učiteljev. Vnema in trud, ki ga je žrtvovala gdč. Kosova tudi Soboti in Prekmurju, naj ji bodo v oporo tudi ob priliki njene nove premestitve iz Sobote.

Za spomenik prekmurskim književnikom bodo pobirali tudi osebno po Soboti prispevke nekateri člani Meddruštvenega odbora. Kot znano je spomenik že skoraj gotov in je plačilo stroškov odvisno razen nekaj javnih podpor zgolj le od zavednosti prekmurske javnosti same. Zato naj ne bo nikogar, ki ne bi po svojih močeh podprl tudi gmotno to akcijo ter tako počastil spomin nekdanjih borcev za ohranitev slovenske materinske besede v Prekmurju.

Nova šola. Kljub nekaterim pesimističnim izjavam se bo nova osnovna šola v Soboti menda le gradila. Tudi komisija, ki je bila v Soboti prejšnji teden, kot smo že takrat poročali, si je bila edina, da sedanje šolsko poslopje ne zadostuje niti po prostoru, niti po higienskih predpisih. Glede rešitve tega vprašanja je v Soboti še vedno nekaj različnih kombinacij. Vendar, ker je dobil že tudi arhitekt g. Fr. Novak izdelavo načrtov za novo šolo, bo tako počasi tudi soboška osnovna šola dobila konkretnejše oblike. Po teh načrtih bo stalo šolsko poslopje nad 2 milijona din.

Premeščen je iz Maribora v Soboto sodni pristav dr. Viljem Lippai, prekmurski rojak.

Iz Slovenskih goric

Svinjska kuga se je pojavila po raznih krajih Slov. goric. Za to boleznijo je poginilo že več prašičev. Ljudje so v veliki zaskrbljenosti, da se bolezen ne razširi.

Ne pozabi naročnine!

Ljubezen v jeseni

Cvetko Zagorski

Lojze je krenil po nabrežju. Žive duše ni bilo več tu. Bila je pač že jesen, hladna, vlažna in meglena.

Drsal je po pesku, da je šumelo pod nogami suho listje in rjavi, zreli divji kostanji so se luščili iz bodičastih lupin.

Ob nabrežju je drsela neslišno modra vodna gladina, široka kostanjeva drevesa pa so zaležala ob straneh razgled. — Drevored se je izgubljal v megli.

Od nekod je slišal Lojze šum, kakor da pometa nekdo listje. Ko je prehodil še nekaj korakov, sta se izoblikovali iz megle sklonjeni postavi dveh pometačev. Vsak je vilitel brezovo metlo na svoji strani drevoreda in spravljal listje v kraj. Eden je bil invalid z lesenо nogo. Nerodno se je prestopal med enakomernimi zamahi z metlo.

Moža sta molčala in mrko gledala na svoj posel, kakor da bi štela te drobne, dameče mrtvece, ki jih spravljata ob cesti reb.

Vsaj Lojzetu se je zdelo že nekaj dni vse tako otožno in brezupno: megla, ki se je zajedala v obleko in v dušo, zastrto nebo brez enega samega svetlega pramena žarkov, gosta vlaga v zraku, da je kar čutil drobne kapljice, ki so dražile nosnice in grlo in prinašale prehlad... Ob takem vremenu se naberejo še vse skrbi in težave, ki so do tedaj čakale in prežale na človeka — saj niso nič bolj težke kakor so bile takrat, ko je še sijalo sonce, toda zdaj se zde prav tako sive in vlažne in brezupne kakor jesensko vreme.

Take so bile Lojzetove misli, ko je koračil po nabrežju. Sam sebi se je zdel star in vsem v napoto. Nepioden, nekoristen živi tjavendan, životari, in vsi njegovi napori in načrti se razbijajo ob konvencionalnosti družbe in ob nenehnem preračunavanju, koliko vrstic je napisal danes in koliko jih še bo in koliko dinarjev to zneše.

Ozrl se je po vodni gladini. Da bi mogel teči tako neslišno in gladko kakor ta čista modra voda! Iz kraja v kraj, iz dežele v deželo, mimo tolikih nabrežij in nezadovoljnih ljudi. Res, stopil bi v vodo, zaprl bi oči in se pustil nositi, nositi...

Slišal je iz megle počasne korake po listju. Lotila se ga je radovednost, kdo hodi po nabrežju kakor on. Iz megle se je odvila vitka postava v sivem plašču — res, bila je tovarišica Mica. Nasmehnila sta se.

»Kam?« je vprašal Lojze.

»Kar tako,« je odgovorila.

»No, potem greva lahko skupaj — kar tako,« je rekel. Lojze je krenil z njo nazaj po nabrežju. Nekaj trenutkov sta molčala in Lojze je čutil ob sebi njeno lahno, prožno hojo in slutil, da je prišla tudi ona sem v takem razpoloženju kakor on. To mu jo je približalo.

»Premišljam o življenju,« je rekel defetistično. »Ali se mar splača živeti, delati, se gibati? Zakaj? Umreš tako ali tako. Res: koliko se trudimo ljudje, koliko upamo, verujemo, ljubimo... pa pridejo taki jesenski dnevi in vidiš, da je vse neumnost, prazna neumnost.« Ko je Lojze tako govoril, mu je že vstajalo globoko v duši upanje, da morda le ni vse tako brezupno, kakor se mu zdi. Če bi bilo res vse tako brezupno, bi sploh ne govoril! In pričakoval je, da bo ona pritrdila njegovi skriti veri.

»Ne govori tako,« je res rekla. »Temu je le razpoloženje krivo. Samo pomisli, kako je življenje vendar pisano, zanimivo, polno nalog, ovir, zmagoslavja... in pomisli na velike družbene probleme, kako se v nasprotjih rešujejo, na vso to zapletenost... na vse ljudi, ki žive tebi podobno življenje in se bijejo...« Lojze je čutil, kako bi povedala rada mnogo več, kakor so mogle besede. Vera, velika vera je ležala med tistimi presledki v stavkih. Sama se je ogrela ob tej veri, ki jo je hotela vliti v dušo Lojzetu in tudi njej sami so te besede vlivale vero.

»Treba je delati in živeti,« je nadaljevala. »Kakor pravi nekje Romain Rolland: treba je živeti polno življenje tega časa, neprenehoma dajati in sprejemati in sprejemati in dajati in spet dajati in še sprejemati.«

Potem sta se ločila. Stisnila mu je toplo roko prisrčno in bodrilno in odšla — ona zdaj vedra, on pa še vedno mrk. — Vendar se je v njem nekaj razgibalo in njegova defetistična filozofija se je docela omajala.

»Kako je to čudno,« si je dejal. »Pride slabe volje kakor jaz, pa se ob meni ogreje in odide vedra. Namesto da bi postala ob meni še bolj mrka... Čudovito dekle,« je pomislil že z veseljem in občudovanjem. »Da, čudovito dekle,« je ponovil in krenil po mestu.

Drugi dan se je sprehajal Lojze spet po nabrežju. V njem je bilo od včeraj upanje in pričakovanje, da bo srečal Mico kje v mestu. Ni je srečal in zdaj je krenil na nabrežje. »Morda pride, morda zahaja redno sem,« si je mislil. Zdaj je bil njegov korak že bolj živahen in manj so blodile oči po reki in iskale po zastrti sivini pramna žarkov. Srce mu je ogrelo korake, z očmi pa je skušal prebosti meglo in kar skelele so ga od nategovanja. Zdaj se je odvila iz megle postava — res je bila ona. Že se je smehljala.

»Prišla sem, da morda spet srečam kakšnega obupanca,« je dejala nežno in malo nagajivo. Lojze se je nerodno nasmehnil in krenil z njo nazaj po nabrežju. Govorila sta o študiju, o zadnjih dogodkih v svetu, o filmih, ki jih vrte te dni kini. Potem je prešel pogovor na nekega znanca.

»Ah, tako pust je. Sam pesimizem ga je! Je že res, da težko živi in da ima smolo v življenju, toda...«, je razlagala.

»Seveda, kakor da bi bil on edini, ki ni zadovoljen!« jo je prekinil Lojze in se kar zjezil. »Treba je preko osebnih pesimističnih razpoloženj. Treba je delati in živeti. Treba je neprestano sprejemati od življenja in dajati in spet sprejemati in...« Hipoma je prenehal in pogledal dekle ob sebi. Ko se je tako zaveroval v svoje besede, ga je smehljaje in premeteno pogledovala od strani. »Saj so to vendar njene besede!« je pomislil in bilo ga je sram. Toda Mica se je zdaj zasmejala tako prisrčno in vedro, da se je nasmejal še on.

»Tako je prav!« je vzkliknila. »To se res pravi sprejemati.«

Lojze ji je toplo in hvaležno stisnil drobne prste.

Najbolj varna nalozba denarja,
ker jamči za vloge pri tej hranilnici Dravska banovina s celim svojim premoženjem in z vso svojo davčno močjo - - Hranilnica izvršuje vse v denarno stroko spadajoče posle točno in kulantno

Hranilnica dravske banovine Maribor

Centrala Maribor
v lastni novi palači na oglu Gosposke in Slovenske ulice

Podružnica Celje
nasproti pošti, prej Južnoštajerska hranilnica

SPREJEMA VLOGE NA KNJIŽICE IN TEKOČI RAČUN PO NAJUGODNEJŠEM OBRESTOVANJU!

Reorganizacija težko-atletskega sporta

Skoroda ne mine sedaj pri nas nedelja, ne da bi imela ta ali ona sportna zveza izredno zborovanje, čijega dnevni red se tiče predvsem reorganizacije dosedanjega poslovanja in administrativne razdelitve. Za celo vrsto drugih zvez je sklicala za nedeljo, 26. t. m., izredni občni zbor v Zagrebu tudi Jugoslovanska težko-atletska zveza. Zborovanje bo v prostorih Jugoslovanskega olimpijskega odbora ter ima poleg običajnih točk na dnevnem redu tudi predlog o reorganizaciji zveze, o izpremembi pravil ter o ustanovitvi narodnih težko-atletskih zvez. Kot samo po sebi umevno lahko smatramo že danes, da imajo gornji predlogi le čisto formalni značaj in da je ustanovitev nove zveze in reorganizacija težko-atletskega sporta že danes gotova stvar.

Prvenstvo v celjski skupini

Razen nekaterih prvenstvenih tekem nižjerazrednih skupin v ljubljanskem okrožju se je letošnji del prvenstva zaključil z edino izjemo v celjskem prvem razredu, kjer bodo igrali še jutri in prihodnjo nedeljo. Jutri bo v Celju pri Skalni kleti prvenstvena tekma

Atletik—Amater,

s pričetkom ob 14.30, dočim bo istočasno v Hrastniku srečanje

Hrastnik—Celje.

Ker sta Celje in Amater najresnejša kandidata za prvo mesto v celjski skupini, vlada za jutrišnji tekmi, ki bodeta brez dvoma močno odločali pri plasmaju, veliko zanimanje.

ZAGREBŠKI ŽELEZNIČAR V LJUBLJANI

V nedeljo bo gostoval v Ljubljani zagrebški Železničar proti ligaškemu teamu Ljubljane, ki bo ta termin izrabila za trening pred tekmo s Haškom dne 26. t. m. v Zagrebu.

ITALIJANSKE MEDNARODNE TEKME

Italijanska nogometna zveza ima za enkrat na sporedu sledeče meddržavne nogometne tekme: 26. nov. 1939 z Nemčijo v Berlinu, 3. marca 1940 proti Švici v Turinu, 14. aprila proti Romuniji v Rimu ter 5. maja proti Nemčiji v Milanu.

s **Nogometno prvenstvo Estonske** si je osvojila Olimpija iz Dorpata pred Sport Revalom.

s **Naš boksar srednje in polteže kategorije Mijo Drvarić** bo 27. decembra nastopil proti Nemcu Heinzu Seidleru v Berlinu, ki je na nemški ranglisti tretji.

s **Tikan Pavlović in Stevan Jakšić** se bosta boksala v Beogradu 2. decembra za naslov boksarskega prvaka države.

s **Ligaška igralca** Lah (Ljubljana) in R. Kacijan (Hajduk) služita kadrski rok v šoli za rezervne pešadijske oficire v Mariboru.

s **„Tek zedinjenja“** bo priredil 1. decembra v Ljubljani ASK Primorje v proslavo državnega in nacionalnega zedinjenja. Prijave s prijavnino 5 din, za neverificirane atlete 20 din (verificirani in inozemski atleti so prijavnine oproščeni), sprejema do 30. t. m. do 12. Odbor teka zedinjenja, Ljubljana, Tavčarjeva 1-IV. Naknadne prijave se še bodo sprejemale na dan prireditve eno uro pred startom v Areni Narodnega doma.

s **Beograjčan Mika Popović** bo sodil v Bukarešti medmestno tekmo Bukarešta—Berlin. Za Romune bo igral bržkone tudi V. Šipoš, sedaj član bukareštanskega kluba Venus.

s **Klubsko prvenstvo države v table-tenisu** se bo pričelo odigravati 26. t. m. po conah.

s **Zagrebško reprezentanco** za tekmo proti Bratislavi v Zagrebu tvori 9 igralcev Gradjanskega ter Medarić (Hašk) in Pukšec (Concordia).

s **Na sestanku zagrebških kajakaških klubov** „Zagreb“ in „Maraton“ je bilo sklenjeno, da se ustanovi samostojna hrvatska zveza. Delegat Kajak-kluba Ljubljana je izjavil, da bo skoro gotovo v to zvezo pristopil tudi njegov klub, ker nima smisla ustanavljati za eden klub v Sloveniji posebno slovensko zvezo.

s **Gradjanski in Hašk** sta dobila jako ugodne ponudbe od Ferencvarosa za gostovanje v Zagrebu 9. in 10. decembra.

s **Angleška reprezentanca** bo 18. t. m. odigrala nogometno tekmo proti Wallesu v Wrexnamu.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM: V malih oglasih stane vsaka beseda 50 par, najmanjša pristojbina za te oglase je din 8.—. Dražbe, preklici, dopisovanja in ženitovanjski oglasi din 1.— po besedi. Najmanjši znesek za te oglase je din 10.—. Debelo tiskane besede se računajo dvojno. Oglasni davek za enkratno objavo znaša din 2.—. Znesek za male oglase se plačuje takoj pri naročilu, oziroma ga je vposlati v pismu skupaj z naročilom ali pa po poštni položnici na čekovni račun št. 11.409. Za vse pismene odgovore glede malih oglasov se mora priložiti znamka za 3 din.

Razno

ALI ŽE VESTE
da dobite najboljše vino v gostilni »Prešernova klet« v Gosposki ulici? 10918-1

ona
krije svoje potrebe pri nakupih plaščev, pletenih oblek, jopic, perila in spalnih plaščev, rokavic, nogavic, kakor tudi vseh modnih novosti pri
konfekcija greta maribor grajski trg

SPALNICE, JEDILNICE, KUHINJE
vseh vrst v najmodernejših lastnoročnih izdelavah dobite v zalogi pohištva. Aleksandrova c. 48. 4311—1

NOGAVICE
(lastni izdelki) rokavice, volna, odeje, koce, zimsko perilo pletenine, najcenejše »Mara«, trgovina A. Oset, Koroška c. 26 (poleg tržnice). 9879-1

Čitajte „Večernik“

PONIKLANJE,
pokromanje predmetov vseh vrst dobro in poceni pri »Ruda«, Maribor, Trstenjakova ulica 5. 6177—1

Hišni posestniki in najemniki preglejte Vaše peči in štedilnike predno nastopi zima. Vsa pečarska in keramična dela izvršuje solidno in poceni
ANTON RAJŠP, MARIBOR
Orožnova 6, kjer si lahko ogledate veliko zalogo. 10276-1

STRIŽENJE 3
britje 2 din. Obiščite najcenejšega frizerja v Mlinski 8. 10243-1

HUBERTUSI volneni od . . din 259·-
otročji od . . „ 129·-
pri naprej
MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9

POSTELJNE ODEJE
samo z belo vato, močno prešite, posteljno perilo, zglavnike, tuhne, koce, madrace, inleti, puh in perje po najnižji ceni. A. Stuhec, Maribor, Stolna ul. 5. 10314-1

Specialno črno
ZLATOROG TERMALNO PIVO
Hotel, kavarna in restavracija »Orel«. Priporočamo najboljša ljutomerska vina in izborno kuhinjo po zmernih cenah. 11207-1

NAZNANILO!
Cenjenem občinstvu naznanjam, da sem otvorila na **Teznu, Ptujska c. 33, braniarijo** s prodajo mleka, masla in sočivja. Za obilen obisk se vljudno priporočam **Žnidaršič Marija**, Tezno pri Mariboru, Ptujska c. 33. 11254-1

SEIBT-SUPER-RADIO
za razvajenega poslušalca, 5-cevni, 7 okrožij 3 valovne dolžine po din 3300.— in din 3.800.—. Zahtevajte ponudbe od zastopstva Ludvik Ileršič, Ljubljana, Rimska 13. 11288—1

Spomnite se CMD!

PEVSKA IN GLASBENA DRUŠTVA, POZOR!
Proda se dobro ohranjen **koncertni klavir**, tipa Schweighofer, Wien, po zmerni ceni. Maribor, Stroßmajerjeva ulica 28-II, vrata 9. 11293—1

SPREJMEM ABONENTE
na dobro domačo hrano. Miklošičeva 6-I. 11305—1

POZIV!
Pavalec Jakob, zavarovalni potnik, Ložane! Naj se takoj zglasi v Pobrežju, Gubčeva 8. 11349-1

TULIPANE, HIACINTNE ČEBULICE
nudi vrtnarstvo Jemec, Prešernova ulica. 11346-1

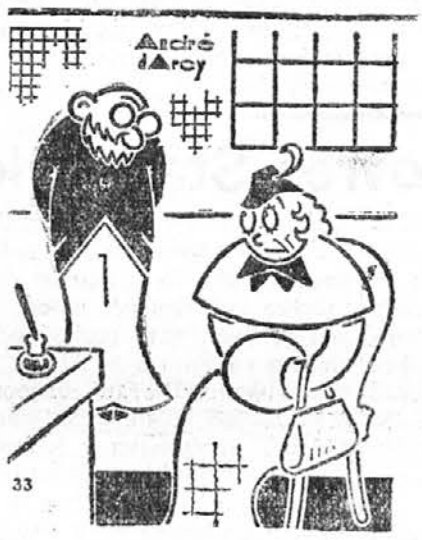

»Kje stanovanje naj dobim,
predragi, ljubi stric Matic?«
dejala vsa je upadlih lic
devica Mica Trdolim.
»»O, to je pač kaj lahka stvar:
v »Večernik« med oglase glej,
ponujajo jih tam vselej
vse sorte in za vsak denar!
Kedor oddal za daljši čas
bi sobo rad al' cel kvartir —
to ve pri nas že vsak hudir —
v »Večernik« mali dá oglas.««

DAME POZOR!
Zakaj sive lase, ko si lahko za din 26 same pobarvate z neškodljivo berlinsko Omonell Henna-Shampoo barvo. Dobite jih v vseh niansah z navodilom pri glavnem zastopstvu: Ludvik Ileršič, Ljubljana, Rimska 13. Tekoči Shampon 250 gr à din 20.—. 11287—1

Aka
želite oglaševati, pokličite telefon:
25-67

Posest

Prodam
NOVO VILO
enonadstropno z mansardo in vrtom, 5 minut od trga in cerkve, letni donos din 40.200 za 350.000; polovico takoj plač. Tam je tudi stavbišče, po din 70.— m², naprodaj. Maribor, Smetanova ulica 59. 11158-2

NOVA HIŠA
visokopritlična, 6 sob, 5 kuhinj, elektrika, vrt, avtobusna postaja, se za 170.000 proda, polovico takoj plačati. Tezno, Ptujska cesta, gostilna Pulko. 11159-2

STAVBENE PARCELE
blizu Teksta, Tezno, se poceni prodajo. Jauk, Limbuš 14. 11169-2

KUPIM HIŠO
do 100.000 din najraje v magdal. predmestju ali pri kolodvoru Tezno. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Takoj«. 11220-2

HIŠA SE ODDA
za 200 din mesečno. »Lovski dom«, Krčevina. 11222-2

ODEJE šivane, ročno delo od din 68·-
klot odeje od . . . . . „ 79·-
pri naprej
MIRI PENIČ, Maribor, Vetrinjska 9

PARCELO
v Tomšičevem drevoredu pro dam. Kaič, Vrazova 9. 11245-2

Ugodno prodam
DOBIČKANOSNO HIŠO
z veliko delavnico s sadnim in zelenjadnim vrtom za ceno 130.000 din. Naslov v upravi »Večernika«. 11256-2

NOVOZGRADBA
z gostilno in mesarijo, 4 orali zemlje, pri mestu, se proda za 110.000 din. Takojšen odkup hiše. Ponudbe nujno pod »Takojšnje plačilo«. 11260-2

Kupim brez posredovalca v Mariboru ali bližnji okolici
HIŠO
vredno do 120.000 din. Ponudbe na upravo lista pod »Din 120.000«. 11284-2

LEPA NJIVA
že parcelirana, in posamezne parcele poceni naprodaj. Nova vas, Bolfenkova ulica 3. 11285—2

HIŠICO
kupim v Mariboru ali bližnji oklici v vrednosti cca din 50.000.—. Ponudbe na upravo pod »50.000«. 11309—2

NOVOZGRADBA
4 sobe, kuhinja, vrt, 28.000. — **Nova zgradba** s 3200 m² zem lje za parceliranje, periferija, 60.000. — **Hiša s trgovino** in gostilno, periferija, 160.000. — Obrestonosna hiša, 13 stanovanj, 350.000. — Krasna vila v Skoplju se proda ali menja. — Vinogradno posestvo pri mestu, 7 oralov, 75.000. — **Posredovalnica »Rapid«**, Gosposka 28. 11310—2

DVODELNA HIŠA
za dve družini, vrt in zemljišče naprodaj. Sp. Radvanjska 6. Nova vas. 11319-2

HIŠO
prodam. Studenci, Jurčičeva 17. 11332-2

Prodam
NOVO HIŠO
slično vili, lep sadonosnik, vrt, pripravno za vsakega obrtnika. Po želji se lahko kupi zraven gozd za sekanje in prvovrstno polje, skupno 4 orale. Posestvo leži 5 minut od farne cerkve in šole ter avtobusne postaje. Naslov v upravi. 11352-2

Prodam

MOTORNO KOLO
težko, v najboljšem stanju, za din 2000.— naprodaj. Meljska cesta 33, gostilna. 11180-4

»PEUGEOT« KOLO
prima ter poceni radio aparat prodam. Meljska cesta 33, gostilna. 11181-4

Prodam
TRGOVINO
z meš. blagom z dobrodošlim zastopstvom brez konkurence v Mariboru. Naslov v oglasnem oddelku »Večernika«. 11201-4

PRODAM
poceni 126 krasnih knjig, foto za amaterje 9×12, radio, nogrezljivi šivalni stroj, kruzni plašč in kuhinjsko opremo. Ob jarku 6-I, desno. 11213-4

Prodam
MOTORNO KOLO
»Phänomen«, poceni. Vprašati skladišče Suppanz, Cvetlična ul. 11214-4

ŽAGOVINSKE PEČI
naprodaj. Kleparstvo Vertnik Franc, Aleksandrova 9. Krčevina. 11216-4

Če hočete biti v resnici dobro in poceni oblečeni, kupite

v Češkem magazinu pri glavni policiji

kjer dobite največjo izbiro češkega in angleškega blaga za damske in moške plašče, obleke, kostume, hubertuse, financarske, oficirske in železn. uniforme.
Velika odprodaja ostankov. **Krojaške potrebščine!**

Reg. br. 12451/32

SINGER ŠIVALNI STROJ
poceni naprodaj. Naslov v upravi. 11232-4

Prodam
4 VOLČJAKE
stare 2 meseca, čiste pasme. Dolinšek, Ruše 212. 11235-4

Prodam nov
FOTO-APARAT
6×9 na film po ugodni ceni. Naslov v upravi. 11236-4

Nov, nerabljen
POGREZLJIVI ŠIVALNI STROJ
»Singer«, najnovejši tip, se proda zelo ugodno. Vprašati v pisarni, Aleksandrova cesta 30, pritličje, telefon 2610. 11241-4

BELGIJSKI ORJAKI ZAJCI
samec in samica, naprodaj. Po samezna teža 8 kg. Studenci, vila »Anin dom«, Pekre 104. 11247-4

B. S. A. MOTOR
s prikolico v dobrem stanju poceni naprodaj. Tezno, Ptujska c. 45. 11251-4

Lepe
SREBRNE SMREKE
in drugo okrasno drevje prodaja. Oskrbništvo »Brandhof« Studenci. 11253-4

SRAJCE
PIŽAME
KRAVATE
nudi najceneje
K. TKALEC
GOSPOSKA ULICA 32

Krznarstvo
ŠOPER JULIJANA
se priporoča
Maribor
Glavni trg 9

CELOKUPNA OPRAVA
iz trgovine, s steklenim pultom (Glasbudel) se proda. — Stroßmajerjeva 33, pritličje. 11268—4

PSIČEK (ŠPICELJ)
leto dni star, se proda. Pobrežje, Nasipna 68. 11274—4

PISALNI STROJ
veliki model, skoraj nov, poceni prodam. Ponudbe pod »3500« na upravo lista. 11279—4

PERILO V GARNITURAH
iz prave surove svile, prvovrstno, novo, petrolejska namizna svetilka (Rundbrenner), lesene karnise in mizica se proda. Vprašati Prešernova ul. 24, Kokol, dvorišče, od 16. ure naprej. 11283—4

ŽELEZO ZA ŠTEDILNIK
2—5 plošč, 2 pečenjaka, bakreni kotel, vse dobro ohranjeno, se proda. Filipič, Mlinska ul. 31. 11291—4

Ugodno prodam
MESARSKI STROJ
za polnjenje klobas in en štedilnik, skoraj nov, v obliki mize. Studenci, Aleksandrova cesta 39/a. 11301—4

ŠIVALNE STROJE
in kolesa različni znamk prodaja na mesečne obroke mehanik **Draksler, Vetrinjska ulica 11.** 11314—4

MLADI ZAKONCI!
Prodam kuhinjo s celotno opremo in sobno pohištvo. Studenci, Aleksandrova 33, trafika. 11321-4

MOTOR 350 cm
se poceni proda. Gostilna Jelen, Sv. Peter. 11333-4

KOMPLETNA SPALNICA
za 1 osebo naprodaj. Ob železnici 8/II., vrata 6. 11353-4

Stanovanje išče

DVOSOBNO STANOVANJE
išče mirna stranka za 1. jan. Najraje v bližini III. okraja. Naslov v upravi. 11238-6

IŠČEM STANOVANJE
sončno sobo in kuhinjo s pritiklinami za 15. dec. v mestu ali neposredni bližini. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »št. 100«. 11248-6

Iščem
DVOSOBNO STANOVANJE
za 15. december v mestu ali bližini. Ponudbe na uprave pod »15. december«. 11326-6

Stanovanje

STANOVANJE
lepo, vse na novo renovirano, 4 sobe, soba za služkinjo, se odda takoj. Najemnina din 1000. Cvetlična 29. 11190-5

DVOSOBNO STANOVANJE
se odda. Aleksandrova c. 45. Studenci. 11215-5

STANOVANJE
oddam. Gregorčičeva 22. Studenci. 11226-5

SONČNO STANOVANJE
dve sobi, sobica, kopalnica, pritikline. Marksova ul. 3 (za Delavsko pekarno) se odda. 11239-5

ODDAM STANOVANJE
sobo in kuhinjo. Vprašati v trgovini, Nasipna 18, Pobrežje. 11244-5

SOBA IN KUHINJA
se odda s 1. dec. Gregorčičeva 11. Nova vas. 11246-5

ODDAM STANOVANJE
sobo, kabinet, kuhinjo, s pritiklinami ter separirano sobo s štedilnikom. Betnavska cesta 39. 11261-5

SOBA IN KUHINJA
se odda. Pobrečka c. 38. 11267—5

DVOSOBNO STANOVANJE
s pritiklinami se odda poceni takoj. Dravska ul. 8. 11277—5

STANOVANJE
soba in kuhinja, se takoj odda v najem. Vprašati Pobrežje, Gubčeva št. 7. 11276—5

Dvosobno, komfortno
STANOVANJE
oddam. Vprašati Klavniška ul. 5. 11289—5

SOBO
s štedilnikom oddam. Tržaška cesta 54. 11290—5

STANOVANJE
lepo, sončno, soba in kuhinja se odda. Pobrežje, Slovenska 1 (Spesovo selo). 11297—5

SOBA
s štedilnikom se odda. Slomškov trg 6, Benko. 11298—5

DVOJE DVOSOBNIH STANOVANJ
ob glavni cesti, avtobusna postaja, primernih tudi za obrtnika, oddam za ceno Din. 250.— mesečno mirnim, solidnim strankam. Vprašati: Pobrežje, Aleksandrova 122. 11308—5

LEPA SOBA, KUHINJA
in shramba se odda. Naslov v upravi »Večernika«. 11320-5

Sončno
DVOSOBNO STANOVANJE
za 450 din se odda. Bezenškova 9, ob Šmidererjev. kopališču. 11324-5

Ročna dela
gobelin, kelim, blazine in namizni prti za kmetske sobe. Vse vrste volne in preje prinaša po ugodnih cenah
C. Büdefeldt
Gosposka ul. 4—6

Lepo
DVOSOBNO STANOVANJE
s kabinetom in vrtom nasproti nove carinarnice v Meliu se odda 1. XII. Cena din 500. Vprašati trgovina Kvas, Aleksandrova 32. 11342-5

DVOSOBNO STANOVANJE
za din 400 din se odda. Radvanjska 8. 11351-5

TRISOBNO STANOVANJE
z vsem komfortom se odda. Informacije dobite v Strossmajerjevi ulici št. 30/I. 11343-5

Kupim

Kadar pošljete denar po pošti, ni sledu o bojazni—
zakaj bi se torej bali naročiti blago po pošti?
Ako blago, ki ga Vam bomo poslali, ne bi ustrezalo, Vam ga zamenjamo ali vrnemo denar.
Zahtevajte naš brezplačni, bogato ilustrirani katalog najrazličnejšega blaga pri zelo nizkih cenah.
Velebiagovnica
Kastner & Öhler
Zagreb, Ilica 4 in 6
Copisi: Zagreb II., poštni predal

KUPIM STARO POHIŠTVO
in staro obleko v najslabšem stanju. Pismene ponudbe na upravo »Večernika« pod »Plačam takoj«. 11237-3

Novo urejeno, parketirano.
DVOSOBNO STANOVANJE
z kopalnico, veliko stekleno verando, kuhinjskim balkonom oddam s 1. decembrom. Blizu kolodvora. Slana. Prapotnikova 27. 11302—5

LEPO STANOVANJE
oddam. Studenci, Aleksandrova 17. pri malem mostu. 11329-5

SOBA IN KUHINJA
se odda. Meljska 51. 11335-5

Sobo odda

SOBICA
s posebnim vhodom se odda. Koseskega 41. 11224-7

Lepo
OPREMLJENA SOBA
se odda gospodu. Ciril-Metodova ul. 16, pritl., levo. 11229-7

DVA ALI TRI GOSPODE
vzamem na stanovanje in hrano. Aleksandrova c. 43, Studenci. 11231-7

LEPA SONČNA SOBA
s posebnim vhodom se odda s 1. decembrom. Kosarjeva 52, na koncu Koroščeve. 11243-7

ODDAM SOBO IN KUHINJO
s 1. decembrom. Pušnikova ul. 7. Studenci. 11257-7

Prazna, sončna, posebna
SOBA
se odda. Jenkova 5, I. nadstr. 11265—7

PRAZNA SOBICA
za dve osebi se odda. Maribor, Marksova ul. 4. 11266—7

ODDAM SOBO IN KUHINJO
Stritarjeva 31. 11240-7

OPREMLJENO SOBICO
s posebnim vhodom oddam takoj gospodu. Frankopanova ulica 1-I. 11270—7

SOBA
lepa, separirana, se odda, na željo tudi s prvovrstno domačo hrano. Jeroškova 19, pritličje. 11271-7

PRAZNO SOBO
oddam eni osebi. Studenci, Sokolska ul. 39. 11280—7

OPREMLJENO SOBO
sončno, s posebnim vhodom, event. tudi hrano, oddam s 1. decembrom. Pobrežje, Cankarjeva 32. 11286—7

SPREJMEM GOSPODIČNO
na stanovanje. Slovenska ulica 36. 11292—7

SOLIDNEMU GOSPODU
ali dami se odda s 1. dec. soba v novi hiši blizu kolodvora. Naslov v upravi. 11294—7

Lepa, suha, velika, prazna
SOBA
za 2-3 odrasle osebe se takoj odda. Erjavčeva 3, Studenci. 11295—7

LEPO OPREMLJENO SOBO
oddam solidni osebi s 1. decembrom. Krekova 5, pritličje levo. 11299—7

Odda se velika, prazna
SONČNA SOBA.
Poizve se v trgovini, Aleksandrova c. 26. 11311—7

SOBO ODDAM
gospodični. Prodam prima koncertne citre in otroški športni voziček. Dajem temeljit pouk na citre. Raičeva 13, I. nadstr., Maribor. 11312—7

Strogo separirana
SOBA
s kopalnico in hrano se odda. Glavni trg 24-III, levo. 11313—7

BOLJŠEGA DELAVCA
ali gospodično sprejmem na celo oskrbo. Vošnjakova 19, vrata 6. 11315—7

SOBA
opremljena, sončna, se odda. Liebisel, Glavni trg 1, dvorišče. 11317—7

Sprejme se v lepo sončno sobo s kopalnico
GOSPODIČNA
ali dijak(-inja) v celo oskrbo. Istotam se odda lep sončen kabinet. Maistrova 6/III., d. 11327-7

PRAZNA SOBA
se odda. Kosarjeva ul. 38. 11337-7

Sobo išče

OPREMLJENO SOBO
v bližini Mariborskega dvora iščem. Ponudbe oddati vratarju Mariborskega dvora. 11318-8

Službo dobi

Iščem čedno in
POŠTENO SLUŽKINJO
ki zna vsa hišna opravila in tudi kuhati. Plača dobra, nastop takoj. Kolar, Strossmajerjeva 29. 11208-9

ZA RETUŠIRANJE
foto-negativov doma se išče pridna delavka. Naslov v upr. 11269—9

DVA SOLIDNA GOSPODA
ali dijaka se sprejmeta na stanovanje. Pobreška cesta 11, dvorišče. 11328-9

URADNIKA
za obračunavanje mezd išče za takojšen nastop tekstilna tvornica na deželi. Ponudbe z navedbo referenc in življenjskim opisom je poslati na upravo lista pod »Sposoben«. 11344-9

Posteljno perje
kem. čiščeno že po kg 8·- din naprej tudi po brezkonkurenčni ceni pri
„Luna"
Maribor samo Glavni trg 24

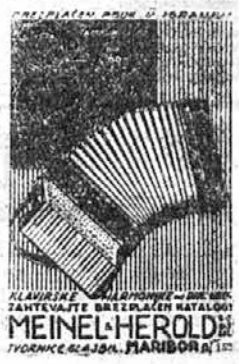

PRODAJALKO
starejšo, ki je sposobna voditi trgovino na deželi išče takoj. Prednost imajo one z dežele. Ponudbe pod »Zanesljiva«. 11325-9

URADNIKA-SODELAVCA
sprejmem za mariborsko realitetno pisarno proti delitvi zaslužka in pristopnini din 2000.—. Vprašati Petek, Maribor, Cankarjeva 27. 11300-0

DEKLE
sposobna za gostilno se takoj sprejme z malo kavcijo. Pismene ponudbe oddate na upravo »Večernika« pod »Takoj«. 11334-9

Poslovodkinja

za podružnico trgovine z mešanim blagom z kavcijo se sprejme takoj. Naslov **Kneza Koclja ul. 14, Dobčnik.**

SPECIALISTA
za izdelovanje pločevinastih izdelkov in orodnega ključavničarja sprejme »Sofra«, Maribor, Gregorčičeva ul. 24. 11338-9

Najnovejši modeli

vedno na zalogi po različnih cenah

B. Divjak
Maribor - Ulica kneza Koclja 4

V najem

TRGOVSKE PROSTORE
s stanovanjem dam v najem. Vprašati v gostilni Lorenčič, Kamnica. 11162-15

GOSTILNO
v Nar. domu v Slov. Konjicah odda v najem Sokolsko društvo v Slov. Konjicah. 11219-15

GOSTILNO
dam v najem v okolici Maribora. Ponudbe na realitetno pisarno »Triglav«, Maribor, Aleksandrova c. 12. 11225-15

Iščem
GOSTILNO NA RAČUN
Imam osebno pravico. Naslov v upravi »Večernika«. 11228-15

DVE ENOSOBNI STANOVANJI
v novi hiši se oddata takoj v najem. Vprašaj Pobrežje, Sokolska 23. 11233-15

KOLARSTVO
Dam za daljšo dobo v najem: delavnico za kolarstvo z mašinskim obratom (zaloga lesa) in družinskim stanovanjem. Dopisi na: Hribernik Karel, Marenberg. 11252-15

Oddam v najem
4500 m ZEMLJE
s stanovanjem zelo ugodno. Ponudbe pod «4500« na upravo »Večernika«. 11282—15

Kapital

MLADA DAMA
traži zajam od 3—5000 din. Vračenje po dogovoru. Ponude na upravu pod »10% kamati«. 11179-16

IŠČEM
večje posojilo denarja. V zameno dam lepo sobico. Naslov v upravi. 11221-16

Preselitvena naznanila!

Vljudno Vas obveščam, da sem svoje koncesionirano elektro podjetje preselil iz **Vetrinjske ulice 22**

v Slovensko ulico 24

in prosim, da mi predate še nadalje vsa v to stroko spadajoča dela, kakor nabavo vseh potrebščin. — Solidna postrežba, proračuni in nasveti brezplačno, cene zmerne. — To vam nudim in se priporočam

Elektroinstalacija
Elektro-podjetje
Telefon 27-14

P. Pinterič • Maribor, Slovenska ulica 24

POSOJILNICA NARODNI DOM V MARIBORU

NARODNI DOM Z. Z O. J. TELEFON 21-08

Deležna glavnica nad 600.000 din, lastne rezerve 11 milijonov din, hranilne vloge 56 milijonov din.
Sprejema hranilne vloge na knjižice in na tekoči račun ter jih obrestuje po 3—5%.

Najstarejši slovenski denarni zavod v Mariboru

18 letna gospodična

z dvema razred. mešč. šole želi mesto **natakarice** na deželi ali v okolici Maribora. Naslov v upravi lista

Službo išče

SOLIDNA GOSPA
išče mesto prodajalke v trafiki, pekarni ali prevzame mesto pomočnice za večjo gostilno ali kuhinjo. Lastno stanovanje. Pod šifro »Kavcije zmožna«. 11345-10

MARLJIVA KUHARICA
išče službe k mali boljši družini ali gospdu. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Samostojna«. 11296—10

ŠIVILJA
gre na dom. Naslov v upravi »Večernika«. 11331-10

Dopisi

EKONOM
30 let star, s premoženjem, želi znanstva z mlajšo damo ali gospodično radi ženitve. Pismene ponudbe pod šifro »Mladost« na upravo »Večernika«. 11250-12

»TAJNO 32«.
Dvignite pismo 11303—12

Kam, kje?

ALI ŽE VESTE
da dobite **najslabše vino** pri »Lovcu«, Frankopanova 39. Mrzla, topla jedila in mariniranе ribe vedno na razpolago ni dobro pa drago. Prepričajte se! 11217-17

RESTAVRACIJA »LOVSKI DOM«
nad Tremi ribniki, danes in jutri koline. 11223-17

DANES SOBOTO PITANE GOSKE
in divji zajci. Izborna kapljica. Specialiteta: Jeruzalemski dišeči traminec. Senica, Kneza Koclja-Tattenbachova. 11306—17

Danes in jutri
POJEDINA KAŠNATIH KLOBAS LASTNEGA IZDELKA.
Vino izborno, ali brez znanih popustov. Trafenik. »Prešernova klet« v Gosposki ulici. 11307—17

Prijatelji dobrih
so vabljeni v soboto in nedeso vabljeni v sobto in nedeljo ljo v gostilno »Novi svet« pri Studenškem gozdu. 11330-17
11330-17

OKASA
tablete
Pri spolni slabosti lahko poskusite
OKASA
tablete za moške
100 komadov din 220·—
proti povzetju
Zastopnik: Lekarna
Mr. Rožman Miroslav
Beograd — Terazije 5
Ogl. reg. S. 5846 36

Suh ladijski pod (Koroška smreka) in **slavonski** hrastovi in bukovi parjeni **parketi** stalno na zalogi
TOVARNA PARKETOV
Josip Rendeli, Maribor, Koroška c. 10 (dvorišče)
Polaganje vršimo pod strokovnim nadzorstvom

Otvoritveno naznanilo!
Dovoljujem si sporočiti cenj. občinstvu, da sem na **Ptujski cesti 59, Tezno,** otvorila
trgovino z življenjskimi potrebščinami
in točilnico mleka.
Zagotavljam cenj. odjemalce, da bom imela na zalogi vedno sveže, dobro in ceneno blago ter se priporočam za spoštovani obisk.
MARJETA PAVŠER, Ptujska cesta 59, Tezno.

Odeje
šivane iz vate in puha,
tudi po naročilu pri
„OBNOVA"
F. Novak, Jurčičeva 6

KRZNAR

Pohištvo!
E. ZELENKA
Ob prenovitvi tvrdke nam je danes mogoče po izredno nizkih cenah nuditi najnovejše modele spalnic, jedilnic, kaučev, madracev, preprog itd. Obrnite se zaupljivo na nas in prepričajte se sami o nizkih cenah in solidni izdelavi. Dobite pa tudi vse na obroke!
tovarna pohištva, tapetništvo in stanovanjske opreme
MARIBOR, Ulica 10. oktobra 5

ŽENSKE PLAŠČE
v največji izbiri in res ugodnih cenah Vam nudi kakor vedno le trgovina z manufakturo in konfekcijo
J. PREAC - Maribor, Glavni trg 13

Pouk

INSTRUKCIJA
Reven, pa priden sedmošolec s klasične bi nštruiral nižješolca (tudi z realke). Šel bi tudi na stanovanje. Cenjene ponudbe na upravo »Večernika« pod »Vesten instruktor«. 11264-13

VAJENEC
želi dokončati svoje učenje v Mariboru v trgovini z mešanim blagom. Zobec Franc, Sokolska ul. 23, P. Kustošija. 11218-10

DVE POSTREŽNICI
iščeta mesto. Ena vajena kuhe in hišnih del, druga za popoldanske ure. Pismene ponudbe na upravo »Večernika« pod »Delavni« 11258-10

ŠOFER
vojaščine prost, z dobrimi spričevali išče službo. Naslov v upravi »Večernika«. 11259-10

ABSOLVENTKA
trg. tečaja, z malo maturo, želi primerne zaposlitve v pisarni. Ponudbe na upravo »Večernika« pod »Marljiva«. 11281—10

Lokal

PISARNA
trije svetli lepi prostori s predsobo v prizemlju se oddajo v najem. Gregorčičeva ul. 26. 11092-14

VELIK LOKAL
s pritiklinami v Mariboru se odda v novi hiši na zelo prometni cesti za december. Informacije daje Ivan Slokan, Ljubljana. Kolezijska 7. 11272—14

Dobro vino
od 5 l naprej po 6 in 8 din toči Puh, Meliski hrib 60, ob Dravi. Steklenice se lahko oddajo Gregorčičeva ul. 8-I. ali v knjigarni, Gosposka 28.

Zlato in srebro,
briljante, zastavljalne listke išče nujno za nakup
M. Ilgerjev sin,
Maribor, Gosposka ulica 15

Moški! Pri spolni slabosti
(spolni impotenci) poizkusite hormonske pilule
HORMO-SEKS
Dobivajo se v vseh lekarnah. 30 pilul din 84, 100 pilul din 217, 300 pilul din 560. — Zahtevajte samo prave in originalne Hormo-Seks pilule. Po pošti diskretno razpošilja: KR. DV. LEKARNA PRI SV. AREHU, Maribor. — Glavno skladišče: Farm. kem. laboratorij „VISVIT", Zagreb, Langov trg 3. Ogl. reg. S. br. 5846-39.

Damski in moški plašči
po ugodnih cenah pri
„LAMA"
Jurčičeva ul. 4 - Prost ogled

Perfektno
stenotipistkinjo
za hrvatsko - nemški jezik išče industrijsko podjetje v bližini Maribora. Ponudbe **„1940"** na anončni zavod **SAX**, Maribor

Krznarstvo
Karel Gränitz
Maribor, Gosposka 7
Velika izbira najnovejših krznenih plaščev in jopic

POSOJILA
v gotovini, dajemo vsem, ki imajo stalne dohodke. Pismene ponudbe na „Propaganda" d. d. Zagreb, Poštni predal št. 472, pod „4247".

Oglašujte!

Zahvala

Vsem, ki ste našo drago mamo, gospo

Štefanijo Masten

spremili na njeni zadnji poti, ji darovali vence in cvetja, se iskreno zahvaljujemo.

Posebno se še zahvaljujemo častiti duhovščini za spremstvo, č. gospodu Dr. Mešku za poslednjo tolažbo, g. dr. Mariniču in č. sestri Ludoviki za izredno požrtvovalno skrb in nego v njeni bolezni.

Ravno tako se tem potom prav toplo zahvaljujemo za številne pismene in ustmene izraze sožalja.

Maribor 18. novembra 1939. **Mastenovi**

†

Umrla je danes previdena s tolažili sv. vere v 81. letu svojega življenja naša dobra mama ozir. tašča, gospa

Ana Stoček, roj. Burian

vdova tkalskega obratovodje.

Pogreb predrage rajne bo v nedeljo, 19. novembra, ob 15. uri popoldne iz mrtvašnice na Pobrežju na frančiškansko pokopališče.

Sv. maša zadušnica bo v ponedeljek, 20. novembra, ob 8. uri zjutraj

V Krčevini pri Mariboru, 17. novembra 1939.

Rajšp Ida, roj. Stoček, učiteljica v pok., in Stoček Ana, hčerki. Rojšp Josip, nadučitelj v pok., zet.

Zima je pred durmi!

Zato dobre **KARO ČEVLJE**

Izdaja in urejuje ADOLF RIBNIKAR v Mariboru. Tiska Mariborska tiskarna d. d., predstavnik STANKO DETELA v Mariboru. — Oglasi po ceniku. — Rokopisi se ne vračajo. — Uredništvo in uprava: Maribor, Kopališka ulica 6. — Telefon uredništva štev. 25-67 in uprave štev. 28-67. — Poštni čekovni račun štev. 11. 409.